

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Yirmi ikinci Birleşim

25 . XII . 1953 Cuma

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	438:439	rafından Verilmek Suretiyle Kurulan İktisadi Teşekküllerini Teşkilâtıyla İdare ve Murakabeleri hakkındaki Kanununun 45 nci maddesinin 3 ve 4 nci bentlerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir madde eklenmesine dair kanun lâyihasının geçici bir komisyonda görüşülmesi hakkında İşletmeler Vekâleti tezkeresi (1/723), (3/391)	440:441
2. — Havale edilen kâğıtlar	439	6. — Âmme malları kanun lâyihasının geçici bir komisyonda görüşülmesine dair Maliye Vekâleti tezkeresi (3/392)	441
3. — Yoklama	439	5. — Görüşülen işler	441
4. — Riyaset Divanının Umumi Heyete sunuşları	439	1. — Yeni bir barem kanunu yapılmaya kadar Devlet memur ve hizmetlilerine ödenek ve ikramiye verilmesi hakkında kanun lâyihası ve Bütçe Komisyonu raporu (1/701)	441
1. — Askerî Yasak Bölgeler kanunu lâyihasının geri verilmeci hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/556, 1/399)	439:440		457,460,469:472
2. — Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Mülürlüğü Memur ve Müstahdemlerinin Ücretlerine dair 2847 sayılı Kanunun bâzı maddelerini değiştiren 3173 sayılı Kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkındaki 4578 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihasının geri verilmesi hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/557, 1/609)	440	2. — Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu ve Kars Mebusu Tezer Taşkıran'ın, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifleri ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/513, 516)	457:461
3. — Genel toplanmalar ve gösteri yürüyüşleri kanunu lâyihasının geri verilmesi hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/558, 1/657)	440	6. — Sorular ve cevaplar	461
4. — Mehmedoğlu Yunus Karlıova'nın eşi Zehra Karlıova'ya hidematı vataniye tertibinden maaş bağlanmasına dair kanun lâyihasının geri verilmesi hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/559, 1/582)	440	A — Yazılı soru	461
5. — Sermayesinin Tamamı Devlet Ta-		1. — Malatya Mebusu Nuri Ocakcıoğlu'nun, Malatya'da çıkan Malatya Postası	

Gazetesinin 17.VI.1953 ve 19.VI.1953 günlü nüshalarında neşredilen kömür, demir ve içme sularına ait büz işi hakkındaki yazılara dair sorusuna İçişleri Vekili Etem Menderes'in yazılı cevabı (6/1133) 461:462

2. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Eğridir ve Balta limanı kemik verem hastanelerinin noksanlarının giderilmesi veya Zonguldak'taki ormanlık bölgeye nakli hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Ekrem Hayri Üstündağ'ın yazılı cevabı (6/1253) 462:464

3. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Zonguldak Ereğli Kömür-

leri İşletmesinde gayrimeşru şekillerde para edindiği bildirilen yüksek dereceli bir memur hakkında ne gibi tahkikat yapıldığına ve bir kısım İktisadi Devlet Teşekküllerindeki personelin aynı yoldan servet edindiklerinin doğru olup olmadığına dair sorusuna İşletmeler Vekili Sıtkı Yırcalı'nın yazılı cevabı (6/1262) 464:466

4. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in kürtaja mâni olmak için idari, adli ve sıhhi ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair sorusuna Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Ekrem Hayri Üstündağ'ın yazılı cevabı (6/1265) 464:467

7. — Sunuklar ve telgraflar 468

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Millî Mücadeleye er olarak iştirak edip terhislerinden sonra bidayeten memuriyete intisap edenlerin Memurin Kanununun mülga müzeyyel maddesinden faydalanıp faydalanamayacakları hususunun tefsirine dair Başvekâlet tezkeresini görüşmek üzere Geçici Komisyon kurulması, kabul olundu.

İçel Mebusu Celâl Ramazanoğlu'nun, komisyonundan istifa ettiğine dair Bütçe Komisyonu Reisliği tezkeresi, okundu.

Gündemde mevcut kanun lâyiha ve tekliflerinin diğer maddelerden önce görüşülmesi hakkındaki önerge, kabul olundu.

Devlet memur ve hizmetlilerine tahsisat

ve ikramiye verilmesi hakkındaki kanun lâyihasının maddeleri üzerinde görüşüldü. Dikkate alınan önergelerle birlikte birinci ve ikinci maddeler, komisyon sözcüsünün talebi üzerine de diğer maddeler Bütçe Komisyonuna verildi. 25.XII.1953 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Reisvekili
Kayseri Mebusu
Fikri Apaydın

Kâtip
Çanak kale Mebusu
Ömer Mart

Kâtip
Kayseri Mebusu
İbrahim Kırazoğlu

Sorular

Yazılı sorular

1. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in; maden işlerinde çalışan vatandaşlarımıza kredi sağlamak üzere Etibankın vazifelenirilmesi veya maden kredisi verecek yeni bir müessesenin tesisi hususlarında ne düşünüldüğüne dair olan yazılı soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1311)

2. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in; şehir ve kasabalarımızın gece emniyetini temin için bekçi teşkilâtının ilgası ile bu hizmetin polis memurlarına yaptırılması ve bekçi parasının kaldırılması hususlarında ne düşünüldüğüne dair olan yazılı soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1312)

3. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in; asker ailelerinden muhtaç olan-

lara yapılan yardım miktarına ve bu paraların gayesinden başka mahallerde istimal edildiği hakkındaki söylentilerin doğru olup olmadığına dair olan yazılı soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1313)

4. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, memleketimizde zirai sigortaların tesis edilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair olan yazılı soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1314)

2. — HAVALA EDİLEN KÂĞITLAR

Lâyiha

1. — Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan İktisadi Teşekküllerin teşkilâtıyla idare ve murakabeleri hakkındaki Kanununun 45 nci maddesinin 3 ve 4 ncü bentlerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir madde eklenmesine dair kanun lâyihası (1/723) (Çalışma, Ekonomi, Maliye ve Bütçe komisyonlarına)

Teklifler

2. — Konya Mebusu Saffet Gürol'un, «Ticaret ve Sanayi Odaları», «Ticaret Odaları», «Sanayi Odaları», «Ticaret Borsaları» ve «Ticaret ve Sanayi Odaları», «Ticaret Odaları», «Sanayi Odaları» ve «Ticaret Borsaları» Birliği hakkındaki 5590 sayılı Kanunun bâzı madde-

lerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/585) (Ekonomi ve Ticaret komisyonlarına)

3. — Tokad Mebusu Halûk Öker'in, Noter Kanununun 4782 sayılı Kanunla değiştirilen 71 nci maddesi ile 4166 sayılı Kanunla değiştirilen 73 ncü maddesinin tadili hakkında kanun teklifi (2/586) (Adalet Komisyonuna)

Tezkereler

4. — Avukatlık Kanununun 5 nci maddesinin 2 ncü fıkrasının tefsiri hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/560) (Adalet Komisyonuna)

5. — Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1949 Bütçe yılı Hesabı Katisine ait Mutabakat Beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi (3/561) (Sayıştay Komisyonuna)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15

REİS — Reisvekili Fikri Apaydın

KATIPLER : Ömer Mart (Çanakkale), İbrahim Kirazoğlu (Kayseri)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız.

(Malatya mebuslarına kadar yoklama ya-

pıldı)

REİS — Oturumu açıyorum efendim .

4. — RİYASET DİVANININ UMUMİ HEYETE SUNUŞLARI

1. — Askerî Yasak Bölgeler kanunu lâyihasının geri verilmesi hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/556, 1/399) [1]

[1] 254 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

22 . 12 . 1953

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
2 . 6 . 1952 tarihli ve 6/1602 sayılı yazımızla sunulmuş olan Askerî yasak Bölgeler Kanunu lâyihasının iadesine müsaadelerini saygılarımla rica ederim.

Başvekil
A. Menderes

REİS — Efendim, gündemde bulunduğu için geri verilmesi hususunun, reylerinize müracaat etmek suretiyle halli lâzımgelmektedir. Bu itibarla geri verilmesini kabul buyuranlar lütfen işaret etsinler... Etmeyenler... Geri verilmesi kabul edilmiş ve lâyiha geri verilmiştir.

2. — *Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü Memur ve Müstahdemlerinin Ücretlerine dair 2847 sayılı Kanunun bazı maddelerini değiştiren 3173 sayılı Kanuna bazı hükümler eklenmesi hakkındaki 4578 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihasının geri verilmesi hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/557, 1/609)*

REİS — Tezkereyi okuyoruz.

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

22 . 5 . 1953 tarihli ve 6/1620 sayılı yazımızla sunulmuş olan «Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü Memur ve Müstahdemlerinin ücretlerine dair 2847 sayılı Kanunun bazı maddelerini değiştiren 3173 sayılı Kanuna bazı hükümler eklenmesi hakkındaki 4578 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihası» nun iade edilmesine müsaadelerini saygılarımla arz ve rica ederim.

Başvekil

A. Menderes

REİS — Geri verilmiştir.

3. — *Genel toplanmalar ve gösteri yürüyüşleri kanunu lâyihasının geri verilmesi hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/558, 1/657)*

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

31 . 7 . 1953 tarihli ve 71-2613/6-2298 sayılı yazı ile takdim edilmiş olan Genel Toplanmalar ve Gösteri Yürüyüşleri hakkındaki kanun lâyihasının iadesini saygılarımla rica ederim.

Başvekil

A. Menderes

REİS — Geri verilmiştir.

4. — *Mehmedoğlu Yusuf Karlova'nın eşi Zehra Karlova'ya hidematı vataniye tertibinden maaş bağlanmasına dair kanun lâyihasının geri verilmesi hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/559, 1/582)*

REİS — Tezkereyi okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

10 . IV . 1953 tarihli ve 6/1144 sayılı yazımızla sunulmuş olan Mehmedoğlu Yunus Karlova'nın eşi Zehra Karlova'ya hidematı vataniye tertibinden maaş bağlanmasına dair kanun lâyihasının iadesine müsaadelerini saygılarımla rica ederim.

Başvekil

A. Menderes

REİS — Geri verilmiştir.

5. — *Sermayesinin Tamamı Devlet Tarafından Verilmek Suretiyle Kurulan İktisadi Teşekküllerin Teşkilâtıyla İdare ve Murakabeleri hakkındaki Kanunun 45 nci maddesinin 3 ve 4 ncü bentlerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir madde eklenmesine dair kanun lâyihasının geçici bir komisyonda görüşülmesi hakkında İşletmeler Vekâleti tezkeresi (1/723, 3/391)*

İŞLETMELER VEKİLİ SITKI YIRCALI (Balıkesir) — Efendim, gerek İktisadi Devlet Teşekkülleri ve gerek onun dışında çalışan iş yerlerindeki işçilere 1953 yılında ikramiye verilmesi, aynı zamanda Devlet İktisadi Teşekküllerinde çalışan işçilerin de her yıl, orada çalışan memurlar gibi, temettü hissesinden istifade edebilmeleri hakkında bir kanun lâyihası Yüksek Meclise tevdi edilmiş bulunmaktadır. İşin müstaceliyetine binaen Çalışma, Ekonomi ve Ticaret, Maliye ve Bütçe komisyonlarından üçer üyenin iştirakiyle teşkil edilecek geçici bir komisyon tarafından lâyihasın tetkikini Yüksek Heyetinize teklif ve arz ediyoruz. (Alkışlar).

REİS — Bu hususta bir de tezkere var, okuyoruz efendim.

Yüksek Reisliğe

Sermayesinin tamamı devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan İktisadi Devlet Teşekküllerinin teşkilâtıyla idare ve murakabeleri hakkındaki kanunun 45 nci maddesinin 3 ve 4 ncü bentlerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir madde eklenmesine dair kanun lâyihasının müstaceliyetine binaen, havale edilmiş olduğu Çalışma, Ekonomi, Maliye ve Bütçe komisyonlarından üçer üye alınmak suretiyle kurulacak

Geçici bir Komisyonunda görüşülmesini arz ve teklif ederim.

İşletmeler Vekili
Sıtkı Yırcalı

REİS — Geçici Komisyon kurulması talep edilmektedir. Çalışma, Ekonomi, Maliye ve Bütçe komisyonlarından üçer kişi alınmak suretiyle bir Geçici Komisyon kurulmasını kabul edenler lütfen işaret buyursunlar. Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6. — *Âmme malları kanun lâyihasının Geçici bir komisyonunda görüşülmesine dair Maliye Vekâleti tezkeresi (3/392)*

REİS — Bir tezkere daha var, onu da okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Hükümetçe hazırlanmış ve Yüksek Meclise takdim olunmuş olan Âmme Malları Kanunu tasarısı Geçici Adalet Komisyonunda bulunmaktadır.

Bu tasarının, ehemmiyet ve müstaceliyetine binaen, Adalet, Maliye ve Bütçe komisyonlarından beşer üye seçilmek suretiyle kurulacak

Geçici bir komisyonunda müzakeresini arz ve teklif ederim.

Maliye Vekili
Hasan Polatkan

REİS — Adalet, Maliye ve Bütçe komisyonlarından beşer üyeden mürekkep Geçici Komisyon kurulması istenmektedir. (Üçer olsun sesleri) Beşer kişi teklif edilmektedir. Mademki üçer kişiden tereküp etmesini istiyorsunuz, öyle yapalım.

Adalet, Maliye ve Bütçe komisyonlarından alınacak üçer üyeden mürekkep Geçici bir Komisyon teşkilini kabul buyuranlar lütfen işaret versinler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemle ilgili taktir var, okuyoruz, efendim.

Yüksek Reisliğe

Bugünkü gündemde mevcut kanun teklif ve tasarılarının sözlü sorulardan evvel görüşülmesini arz ve teklif ederim.

İstanbul
Ahmet Topcu

REİS — Taktirini reynize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5. — GÖRÜLEN İŞLER

1. — *Yeni bir Barem kanunu yapıncaya kadar Devlet memur ve hizmetlilerine ödenek ve ikramiye verilmesi hakkında kanun lâyihası ve Bütçe Komisyonu raporu (1/701) [1]*

REİS — Tasarı encümeninden gelmiştir, müzakeresine devam ediyoruz, Hâdi Hüsman izahat vereceklerdir.

BÜTÇE KOMİSYONU REİS VEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar; Yeni bir barem kanunu yapıncaya kadar Devlet memur ve hizmetlilerine ödenek ve ikramiye verilmesi hakkındaki Hükümetçe hazırlanan kanun lâyihası, yüksek malûmları olduğu üzere, geçenki toplantımızda görüşülmüş, fakat bu sırada bâzı arkadaşlar birinci ve ikinci maddeler üzerinde geniş mütalâalarda bulunmuşlar ve ikinci maddenin kaldırılması ve birinci maddenin de tadili hususunda bâzı taktirler

vermişlerdi. Umumiyetle bu tadil ve değişiklik tekliflerinin esası, ikramiye prensibinin tasarıdan çıkarılması ve birinci madde ile maaş ve ücretlerin iki misli nispetinde her yıl yapılacak tahsisat tediyesinin üç misle iblağı şeklinde idi.

Yine bir arkadaşımız birinci madde ile bu tahsisattan istifade edeceklerin şümullendirilmesi mânasına gelen bir taktir vermiş bulunuyordu. Bu her iki taktir Yüksek Heyetinize nazarı dikkate alınarak komisyonumuza tevdi edilmiş idi.

Bunun dışında sadece ikinci maddenin kaldırılması hakkında bir taktir var idi ve görüşme sırasında ayrıca da E cetveline dâhil memur ve hizmetlilerin de bu tahsisattan istifade etmeleri esası ileri sürüldü. Bu tadil ve tay teklifleri her ne kadar birinci ve ikinci maddelere taallük etmekte idiyse de kanunun esas ve ruhunu zaten bu maddeler teşkil ettiği için, diğer maddelerinde yapılacak değişiklik hususunda, Bütçe Komisyonunda cereyan edecek müzakere neticesinde varılacak kararı esas almak üzere,

[1] 49 a ek sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

tasarının tümü komisyonumuzca alınmış bulunuyordu. Hükümet lâyihası ve Bütçe Komisyonunun evvelce tesbit ettiği metin Yüksek Heyetinizce komisyonumuza tevdi edilen, nazarı dikkate alınarak tevdi edilen, takrirlerle birlikte ve Hükümetin de hazır bulunduğu celsede etrafiyle tekrar bir görüşme yapıldı. Neticede komisyonumuz şu kanaat ve mütalâaya varmış bulunuyor: İkramiye prensibinin şimdilik tehirine karar vermiş bulunuyoruz. Ancak bu tehiri yaparken, komisyonunuz, ikramiye prensibinin, yani üstün başarı gösteren memur ve ücretlilerin taltifinin ihmal edilebilir bir iş olduğu kanaatinde de değildir. Ancak bu ikramiyelelerin daha esaslı olarak hazırlanacak olan ve Hükümetçe vadedilen Barem Kanununda mütalâa ve nazara alınmasını komisyonunuz daha uygun bulmuştur.

Birinci maddeye gelince : Birinci maddede Hükümetçe teklif edilen ve komisyonumuzca da kabul edilen iki aylık nispetinde verilmesi düşünülen tahsisatın doğrudan doğruya 3 maaş nispetinde memur ve hizmetlilere verilmesini kabul etmiş bulunuyoruz. Binaenaleyh Ahmet Başbüyük ve kendisine iştirak etmiş olan diğer arkadaşlarımızın, Yüksek Heyetinizce hemen hemen umumi tasvibe iktiran etmiş olan mazbata ve tekliflerine komisyonca aynen itibata etmiş bulunuyoruz. Tasarının diğer maddelerinde esaslı bir değişiklik yapmış değiliz. Yalnız eski tasarıdaki altıncı madde ve ikinci maddenin tayyedilmesi üzerine beşinci maddede, E cetveli memur ve müstahdemlerinin de bu kanundan istifade etmelerini teminen bazı değişiklikler yapmış bulunmaktayız.

Komisyonumuzun esas itibariyle evvelce teklif etmiş olduğu tasarıda yaptığı tadilat bundan ibarettir. Bu zammın nispeti, bir senede üç maaş olduğuna göre, takdir buyurursunuz ki, % 25 tir. Yeni iktidarın iş başına geldiği tarihte ve senede Gelir Vergisinin hemen o yıl tatbiki suretiyle memur ücret ve maaşlarının temin ettiği fazlalığın da % 15 raddesinde olduğu nazarı dikkate alınacak olursa şu dört senelik müddet içerisinde memur ve hizmetli vatandaşlarımıza Hükümetimizin ve sizlerin yapmış olduğu zam nispeti takriben % 40 a varmış olacaktır.

İşin daha fazla geciktirilmemesi için komis-

yonumuzun arz etmiş olduğu teklifin kabulünü arz ve istirham ederim.

REİS — Komisyon dan gelen birinci maddeyi okuyoruz :

Devlet Memur ve Hizmetlilerine Tahsisat Verilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Umumi, mülhak ve hususi bütçeli idarelerle, belediyeler ve bunlara bağlı kurum ve teşekküllerden maaş ve ücret alan memur ve hizmetlilere (Ordu mensupları dâhil) her yıl İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek tarihlerde maaş veya ücretlerinin birer aylık tutarında üç defa tahsisat verilir.

Verilecek tahsisatın hesabında, memur ve hizmetlilerin (Ordu mensupları dâhil) yalnız asıl vazifeleri dolayısıyla maaş ve ücret tertiplerinden bilfiil almakta oldukları miktarlar esas tutulup, bunun dışında her ne sebep ve nam ile olursa olsun kendilerine ödenmekte bulunan munzam istihkaklar nazara alınmaz.

REİS — Mahmut Goloğlu.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Muhterem arkadaşlarım, Komisyon Sözcüsü arkadaşımızın izahatından sonra bendenizin mâruzatım çok kısa olacaktır.

Bir defa; Bütçe Encümeninin tertibetmiş olduğu birinci madde gerek Yüksek Meclisin temayülâtına uygun olması gerekse hakikatlara en yakın ve en doğru şekilde tertibedilmiş bulunması bakımından ve gerekse kabul edilen önergelerin kabulünde ve kabul edilmemiş olan önergelerin kabul edilmemesindeki isabet bakımından bu madde en uygun şekilde teklif edilmiştir. Binaenaleyh bu madde bundan daha güzel olamayacağı için Bütçe Komisyonuna teşekkür eder ve aynen kabulünü rica ederim.

REİS — Fûruzan Tekil.

FURUZAN TEKİL (İstanbul) — Vazgeçtim.

REİS — Arif Hikmet Pamukoğlu.

ARIF HİKMET PAMUKOĞLU (Giresun) — Efendim; birinci madde naçiz kanaatimce yine bir boşluğu ihtiva etmektedir. O da, dul ve yetimlerle emeklilere taallük eden kısımdır. Geçen defa bu mevzuda muhtelif arkadaşlar konuşmuş, Sayın Maliye Bakanı izahlarda bulunmuşlardı. Fakat öne sürdüğü noktai nazarı, o zaman Meclisten çıkmış bulunduğum için,

dinliyemedim, gazetelerde okudum. Bu hususta kısaca mâruzatta bulunmak istiyorum.

Sayın Maliye Vekili, «emekli, dul ve yetimler, 1954 Malî yılı başından itibaren zam göreceklendir; binaenaleyh müzakere edilen bu kanundan faydalanmamaları lâzımdır» mütalâasını serdetmişlerdir. Evet ama aynı malî yılda memurlar da zam görmeyecekler mi? Evlâ bittarîk göreceklendir. O itibarla ara yerdeki boşluğun tetkik edilmemesi dahi göze çarpacak mahiyettedir. Eğer yeni barem kanunu bunu âmir bulunmyacaksa, şayet Sayın Maliye Vekili bunu ifham etmek arzusunda iseler sözüm ona yükselen hayat seviyesine intibak formülü ile ifade edilen sübjektif, suigeneris sütünin arkasında gizli duran ve fakat bütün milletin malûmu olup bu tasarı ile de Hükümetçe zımnen itiraf edilen şiddetli hayat pahalılığı meselesine el sürülmemiş olmayacak mıdır? Eğer gaye bu ise şimdiki tasarı niçin ortaya atılmıştır.

2. Kaldı ki, Maliye Vekilinin vâkı beyannından anlaşılacağı üzere, memurlar, 1954 Malî yılında zam göreceklendir. O halde memur da emekliler de, işçiler de aynı yıl zam göreceklere göre, müzakere konusu olan tasarı emekli, dul ve yetimlerle birlikte işçilerin de kendi aleyhlerine farklı bir muameleye tâbi tutulmalarını gerektirmekte ve müsavat esasına ve dolayısıyla Anayasaya aykırı düşmektedir. Üstelik bugün ve yarın da emekliye sevkedilecek memurlar 1954 yılından itibaren emeklilikleri tanınan veya tanınacak olan memurlara verilmek istenen bu haklardan faydalanacaklardır. Demek ki, bu noktada dahi üçüncü tez olarak emekli, dul ve yetimlerin aleyhine, fakat memurların lehine farklı bir muamele göze çarpmaktadır. Bilhassa Emekli Sandığı Kanununun 39 ncu maddesinin B fıkrasının tadili ve bâzi memurlar hakkında tasfiye ve emsali tedbirler göz önüne alınarak, bir taraftan kendi arzularıyla diğer taraftan kendi arzuları hilâfına emekliye sevk edilmiş bulunan memurlar aleyhine beliren farklar elbette, büyük bir gadrin ifadesidir. Zannetmem ki Büyük Meclis bu gadre muvafakat buyursun.

Dördüncü nokta olarak, hiç şüphe yok ki; bugün hüküm süren şiddetli hayat pahalılığı muvacehesinde memurların müşkül durumunu hafifletmek maksadiyle tanzim ve Meclisi Âli-

ye takdim kılınmış bulunan bu tasarı muvacehesinde vasatî olarak, gelir bakımından memurlardan yarı yarıya ve hattâ bundan daha dîn seviyede bulunan emekli, dul ve yetimlerle bunların durumuna yakın olan bir kategoriye dâhil işçilerin de evleviyetle bundan faydalanmaları icabeder. Çünkü, hayat pahalılığının, bugün memur kitlesinden asgari % 50 ve % 60 ve daha fazla nispette maddi ve mânevi sıkıntısını sînelerine sindirmiş bulunan emekli, dul ve yetimlerin de evlâ bittarîk bundan faydalanmaları zaruridir. Her iki Bakan - İşletmeler Bakanı da dâhil olmak üzere - zaten işçilerin durumunu, emekli, dul ve yetimlerin vaziyetini ıslah edecek kanunların derpiş edildiğini ve Büyük Meclise yeni bir lâyihanın sevk edileceğini burada ifade buyurdular.

Arkadaşlar; eğer bu ifade yerinde ise ve samimî ise - ki böyle olduğunda şüphem yoktur - ortada mühim bir fark bulunmamaktadır. Teknik bakımdan şu hükümler bu kanunda şimdi müzakere konumuz olan kanunda derpiş edilecektir. Bunun aksi de vârit olabilir. Arkadaşlar çok iyi hatırlarlar ki bakanlardan bâzıları üç buçuk senelik teşriî hayatımızda, şu kürsüye gelerek, şu veya bu tasarıyı Meclise sevk edilmek üzere bulunduğunu, son safhasına intikal ettiğini ifade ettikleri halde bu tasarılar hâlâ Meclise takdim edilmemiştir. Meclis iki üç ay sonra belki kendi kendini feshedecektir. Bu kısa müddet içerisinde hareketli münakaşalara konu teşkil edecek Bütçe Kanunu da ara yere girerse bu yoldaki vaatlerin tahakkuk edememesini kuvvetli bir ihtimal ile kabul etmek lâzımdır. Mademki bir prensip üzerinde anlaşılıp, teknik bakımdan küçücük bir mahzur dahi olsa bunların da bu kanunun birinci maddesinde yer alması muvafık olur.

Muhterem arkadaşlar, İkinci Cihan Harbinin korkunç şartları içerisinde istilâya uğramış memleketler mevcuttur, bunlardan bir tanesi bildiğimiz İtalya'dır. İtalya istilâya uğramış, varı yoğu elinden alınmış bir memlekettir, fakat çok kısa bir zamanda bugün bizim mer'i bulunan bütçemiz tutarındaki bir bütçeyi sadece bir fabrikasının senelik bütçesi olarak tahakkuk ettirmiş durumdadır.

Bunu arzdan maksadım, acı da olsa şudur: Mütevazî bütçemiz, milletçe umulan kalkınma-

yı sağlayacak mahiyetten uzaktır. Her fırsatta Hükümet üyelerinin, memlekette umumi bir kalkınmanın mevcut olduğunu, umumi refah ve saadetin tahakkuk etmiş bulunduğunu ifade etmiş olmaları muvacehesinde, eğer hakikaten bunlar realiteye uyuyorsa, müzakere ettiğimiz tasarı ile büyük bir memur kitlesine bahsettiğimiz taydaları niçin onlardan daha çok müşkül durumda bulunan bir avuç emekli, dul ve yetimden esirgiyoruz? Bunun izahı elbette son derece müşküldür. Hakikaten böyleyse elbette bunların bu şekilde faydalandırılması işten bile değildir ve mantıkan da böyle olması icabeder.

Muhterem arkadaşlar, burada bir noktaya işaret etmek isterim : Dün, Meclisten çıktuktan sonra, müzakere mevzuu tasarımnın Heyeti Aliyeye de teşmilini gaye edinen bir takririn kabul buyurulduğunu gazetelerden okudum. Prensip olarak buna üzüldüm. Fakat burada hukuk bakımından mühim telâkki ettiğim bu konu üzerinde bir parça durmak istiyorum.

Büyük Millet Meclisi, milletin mümessili ve hâkimiyetin de mahdud bir zamanla zilyedi bulunması itibarıyla millî iradeyi izhar etmiş ve burada bu takriri kabul buyurmuştur. Kulağıma gelen malûmâta nazaran Bütçe Komisyonu, evvelce olduğu gibi, haklı olarak bunun reddini derpiş etmiştir. kaale almamıştır. Kaale almamış ama, orta yerde mühim hukuki bir vaziyet var, o da şudur: Millî hâkimiyeti millî iradenin tecellisi şeklinde tezahür ettiren Büyük Millet Meclisi, hiç şüphe yoktur ki, kendi namına niyabeten ifayı vazife eden bir komisyonun kararıyla önceden kendi verdiği kararı değiştiremez. Eğer değiştirirse, hâkimiyetin ifade ettiği manayı burada tesbit etmek imkânsız olur.

REİS — İçtüzük bunu halletmiştir efendim.

ARİF HİKMET PAMUKOĞLU (Devamla)

— Müsaade buyurun, ben hukuki bakımdan mütalâamı arz ediyorum, siz de İçtüzük mucibince heyeti aliyeyi tenvir edersiniz.

İçtüzük mucibince komisyonlar Meclise niyabeten vazife ifa ederler. Kararlar Meclise arz edilir, Meclis onu kabul veya reddeder. Komisyonlar Meclis kabul etmeden evvel bir hususu tezekkür ederek karara bağlar. Yoksa Büyük Millet Meclisinin kararı asla ve kat'a değiştirilemez değiştirilmemelidir.

Binaenaleyh şahsi kanaatıma yapılan bu iş; millî hâkimiyetin ifadesi olan bu gibi karar ve kanunların değiştirilemeyeceği noktası üzerinde tevakkuf ederek Meclisçe esasen mevzuubahs olmaması icabeden böyle bir husus her nasılsa karara iktiran ettiğine göre alınacak paraları Meclisçe alınacak yeni bir kararla bir hayır müessesesine devretmek icabeder.

Burada ıstıraden bir noktayı arz edeyim:

Arkadaşlar; böyle bir kararın Yüksek Meclis tarafından ittihaz edilmiş olması mantıkan da umumi efkârda şöyle bir şüphenin belirmesine haklı olarak meydan verebilir.

Bütün memurlar sıkışık durumdaymış, Yüksek Meclis bunu takdir buyurarak Hükümetin tasarısını tasvip eylemiş ve muayyen nispette 3 aylık tahsisat bahsetmiş ve bir takriri kabul ederek mebuslara da teşmil etmiştir. Meclisin kararı varken yalnız milletvekillerinin yahut Reiscümhurun tahsisat alan organların bundan istisna edilmesinin tek mânası mantıkan şu değil midir? Bunlar şimdi tasarımnın mucip sebebinin püf noktesını teşkil eyliyen, yükselen hayat seviyesine intibak formülüne aykırı olarak 3, 5 senedir tahsisat almışlardır. Haklı olarak buraya müncer olacak bir iddia! Eğer böyle ise Büyük Meclis, Hükümet tasarısı ile, haksız olarak verilen bu paraların, istirdadı cihetine gitmelidir. Aksi takdirde karar verilmiş iken, bu karara istinaden alınacak paralar benim naçiz kanaatime göre, bir hayır müessesesine toptan hibe edilmelidir.

Muhterem arkadaşlar; Sayın Maliye Vekili geçen celsede, icmalen gazetelerde okuduğuma göre, «Hükümet elinden geleni yapmış ve tasarısını tanzim ve Büyük Millet Meclisine takdim etmiştir. Bu para meselesidir, Büyük Meclis de bizim gibi bunun karşılığını bulmak mecburiyetindedir» demişler.

Evet, hakikaten ifade aynen bu ise; bir parça huşunetle ifade edilmiş olan bu sözlerin altında, eğer; «Meclis Hükümetin tasarısını olduğu gibi kabul etmelidir» zımni mânası da mevcut ise, derhal belirtmek isterim ki, Hükümet, vazifelerini Meclis namına ve onun murakabesine ve icabında onun tarafından iskata tâbi tutularak ifa etmektedir. Bu itibarla hâkimiyete sahip tek uzuv Meclistir. Hâkimiyete sahip tek uzuv olarak, zımni mahiyette dahi olsa, şu levhanın (Hakimiyet milletindir) levhası, asıldığı

bu kubbe altında bir Hükümet üyesi bu tarzda konuşamaz. Eğer konuşabilirse orada bu levha asılamaz ve eğer hem asılır, hem de konuşulabilirse bunun adına, bu sahada bir otorite olan Ramsay'ın dediği gibi, Hükümet istipladı demir.

Şu noktayı ehemmiyetle ve son defa belirtmek isterim ki; bir Meclis, Maliye Vekilinin dediği gibi, Hükümet tasarısını tadil ederken, karşılığı da bizzat bulmak mecburiyetinde ise, kendilerine sorarım: Maliye Vekiline, Maliye teşkilâtına bu takdirde lüzum kalır mı? Kalmadığının en belîğ delili de, geçen celsede sayın arkadaşımız Tezer Taskıran ile Adana Milletvekili arkadaşımızın teklif ettikleri bir kanun burada kabul edilirken tevsiî mahiyetteki hükümlere Büyük Millet Meclisinin taraftar bulunarak o tasarıda mevcut olmayan hususları karara bağlamasıdır. Bunların karşılığı var mı idi? Hayır!

Burada Maliye Vekiline düşen bir vazifeyi hatırlatmadan geçemeyeceğim. Bu vazife muhtaç olduğu karşılığı Meclisten istemek değil, bizzat Bakanlık olarak sağlamak için gereken tedbirleri arayıp bulmak ve bulamazsa çekilip gitmektir.

Eğer Maliye Vekili hususi hayatında gösterdiği para bulma kabiliyetinin onda birini burada da göstersevdi mesele kalmazdı.

SEDAT BARI (Seyhan) — O ne demektir?

ARİF HİKMET PAMUKOĞLU (Giresun) — Onu siz soramazsınız... (Soldan izah et sesleri). (Gürültüler).

BASVEKİL ADNAN MENDERES (İstanbul) Reisbey, izah etsin.

REİS — (Arif Hikmet Pamukoğlu'na hitaben) : Beyanlarınız arasında Maliye Vekilinin şahsına karşı umumi olarak bâzı sözler sarfettiniz. Bu Meclisçe iyice anlaşılmamıştır. Lûtfen kürsüden izah ediniz.

ARİF HİKMET PAMUKOĞLU (Giresun) — Eğer Maliye Bakanı bu sözlerimden alınmışsa ve bu sözlerimin mevzu bahis olamayacağını şu millet kürsüsünden ifade ederse elbette cevaplarını vereceğim.

Fakat orada oturup da kendisi itiraz etmediği halde, bilmiyorum niçin, Sayın Başbakan bu nokta üzerinde tehevüre kapılmıştır?

Bu itibarla ben vazifemi ifa ettim, eğer bu söylediklerimin içinde hakikata uymayan bir

nokta varsa Maliye Bakanı kürsüye gelir aksini ispat eder, edemezse ben çıkar ispat ederim.

MALİYE VEKİLİ HASAN POLATKAN (Eskişehir) — Ne demek istiyorsun? Açıkla.

REİS — Hikmet Bey, çok rica ederim, müphem beyanlarla işi savsaklamayın, izah buyurun kürsüden.

MALİYE VEKİLİ HASAN POLATKAN — O sırada Başvekille konuşuyordum, gürültü üzerine de ne olduğunu duymadım, anıyamadım, ama anlaşılıyor ki, arkadaşların söylediklerine göre müphem bir cümle söylemişler. Bu cümleyi burada tavzih ediniz!

ARİF HİKMET PAMUKOĞLU (Giresun) — Şimdi tavzih vazifemdim.

Çok inandığım bir arkadaşımдан işittim; daha birkaç sene evvel kendileri, Sayın Maliye Vekili, evlenecekleri zaman evlenme masrafını bulmakta müşkülât çektiklerini acı acı bu arkadaşına şikâyet etmişler. (Gürültüler)

REİS — Müsaade buyurun, rica ederim, bırakın vazifemi ifa edeyim.

NÂTİK POYRAZOĞLU (Muğla) — Bunun nesine müsaade ediyoruz?

REİS — Hikmet Bey, millet kürsüsünden umumi efkâra, millete karşı hitapta bulunduğunuzun unutmamanızı rica ederim. Gayet vazih ve Meclisin reaksiyon göstermesine mahal bırakmadan vuzuhla konuşmanızı rica ederim.

ARİF HİKMET PAMUKOĞLU (Devamla) — Tek kullandığım cümle, dinlediniz, Maliye Vekilini tehevüre sevkeden cümle; «Hususi hayatında para bulmak hususunda kullandığı kabiliyetini, resmî hayatında da kullanırsa mesele yoktur» cümlesidir. (Bu ne demektir? sesleri) O tarihten bu tarihe şu kada zaman geçmiştir. O tarihten bu tarihe kadar çok şükür milletvekilimiz, kırık bir iğnemiz dahi yok, ne varsa babadan kalmadır. Benim gibi sızı de hayrete sevkedecek şudur: Bu kadar kısa zaman içinde 4 apartman sağlamıştır. Nasıl sağlanmışsa sağlanmıştır. Makine Kimya Endüstrisi Meydanındaki sekiz daireli, kaloriferli bir apartman... (Gürültüler)

İspat etmemi istediniz; söylediğim cümle budur. Bunlara para bulmaya kabiliyeti, hususi hayat bakımından, onda bir nispetinde resmî hayattaki faaliyete de teşmil edilsin..

REİS — Hikmet Bey size hatırlatmak isterim ki, bir kanunun bir maddesi üzerinde ko-

nuşulurken, şahsi bir emel ve arzunuz varsa, onu bu kanunu yesile ittihaz ederek beyan etmeniz mebuslukla kabili telif olmaz.

ARİF HİKMET PAMUKOĞLU (Devamla) — Mebuslukla kabili telif olup olmayacağını takdir edecek Riyaset değildir. Bunu bizzat vicdanım tesbit eder. Sizden emir alacak değilim.

REİS — Bu şekilde konuşmanıza müsaade edemem.

ARİF HİKMET PAMUKOĞLU (Devamla) — İsteyen sizsiniz.

REİS — Maliye Vekili, buyurun.

MALİYE VEKİLİ HASAN POLATKAN (Eskişehir) — Muhterem arkadaşlar, gözü karan, onun için tezvirin ve iftiranın gayya kuyusuna gömülen muvazenesiz bir insanın muvazenesiz bir konuşmasını dinlediniz. (Alkışlar). Makine Kimya Endüstrisi Kurumunun bulunduğu meydanda sekiz dairesel apartmanım yoktur, söyledikleri tamamen yalandır. Bu tezvir ve iftiranın içinde bocalıyan muvazenesiz bir insanın muvazenesiz konuşmasıdır. (Alkışlar).

ARİF HİKMET PAMUKOĞLU (Giresun) — Sizsiniz.

REİS — Madde hakkında başka söz isteyen yoktur. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Aşağıda gösterilenler bu kanun hükümlerinden faydalanamazlar.

a) 5441 sayılı Devlet Tiyatrosu Kuruluşu hakkındaki Kanunun 10 neu maddesine göre ücret alan sanatkâr ve stajiyerler hariç olmak üzere sözleşme ile çalıştırılanlar;

b) Devletçe işe edilip bir hizmet karşılığı olmaksızın harçlık olarak kendilerine maaş verilenler;

c) Daimî vazife ile yabancı memleketlerde bulunup 4991 sayılı Kanun hükümlerine göre aylık alanlarla aynı yerlerde istihdam olunan hizmetliler;

ç) 3656 sayılı Kanunun 9 neu maddesi gereğince bütçe kanunlarına bağlı (E) işaretli cetvellerdeki tertiplerden alınan kadrolarda çalışanlarla mümasili muvakkat mahiyetteki kadrolarda çalıştırılanlardan ödeme tarihlerinde geçen hizmet süreleri bir seneyi bulmıyanlar;

d) Ödemenin yapıldığı tarihlerde eli işten çektirilmiş veya açığa alınmış olanlar;

Bunlardan men'i muhakeme veya beraet kararı alanlarla haklarındaki takibat Umumi Af Kanunu ile kaldırılmış olanlara, müstahak oldukları açık maaşları nispetinde tahsisat verilir.

REİS — Geçen celsede, komisyon bu maddenin (ç) fıkrasını değiştirmeden evvel bu fıkra hakkında Cevdet San ve arkadaşları tarafından 70 imzalı bir taktir verilmişti ve komisyon maddeyi geri aldığı için bu taktir okunmamıştı. Şimdi bu tadilden sonra arkadaşlar taktirlerinde ısrar ediyorlar mı?..

SÜLEYMAN KURANEL (Gaziantep) — Geri alıyoruz.

REİS — Arkadaşlar taktirlerini geri almışlardır. Madde hakkında başka söz isteyen yok. Maddeyi reyinize arz ediyorum, kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun gereğince verilecek tahsisat umumi ve mülhak bütçelerde mevcut veya bu maksatla yeniden açılacak tertiplere Maliye Vekili tarafından kaydedilecek tahsisattan ödenir ve her yılın bütçe fazlaları hesabı katilerde bu tahsisata karşılık tutulur.

Yukardaki fıkra gereğince Maliye Vekiline verilen salâhiyet, özel idarelerde vilâyet daimî encümenleri, belediyelerde belediye encümenlerince kullanılır.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum, kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun gereğince yapılacak ödemelerden emekli keseneği kesilmez ve bu paralar borç için haczedilemez.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — 2847 ve 3659 sayılı kanunlara tabi kurumlar, kanunları gereğince:

a) Prim ve ikramiye alan memur ve hizmetlilerine birinci madde gereğince senede ancak bir tahsisat;

b) Prim ve ikramiyeden birini alanlara senede yalnız iki tahsisat;

c) Prim ve ikramiye alamıyanlara senede üç tahsisat;

Verebilirler.

CEMAL KIPCAK (Zonguldak) — Efendim; burada, beşinci maddede, (prim veya ikramiye

kaydı ile) diye toplu bir ifade vardır. Halbuki 3659 sayılı Kanun gereğince verilen iki türlü ikramiye vardır, bu ikramiyelerden bir tanesi, temettü şeklinde verilir ve 3460 sayılı Kanun gereğince senede iki maaşa kadar verilen bir ikramiye mahiyetindedir. Bir de, ayrıca 3659 sayılı Kanun gereğince bir maaş nispetinde ikramiye verilen İktisadi Devlet Teşekkülleri vardır.

Şimdi, İktisadi Devlet Teşekkülleri meyanında iki müessesese vardır ki, bunlar temettü ikramiyesi almazlar, haddi zatında bunlar kâr ve zarar müessesesi değildir; bu müesseselerden biri Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü, diğeri de Elektrik Etüd İdaresidir.

Burada, maddenin ikinci fıkrasında (prim ve ikramiye almak) tarzında ifade olununca bir haksızlık oluyor : Temettü ikramiyesi alan müesseseler iki maaş temettü ikramiyesi aldıkları halde Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü temettü ikramiyesi almamakta ve yalnız ikramiyeye kaldığı için diğer İktisadi Devlet Teşekkülleri meyanında bir haksızlığa mâruz bulunmaktadır. Bunun tashihi için bendeniz fıkranın şu şekilde düzeltilmesini teklif edeceğim :

«A) Prim, ikramiye ve temettü alan memur ve hizmetlilere birinci madde gereğince senede ancak bir tahsisat». Burada yalnız (temettü) kelimesini ilâve ediyorum.

«B) Prim ve ikramiye almakla beraber temettü tevzi etmiyen müesseselerde çalışanlara senede iki tahsisat». Bu tarzda tashihi rica ediyorum.

Eğer Heyeti Umumiye ve komisyon müdafaa-mı haklı görür, iştirak ederse müteşekkiri kalamayacağım.

REİS — Geçen defa siz ikinci madde için bir takrir vermiştiniz. İkinci madde komisyondan gelmiş ve kabul edilmiştir. Buna göre siz takririnizi geri almış oluyorsunuz değil mi? Cemal Bey...

CEMAL KIPCAK (Devamla) — Efendim, ben o zaman madde tasrih etmemiştim. Şimdi bunu beşinci yani şu okunan madde için tekrar ediyorum. Bittabi ikinci madde için verileni geri alıyorum. Yalnız teklifimi arzettim, komisyon iştirak ediyor mu, etmiyor mu? Bir defa bunu incelemelerini rica ediyorum.

REİS — Komisyon....

BÜTÇE KOMİSYONU REİS V. HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, bundan evvelki sunduğumuz mazbatada, ikramiyeye ait üçüncü madde vardı ve bu maddede ikramiye alan müesseselere bu kanunla verilmesi kabul edilen ikramiyeden istifade edemezler, diye bir hüküm bulunmakta idi. Şimdi ikramiye, maaşa inkılâp ettiği için aynı noktai nazarı muhafaza ederek, halen kendi kanunlarına göre ikramiye alan müesseseler memur ve hizmetlilerine bu üçüncü maaşın verilmesini tabiatıyla doğru görmedik. Yeniden tertip ettiğimiz beşinci maddenin A fıkrasında hem prim ve hem ikramiye alan memur ve hizmetlilere birinci madde gereğince senede ancak bir tahsisat verilmesini derpiş ettik. Bunların tutarı malûmunuz olduğu veçhile, beş maaşa kadar çıkabilir, bunlar yalnız bir tahsisat alacaklardır.

Prim ve ikramiyeden yalnız birini alanlar iki maaşa kadar tahsisat alacaklardır.

Hiç prim ve ikramiye almıyorlarsa onlar da üç tahsisat alacaklardır. Bunda anlaşılmiyan, vazih olmiyan bir taraf yoktur. Yalnız arkadaşımız diyor ki; M. T. A. da temettü ikramiyesi yoktur. Bir yerde hem ikramiye mevcut ayrıca prim mevcut ise üç maaş kadar tutan prim ve ikramiyeden başka ayrıca bir istihkak verilemeyeceğini komisyonunuz nazarı dikkate alarak, sadece temettü ikramiyesi almıyorlar diye kendilerine iki maaş tahsisat verilmesini komisyon muvafık görmüştür.

REİS — Hâdi Bey lütfen, sual var.

NÂTİK POYRAZOĞLU (Muğla) — Şimdi, bu maddeden İktisadi Devlet Teşekküllerinde çalışan İdare Meclisi reis ve âzaları istifade edecek mi, etmiyecek mi?

BÜTÇE KOMİSYONU REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (Devamla) — İktisadi Devlet Teşekküllerinde çalışan İdare Meclisi reis ve âzaları memurdur. Fakat bunlar ne prim ve ne de ikramiye almadıkları için 3 maaş nispetinde ifade edeceklerdir.

REİS — Ahnet Başbüyük, (Vazgeçti sesleri).

Cemal Kıpcağ.

CEMAL KIPCAK (Zonguldak) — Efendim, özür dilerim. Mevzua biraz vuzuh vermek için tekrar söz aldım.

Şimdi, İktisadi Devlet Teşekkülleri bünyesini münferiden mütalâa edersek bir iktisadi te-

şekilde çalışan memur iki maaş temettü ikramiyesi alabilir, bir maaş fevkalâde ikramiye alır, prim de alır. Şimdi (A) fıkrası mucibince ayrıca bir maaş tahsisat alacaktır. Demek ki, iki temettü bir fevkalâde ikramiye, bir de tahsisat alır, eder dört, primini de ayrıca alır. İktisadi Devlet Teşekkülleri için A fıkrası fiilen bunu kabul etmektedir. Diğer taraftan yine bir İktisadi Devlet Teşekkülü olarak mütalâa edilen Maden Tetkik Arama Enstitüsü, o da bu bünyede olduğu halde, iki maaş temettü ikramiyesi alamaz. (Ne alır sesleri).

Bir maaş ikramiye alır, prim alır. Bu hükme göre, ikramiye aldığı için, bunlara bir maaş verilir, iki maaş verilmez, diğerleri dört maaş aldıkları ve prim aldıkları halde, aynı durumda olan ve belki kıymet itibariyle bâzı üstün başarılar dahi gösteren bu müessesede çalışanlar daha az almış olacaktırlar. Bu, İktisadi Devlet Teşekkülleri bünyesinde bir muvazenesizlik meydana getirecektir. Yani bu suretle İktisadi Devlet Teşekkülleri bünyesinde bir ikilik yaratılıyor. Binaenaleyh mevzu; temettü ikramiyesi alan ve almayan, diye tasrih edilecek olursa bu takdirde muvazenesizlik olmaz. O vakit İktisadi Devlet Teşekkülleri mensupları prim ve ikramiye ile bir de maaş alır. Ötekiler de temettü ikramiyesi almadıkları için iki maaş alırlar ve mesele düzelir. Bu hususu komisyonun bu hüküm içerisinde mütalâa etmesini çok rica ederim.

REİS — Komisyon.

BÜTÇE KOMİSYONU REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar; temettü ikramiyesi iki maaş değildir, bir maaştır. Evvelâ bunu tasrih edeyim. İki değil birdir. Yani bâzı müesseseler bir maaş temettü, bir maaş ikramiye, üç maaş prim alırlar. Bâzı müesseseler, arkadaşımızın dediği gibi temettü almazlar, bir maaş ikramiye, üç maaş prim alırlar. Yani beş maaş veya dört maaş alırlar. Halen böyle bir fark İktisadi Devlet Teşekküllerinde mevcuttur. Bu kanunla o farkı dahi izale edecek bir tedbire biz gidemeyiz. Böyle bir ikilik filhal mevcuttur. Temettü almış veya almamış diye bir farkı bu kanun esasen nazara almamıştır. Biz burada iki türlü verilmekte olan bir ödeniğin izalesi cihetine gitmedik. Halen mevcut olan 4 - 5 maaş nispetindeki farklardır. Yani, demin de arzettiğim gibi, eğer

temettü ve ikramiye alırlarsa bu kanunla bir maaş verilecektir. Bâzılarında bir maaş ikramiye ve üç maaş nispetinde aylık ki bunlar esasen ayrıca temettü almıyorlar. Bütün bu farkları Barem Kanunu tadil edecektir. (Reye sesleri).

REİS — Cemal Kıpçak.

CEMAL KIPÇAK (Zonguldak) — Efendim, 3460 sayılı Kanun mucibince bir maaş ikramiye temettü mahiyetinde tevzi edilir, bundan başka yine aynı kanunda imkân verilmiştir, bir maaş ikramiye daha verilebilir. Bugün İktisadi Devlet Teşekküllerinde bu teminat altındadır.

Şimdi biz bu gibilere A fıkrası ile bir maaş daha veriyoruz, ötekilere iki maaş veriyoruz. Muvazenesizliği bu kanunun bünyesinde kendimiz ihdas ediyoruz. Niçin haksızlık yapılıyor? İktisadi Devlet teşekkülleri bünyesinde mütalâa edilen bir müessese durup dururken bugüne kadar haiz olduğu haktan neden mahrum ediliyor? Bunu iyice inceleyen komisyon zannederim hak verecektir.

İşletmeler Bakanından bu hususta izahat vermesini rica ediyorum.

REİS — İşletmeler Vekili.

İŞLETMELER VEKİLİ SITKI YIRCALI (Balıkesir) — Arkadaşımızın endişesine yer bırakmamak için Bütçe Encümeni Sözcüsü arkadaşımızla dakor kalarak ifade edebilirim ki, bugün bu kanunla yapılmakta olan zamlar bakımından İktisadi Devlet Teşekküllerinde çalışan bir memur arkadaşla Maden Tetkik ve Aramada çalışan bir memur arkadaş arasında fark olmayacaktır arkadaşlar.

REİS — Madde hakkında başka söz istiyen yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — 9. I. 1950 tarihli ve 5509 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Memurları Teşkilâtı hakkındaki Kanunun 6 nci maddesi hükmü hariç, 2. V. 1949 tarihli ve 5383 sayılı Gümrük Kanununun 152 nci maddesinin (Üstün gayretleri görülenlere ikramiye verilmesi) ne dair hükmü ile umumi ve mülhak bütçeli idareler memurlarına ikramiye verilmesine dair olan hükümler kaldırılmıştır.

BÜTÇE KOMİSYONU REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Maddenin, sonunda

(umumi ve mülhak bütçeli daireler memurlarına ikramiye verilmesine dair olan kanunların hükümleri kaldırılmıştır) şeklinde umumi bir ibare vardır. Bu ibarede atış, dalış, uçuş ve saire gibi halen yaşayan ve ordu mensuplarına bu sahadaki faaliyetlerinden dolayı ikramiye verilmesini âmir bulunan kanunlar hariç tutulmuştur. Bunu tavzih için arz ediyorum efendim.

REİS — Mahmut Goloğlu.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Muhterem arkadaşlarım; bu madde bir fıkrasındaki bir hükme göre (2 . V . 1949 tarih ve 5353 sayılı Gümrük Kanununun 152 nci maddesi ile üstün gayreti görülenlere verilen ikramiye kaldırılmıştır.) demek istenilmektedir. (üstün gayreti görülenlere ikramiye verilir.) şeklindeki ifade çok umumdur. Yeknazarda bütün gümrük memurlarına bu ikramiye bütçeden dağıtılmaktadır zannı hâsıl olabilir, halbuki hâdise böyle değildir. Gümrük Kanununun 152 nci maddesine göre Gümrük Vergisinin tarh ve tahakkuku için mükelleflerden alınan beyannamelerde % 5 ten fazla noksan gösterilirse bu vergi ile beraber aynı zamanda mükelleften bir de ceza alınmaktadır. İşte kanunun bu maddesi gereğince emanete alınan ve bütçeye irat kaydedilmeyen bu para cezası iki kategoride tevzi edilmektedir : Yarısı bu noksanlığı tesbit edenlere, yakalıyanlara, diğer yarısı da mahrumiyet mıntikasında bulunanlarla, üstün hizmet ve gayretleri görülenlere verilmektedir.

Şimdi bu madde ile (üstün hizmet ve gayreti görülenler) ibaresi çıkarılmaktadır. Bu takdirde emanette bulunan ve ceza olarak alınan, bütçeye geçmemiş olan bu paradan bu memur arkadaşlara verilen para bütçeye in'ikal ettirilmeden sadece mahrumiyet bölgesinde olanlara intikal eder. Bu vaziyet karşısında bütçeye faydası olmadığı kanaatindeyim. Kurulmuş bir vaziyeti bozmaktan başka bir şey değildir. Bu sebep'e komisyondan rica ediyorum, bu hususu da nazarı itibara alacak olurlarsa yerinde olur. Zira burada istisnai bir fıkra koymanın yeri olmayacağı kanaatine varırlar. Ben deniz bu hususta bir de önerge veriyorum, kabulünü rica ederim.

REİS — Komisyon.

BÜTÇE KOMİSYONU REİS V. HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, bu 152 nci maddenin ibaresi mealen şudur : (Gümrüklerde

yakalanan kaçak eşyadan alınan para cezalarının % 50 si bunları meydana çıkaranlara (buna dokunmuyorum.) % 50 si de merkez teşkilâtında büyük gayreti görülenlere verilir.) Fakat merkez teşkilâtında gayreti görülecek olanlar da var mı? Esasen bunlar bu kanunla teklif edilen ikramiyeden istifade edecekleri için bu hüküm konmuştur. Şimdi ikramiye maaşa tahvil edildiğinden bunlar kaldırılmıştır. Bunları % 50 sini de emanet hesabına almaktadır. Merkezde de kaçakçılıkta faaliyeti görüleceklere 3 maaş nispetinde ikramiye verilmesi teklif edildi. Bunda % 50 sini meydana çıkaranlar denildiğine göre bu kısım bundan hariç tutulmaktadır.

REİS — Komisyon teklife iltihak etmemektedir.

Buyurun Mahmut Goloğlu.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Efendim; bir noktayı tavzih etmek lâzımgeliyor. Komisyon sözcüsü maddeyi okudular; para emanete alınır, ve bunlar esasen üç maaş alırlar dediler.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Böyle bir şey demedim.

MAHMUT GOLOĞLU (Devamla) — Kaçığın yakalanması halinde ödenen bir paradır. Alınan ceza tevzi edilmek üzere emanete alınır.

Üstün başarı gösterenler üç maaş alacakmış. Fakat (Memur olması üç tahsisatı alması için kâfidir, üstün başarıya ihtiyaç yoktur.) Sözü sevh olarak ağızlarından kaçmış olacaktır. Emanete alınan paranın kanunen tevzii gösterilmiştir.

İkramiyenin bir kısmının tevziini bu kanunla kaldırırsanız emanetteki para ne olacaktır? Şu halde gümrükler kanununu değiştirmek ve burada değil, orada yapılacak tadilatla, cezanın % 50 si yakalıyanlara verilir, diğer % 50 si de bütçeye irat kaydedilir demek lâzımdır. Yoksa bu kanunda yeri yoktur. Onun için buradaki teklifin tahsisatla alâkası olmadığından maddeden çıkarılması hususunda ısrar ediyorum ve önergemın kabulünü rica ediyorum.

BÜTÇE KOMİSYONU REİS V. HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, ikramiye mevzuu ortada yok ki üstün başarı gösterenlere 3 maaş verilir diye beyanda bulunayım. Evvelce 3 maaş tahsisat ve bir maaş ikramiye

verilir kaydı mevcuttu. Bu sebeple merkez teşkilâtı 3 maaş tahsisat aldıktan sonra ayrıca ikramiyeden istifade etmemeleri düşünülmüştü. Binaenaleyh merkez teşkilâtı 3 maaş tahsisattan istifade ettiği için Hükümet merkez teşkilâtını ikramiyeden istisna etmiş ve Komisyon da buna iştirak etmiştir.

Arkadaşlar bunun esası şudur; Kaçakçılık cezası hukuku âmme para cezasıdır, doğrudan doğruya irat kaydedilmesi lâzımgelir. Ama böyle bir sistem kabul edilmiş, bunun % 50 si taşra, % 50 si de merkez teşkilâtında bulunanlara verilir denmiş. Gerek hükümet, gerek Komisyon bu kanunla üç maaş nispetinde taltif edilmiş olan bu arkadaşlara ayrıca % 50 nispetinde ikramiye verilmesini doğru görmedik.

Emanetteki paralar ne olacak? Elbette ki irat kaydedilecektir. Kanunda değişiklik yapmak lâzım ise, hüküm kaldırıldığına göre, hükümet düşünür ve emanetteki paranın irat kaydedilmesine dair bir hüküm sevkedebilir. Onun için biz bu paranın Merkez teşkilâtında çalışan gümrük memurlarına verilmesini, ayrıca üç maaş tahsisat verilmesi karşısında, uygun görmedik, teklife de iştirak etmiyoruz. Takdir yüksek Heyetindir.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Efendim; komisyon sözcüsü arkadaşımızın Yüksek Heyetinize izah ettikleri hususata biz de komisyonun nâçiz üyesi olarak kanaat getirip bu şekilde huzurunuzda tasarımı takdim etmiş bulunuyoruz.

Ancak Goloğlu arkadaşımızı dinledikten sonra şahsan bendenizde de bir tereddüt hâsıl oldu. Bu itibarla Sayın Tekel Vekili arkadaşımızın bu noktayı kürsüde tavzih etmeleri için huzurunuzu tasdi ettim.

REİS — Goloğlu.

MAHMUT GULOĞLU (Trabzon) — Efendim, zannediyorum ki, sözcü arkadaşım yine bir sehiv yaptılar, maddede aynen okumadılar ve (Merkez memuru) tâbirini kullandılar. Bendeniz kanunda böyle bir tâbir bulamadım. Kanunu aynen okuyorum: «148 nci maddeye göre alınacak para cezalarının, cezayı gerektiren aykırılığı muayene, tahlil veya tetkikle meydana çıkarılanlara yüzde ellisi, öteki yarısı hizmet gayretleri veya hizmet mahal ve şartları itibariyle külfet ve zahmete katlanmış olan

gümrük memurlarına dağıtılmak üzere bakanlık emrine emanet hesabına alınır.»

Bunun içerisinde, bu paranın munhasıran merkezdeki memurlara verileceğine dair kanunda bir kayıt yoktur. Rica ederim, tavzih etsinler. Acaba yanlış bir metin mi okuyoruz?

Teamüle gelince: Bu para yalnız merkezdekilere verilmez. Bir kısmı mahrumiyet mntakasında bulunanlara, bir kısmı da merkezde fazla faaliyeti görülenlere verilir. Bu, kaçak yakalandıkça alınıp toplanan bir paradır, bütçeden bir para alınıp verilmesi bahis mevzuu değildir. Bunun % 50 si, maddede tasrih edildiği gibi, aykırılıkları, muayene, tetkik ve tahlil neticesi meydana çıkarılanlara verilecektir. Sonra madde, hizmet mahal ve şartları dediğine göre, zaten salâhiyetli vekil muhakkak mahal ve şartları da nazarı itibara almak mecburiyetindedir. Kaldı ki, bunlar, Mahmut Güçbilmez arkadaşımızın dediği gibi, sadece Gümrük Vekilini ilgilendirmez. Bu itibarla Gümrük Vekili ile beraber Maliye Vekilinin de bu işi tavzih babında burada konuşmalarını rica ederim. Ancak o vakit vaziyet Yüksek Huzurunuzda daha iyi tavazzuh edebilir. Bunlar ne kadar aza tahakkuk ettirirler ve ne miktar ikramiye alıyorlar ki, bunları buradan çıkarıyoruz? Bunun portesi nedir? Bu hususta belki bize bir rakam verebilirler.

Arkadaşlar, tekrar ediyorum, bu paranın % 50 si yakalıyanlara, diğer % 50 si mahrumiyet bölgesindeki memurlara ve merkezdeki memurlara dağıtılmaktadır. Bunun bütçe ile alakası yoktur, emanet hesabındadır.

Bir noktanın komisyon sözcüsü tarafından tavzihini rica ediyorum: Şayet bu % 50 bu fıkraya ile kalkacaksa emanet hesabında olan bu % 50 muhasebe bakımından ne şekilde muamele görecektir? Çünkü kanunda bütçeye irat kaydolunur diye bir hüküm yoktur. Şayet mahrumiyet bölgesindeki memurlara bir kısmı veriliyorsa bu verilmiyecek midir?

REİS — Maliye Vekili.

MALİYE VEKİLİ HASAN POLATKAN (Eskişehir) — Gümrük ve Tekel Bakanı arkadaşım burada hazır değil. Şimdi bu Bakanlıkta bulunan bir arkadaştan aldığım malûmata göre bu paranın yarısı bu işte fiilen çalışanlara, kaçakçılıkla meşgul olanlara, yarısı da merkez ve taşra memurlarına dağıtılmaktadır. Birinci

sınıf memurların bir maaş nispetinde ikramiye aldığı vâkidir. Prım ve ikramiye alan İktisadi Devlet Teşekkülü mensuplarına bir maaş tahsisat verileceğine göre, burada da müzakere olunan tasarı ile tahsisat alacak olan Gümrük ve Tekel Merkez Teşkilâtı memurlarına verilen % 50 nispetindeki ikramiyenin kaldırılması uygun olacaktır.

Paranın ne olacağını soruyorlar! Elbette irat kaydolunur.

REİS — Teklifi okuyoruz.

Yüksek Reislığe

Müzakere edilmekte bulunan altıncı madde-deki: (5383 sayılı Kanunun 152 nci maddesinin üstün gayretleri görülenlere ikramiye verilmesine dair hüküm) fıkrasının metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Trabzon Mebusu
Mahmut Goloğlu

REİS — Teklifi dikkatinize arz ediyorum. Nazara alanlar lütfen işaret versinler... Almayanlar... Teklif kabul edilmemiştir.

Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE — 1953 malî yılı içerisinde bu kanunun 1 nci maddesinde yazılı tahsisatın bir aylığı, bütçelerinde tahsisat aranmaksızın, maaş ve ücret tertiplerinden verilir.

REİS — Fahri Belen. (Yok sesleri)
Nâtik Poyrazoğlu.

NÂTIK POYRAZOĞLU (Muğla) — Efendim, geçen müzakerelerimizde bu maddenin emekli, dul ve yetimlere de teşmilini rica etmiştik. Bugün de bazı arkadaşlar bu konuda konuştular. Maliye Vekilinin noktai nazarına göre bu kanun yalnız halen müstahdem yani daha doğrusu muvazzaf vaziyette bulunan memur ve hizmetlilere ait olduğu için bu kanuna böyle bir maddenin eklenmesi doğru değildir. Fakat emekli, dul ve yetimlerin maaşlarına zammı istihdaf eden bir tasarı, bir de işçiler için böyle bir tasarı encümeneye gelmiştir; bu tasarılar müzakere edilirken bu noktada, yani 1953 senesinde emeklilerin de kendi kanunları dâhilinde bu nevi bir tahsisattan istifade etmeleri de, düşünülebilir buyurdular. Ben şimdi rica ediyorum. Geçen Birleşimde olduğu gibi ısrar etmiyoruz. Yani mutlaka bu kanuna girsin demiyoruz. Teknik bakımdan belki

mahzurludur. Daha doğrusu bu kanun emekli kitlesini hedef tutmaz. Bu doğrudur. Fakat gelecek kanunda böyle bir düşünceleri var mıdır, yok mudur? Bizi tatmin bakımından, bu hususta da bu kürsüden beyanda bulunmalarını rica ediyorum.

REİS — Maliye Vekili.

MALİYE VEKİLİ HASAN POLATKAN (Eskişehir) — Efendim, bu kanun tasarısı emeklilere ait hükümleri ihtiva etmemektedir. Nitekim işçilere ait hükümleri ihtiva etmediği gibi.

Bugün Ulus Gazetesi iri harflerle başlık yapılarak işçilere ait kanun tasarısının reddedildiğini, emeklilere ise zam yapılamadığını yazıyor.

Ama gerek işçilere, gerekse emekli, dul ve yetimlere ait olan bu kanun tasarıları halen komisyondadır. Biraz önce işçilere ait olan tasarı için Geçici bir komisyon kurulmasını da kabul buyurdunuz.

Emekli, dul ve yetimlere ait olan kanun tasarısı da bugün Maliye Komisyonunda konuşulmuştur. Önümüzdeki günlerde Bütçe Komisyonuna gelecektir. Hazırlanan kanun tasarısında emekli, dul ve yetimlere yıl başında memurlara verilmesi kararlaştırılan bir aylık tahsisat verilmesi hakkında hüküm yoktur. Fakat emekli, dul ve yetimlerin aylıklarına muvakkat değil, daimî zamlar yapılmakta, bu zamların nispeti, eski emeklilerde % 35 nispetine kadar yükselmektedir.

Şunu arzetmek isterim ki, Muhterem arkadaşım, emeklilere de memurlar gibi birer aylık nispetinde tahsisat verilsin diye bir teklifte bulunabilir. Ancak bu teklifin müzakere yeri bu kanun tasarısı değildir. Bu teklifi emekli, dul ve yetimlere ait kanun tasarısı geldiği zaman yaparlar. Yüksek Heyetinizde o zaman müzakere imkânı bulunur.

REİS — Ahmet Başibüyük.

AHMET BAŞIBÜYÜK (Çorum) — Muhterem arkadaşlarım, muvakkat madde 1953 Malî yılı içinde bir aylık tahsisat verileceğini derpiş etmektedir. Bütün memurların yılbaşında bu ödeneği beklemedikleri hepinizin malûmudur. Hükümetin malî imkânları bakımından geniş imkânlarla malik olmaları kabul ediyorum. Onların yüreğine su serpmek bakımından hiç değilse yılbaşında bu ikramiyeyi vereceklerini beyan etsinler.

REİS — Nâtik Poyrazoğlu.

NÂTK POYRAZOĞLU (Muğla) — Muhterem Maliye Vekilinin beyanına çok teşekkür ederim. Biz de işaret buyurdıkları şekilde hakikaten bâzı dedikodulara müteessir ve müteelim vaziyette idik. Bizi tatmin ettiler. Bu emeklere verilecek zamlarla 1953 yılında verilmesine dair kanun buraya geldiği zaman biz de tekliflerimizi yapacak ve huzurunuzla getireceğiz. Sayın Bakan bu hususta gösterdikleri hassasiyetten dolayı bilhassa teşekkür ederim. Bu suretle emekliler de yakında, imkân nispetinde refaha erişeceklerdir. Bu bakımdan kendilerini tebrik ederim.

MALİYE VEKİLİ HASAN PALATKAN (Eskişehir) — Ahmet Başbüyük arkadaşımız, yılbaşında, memurlara bir aylık nispetinde tahsisatın verilip verilmeyeceğini Maliye Vekilinin ağzından işitmek istiyorum diyorlar.

Bu kanun bugün kabul buyurulduğu takdirde; yılbaşından evvel bir aylık tutarında tahsisat memurlara verilecektir. (Alkışlar).

REİS — Fahri Belen ve 56 arkadaşının önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Devlet memur ve hizmetlilerine tahsisat verilmesi hakkındaki kanun lâyihasının muvakkat maddesinin nihayeti ne aşağıdaki fıkranın ilâvesini arz ve teklif ederiz.

«Emekli, dul ve yetimler de bundan istifade ederler.»

Bolu	Bitlis
Fahri Belen	Salâhattin İnan
Niğde	Bitlis
Halil Nuri Yurdakul	Nusrettin Barut
Çoruh	Erzurum
Mecit Bumin	Rıza Topçuoğlu
Erzurum	Antalya
Memiş Yazıcı	Ahmet Tokuş
Kırklareli	Mardin
Fikret Filiz	Aziz Uras
Gümüşane	Malatya
Kemal Yörükoğlu	Hikmet Fırat
Kastamonu	Kastamonu
Ziya Termen	Tezer Taşkiran
Manisa	Bahkesir
Sudi Mihçioğlu	Müçteba İştın
Kayseri	Afyon
Mehmet Özdemir	Okunamadı

Kütahya	Kocaeli
Meedet Alkin	Yeredoğ Kişioğlu
Afyon	İzmir
Avni Tan	Tarık Gürerk
Çoruh	Kayseri
Ali Rıza Sağlar	İsmail Berkok
Sivas	İzmir
Bahattin Taner	Behzat Bilgin
Çanakkale	Sivas
Bedi Enüstün	Rifat Ögten
Maras	Urfa
Abdullah Aytemiz	Necdet Açınal
Ankara	Van
Ömer Bilen	İzzet Akın
Kütahya	Seyhan
Besim Besin	Salim Serçe
Seyhan	Kocaeli
Arif Nihat Asya	Mümtaz Kavalcıoğlu
Elâzığ	Kayseri
Hamit Âli Yöney	Yusuf Ziya Turgut
Niğde	Elâzığ
Hadi Arıbaş	Şevki Yazman
Elâzığ	Kocaeli
Suphi Ergene	Hüsnü Türkand
Kayseri	Kocaeli
Emin Develioğlu	Ekrem Alican
İçel	Ankara
Salih İnankur	Ramiz Eren
Niğde	Sivas
Süreyya Dellâloğlu	Sedat Zeki Örs
Çankırı	İçel
Celâl Otman	Aziz Köksal
Eskişehir	Niğde
Ali Fuad Cebesoy	Ferit Ecer
	Çankırı
	Kâzım Arar

REİS — Komisyon iltihak ediyor mu?..

BÜTÇE KOMİSYONU REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — İltihak etmiyoruz.

REİS — Komisyon teklife iltihak etmemektedir. Takriri reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Takrir reddedilmiştir.

Maddeyi reyinize arz ediyorum, kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümü aleyhinde söz Cezmi Türk'ündür.

CEZMİ TÜRK (Seyhan) — Efendim, pişmiş aşı su katacak değilim. Yalnız bunu pişirme şekline itirazlarda bulunacağım, ve onun için aleyhinde konuşacağım.

Kanunun gerekçesinde de gösterildiği gibi, bu kanun, yeni barem kanunu çıkarılıncaya kadar memur ve ücretlilerimizi yüksek konjunktüre intibak ettirmek için çıkarılmaktadır. Halbuki Yüksek Meclisinize bundan 25 gün evvel yeni bütçe takdim edilmişti. Yeni bütçenin gerekçesi gazeteler ve radyolarla da ilân edilmişti. Orada sarahaten cümle halinde beyan edilmektedir ki : «Bütün Avrupa ülkelerinde iptidai madde fiyatları «à la baisse» gitmektedir; Türkiye'de ise istikrarlı ve yükselmemiş durumdadır. Hayat pahalılığı bütün Avrupa memleketlerinde yükselmektedir. Hattâ bütçe gerekçesine göre % 40 - 45 i bulmaktadır. Türkiye'de artış % 1,8 dir.» Şimdi bu bütçe gerekçesine mi inanacağız, yoksa bu bareme önderlik etmekte olan gereçeye mi inanacağız? Orada söylenmiş olan rakamları yerinde ve zamanında; gösterdikleri me hazlarla kendi me hazlarımızı mukayese ederek arzedeceğiz. Yalnız şuracıdaki 25 günlük farkla şu iki tezadı takdirinize terk ediyorum. Bütçe gerekçelerini alkışlayan Bütçe Komisyonunun, bu gerekçeyi nasıl kabul ettiğini - nedense böyle tezatlara bir türlü alışmamış bir arkadaşınız olarak - hayretle müşahede etmekteyim.

Sonra, denk diye getirilen fakat birçok açıkları bulunan bütçe, bu kanunla yeni bir açığa mâruz kalacaktır. Ama memurlara zam kanunu olmasaydı bütçe denkti dememeleri için şimdiden bu noktayı işaret etmiye zaruret duyuyorum. Bütçe aslından açıktır ve açıklığını, bütçe zamanında sağ olursak, sebep ve rakamlarıyla arzedeceğiz.

Arkadaşlar, Sayın Menderes Hükümeti bu son zamanlarda mevsimsiz ve zamansız işler yapmaktadır. Bu kanunla getirilen yüz milyonlar tamamen müstehlik vatandaşlarımızın cüzdanına gidecektir. Bir memlekette millî ekono-

miyi düşünen bir Hükümet müstehlike para verirken, müstahsılın durumunu da düşünmeli ve müstehlike vereceği paranın müstahsıla intikal edecek en iyi zamanını seçmelidir. İstihsal mevsimi geçmiştir, hububatçı hububatını satmıştır, yağcı yağını satmıştır, hayvancı hayvanını satmıştır, yumurtacı yumurtasını satmıştır... Bu para, ikinci, üçüncü hattâ dördüncü ellere, tüccarlara gidecektir. Memleketin bütün gıda mahsulâtı, pamuk ve diğer hammaddeler, üzüm elden çıkarılmıştır. Yalnız tütün mahsulü müstahsılın elindedir. Bu devirde her hangi bir yolla piyasaya para çıkarmak, enjeksiyon yapmak, ortadaki ellere, bizi tüccara hizmet götürür. Her talep artınca hâsıl olan fiyat artışları da onlara gider, müstahsıl uzaktan seyredir. Onun için bu kanuna enflasyon ekspresi adını vereceğim... Memur olanlar bilirler, âmiyane bir tâbir vardır, para eksprestir, memurların cüzdanları da istasyondur, memur cüzdanında bir hafta durur ve geçer gider. Bu birinci maaş, bir numaralı ve 50 milyonluk bir eksprestir. Yılbaşında verdiğiniz için memurların cüzdanlarından daha çabuk geçip piyasaya dökülecektir. Yoksa memurlarımıza verilen bu para nihayet ihkak ettikleri bir şeydir.

Burada geçenlerde verdiğim bir sözlü sorumda, zamanın İktisat Bakanı çıkmış, yüzde 11 i bile güçlkle kabul edilmişti. Halbuki kendisine yağda, yumurtada, ette yüksek artışlar olduğunu söylemiştim. Fakat Bütçe Komisyonu Sözcüsünün sarîh beyanâtı ile anlaşılmıştır ki, 1950 den beri evvelâ % 15, şimdi % 25 kabul ediliyor, % 40 olarak hayat pahalılığı karşılığı memurlarımıza verilmektedir, demek olur.

Yalnız arzedeğim ki, bu % 40 büyük ihtiyaçları karşılayacak durumda değildir. Meselâ, yağda bu 4 sene içinde artış yüzde yüzdür. Yumurtada % 100, ette % 60 tır. Piyasaya bu yolla çıkacak 50 milyonların yeniden fiyat artmalarını mucip olacağını ve bu hayat pahalılığı karşısında maalesef karlar gibi eriyeceğini göreceksiniz. Çünkü zamanı çok kötü seçilmiştir. Bilhassa istihsal mevsimi ve ayları olmalı idi. Bu kanunla Vekiller Heyetine büyük salâhiyet veriyorsunuz; bundan sonraki maaşların çıkması zamanını o karara bağlayacaktır.

Şunu temenni ederim ki, Hükümet bundan sonra maaşların çıkma zamanında bu paraların müstahsıla intikalini de düşünsün. Bununla

memleket kalkınmasına daha iyi şekilde hizmet edilmiş olur, kanaatindeyim.

Arkadaşlar, bu tesbidettiğiniz usul de yanlış bir usuldür, bunun zararlarını göreceksiniz. Ödeneklerin verilmesi zamanının takdiri meselesini Vekiller Heyetine bırakmanız birçok sızıltılara, isteklere ve hattâ ısrarlara, baş ağrı-tıcı işlere sebeb olacaktır. Bunların bilhassa seçim zamanlarına resgetirilmesi birçok dedikoduları mucip olacaktır. Alınan şey çabuk unutulur, verilen şey ekseriya güç ve geç unutulur. İhtiyaç halinde bulunan memur ve hizmetlilere şimdi verilecek bu aylık bilhassa yılba-sında verilecek, ikinci, üçüncü, yani her dört ayda bir çıkacak ödeneği sabırsızlanarak bekli-yecekler ve bunu vaktinden evvel elde etmeye çalışmak da her evin meşgalesini teşkil edecek-tir. Böyle maddi meşguliyetleri dört ayda bir tekrarlatmak; hizmetin görülmesi, bilhassa tari-hî gelenekleri idealist ve fedakâr olan devle-tin memur ve hizmetlilerinin psikolojisine tesir bakımından mütalâaya şayandır. Tasarımın bir iddiası da yeni Barem Kanunu yapılmaya kadar bu ferahlığı getirmektir. Tasarı ayrı-ca haklı olarak eski Barem Kanununu da, içinden çıkılmaz ihtilâtları vardır diye, itham etmekte-dir. Bu bakımdan bu tasarı da yeni ihtilâtlar getirmektedir. Yarın Barem Kanununu yaparken yukarı derecedeki memurlara maaş tâyi-ninde bunların da nazarı itibara alınması icabe-decektir. 1951 Bütçesi görüşülürken Maliye Vekilinin haklı bir ıstırapla yukarıda konuştu-klarını hatırlarım; «Bütçe personel masraflariyle dondurulmuştur, biz bu bütçe ile yaratıcı ve yaşatıcı ne yapabiliriz?» demekteydiler. Allah göstermesin, bütçede müşkülâta düşülecek zamanlar olursa bu gibi kanunlar memlekette bu-nun üzerinde âni bir operasyon icabettirecek-tir. Biz çok iyi hatırlarız, 1931 krizinde bu Meclis 48 saat içinde bir kanun çıkararak me-mur maaşlarından % 20 yi birden kesmişti. An-kara başta olmak üzere bu hal bütün memur-ları feci bir duruma düşürmüştü. Sırf ekonomik ve malî sebepler yüzünden Allah göstermesin ve bu gibi hallere düşülmesin. Bilhassa malî ba-kımdan tutumlu ve gayet ihtiyakâr davran-mak yine memurlarımızın menfaatinedir. Çün-kü memur maaşlarının istikrarlı olması, aile yuvasının ve hattâ çocuklarının sayısını hesabe-derken istikrarlı bir maaş ve kıymetli bir pa-

raya istinadettirilir. Binaenaleyh bu gibi ka-nunlar gelecek şeyleri, ve geleceği söylenen Barem Kanununu şimdiden daha derin bir müş-külâta boğmaktadır.

Bilhassa Barem Kanununda şikâyet ettiği-miz nedir? Avrupa ortalaması hayat seviye-sini aşağı maaşlı memurlarımıza ve hizmetlile-rimize vermemesi, buna mukabil yukarı maaşlı memur ve hizmetlilerimize de Avrupa ortala-masının üstünde bir hayat seviyesi temin et-mesi, Yarın Barem Kanununun başına oturun-ca bu hakkı mükteseppler karşısında aşağı ma-aşlı memur ve hizmetlilere Avrupa ortalaması bir refah haddi tâyin etmek çok zor ve müşkül olacaktır. Ben bu kanunu gelecek Barem Ka-nununa yardımcı değil onu donduran bir ka-nun olarak görmekteyim.

Kanunun içinde tezatlar da vardır, onlara da kısaca temas edip geçeceğim. Görüyorsunuz ki, arzettiğim gibi, tahlilten tenkidetmek istiyorum, o kadar.

Kanunun ikinci maddesinde deniyor ki; «daimî vazife ile yabancı memleketlerde bulu-nan, 4991 sayılı Kanun hükümlerine göre aylık alanlarla aynı yerlerde istihdam olunan hiz-metliler bu kanundan istifade edemeyecekler-dir.»

Avrupa memleketlerinde konjonktür yük-sekliği malûmdur. Bilhassa Dışişleri Vekilinin dikkatini çekerim. Dışardaki memurlarımızı her kese karşı daha iyi şekilde terfih etmemiz her bakımdan lâzımdır. 4991 sayılı Kanun on-lara haricî rayıçlara göre ödenek verilmesini temin etmekte ise de bu otomatikman her za-man yapılamıyor. Gecikmeler de buna mâni olabilir. Dışardaki memurlar ve hizmetlilerle içerdeki memur ve hizmetlilerin ihtiyaçları ara-sında bir tefrik yapılmasının ne dereceye ka-dar haklı ve mantıki olduğunu da kabul edemi-yorum.

Yine bir tezatlı madde; ilk tasarıda E işa-retli cetvellerde çalışanlar istifade ettirilmemişti, yenisinde konmuştur, doğrudur. Muvak-katler de konmuştur. Esasen E işaretli cetvel-dekilerin ayrılması vaziyeti hakikata ve reali-teye uymamaktadır. E işaretli cetvelin içinde, geçen gün de okunan takrirlerde görüldüğü gibi, 8 - 10 sene Devlete ücretle çalışanlar var-dır. Bu E cetveli bir sene çalışanlar için kon-muş bir cetveldir. Burada bir seneden az müd-

detle çalışanları mahrum etmek hiçbir şeyle kabili telif değildir. Yani, 1 sene, 2 sene çalışanlara vermenin, fakat; 8 - 9 ay çalışanlara bunu vermemenin hikmeti hükümeti nedir?

Yalnız, bu delil üzerinde fazla durmuyorum. Ancak bu kadar büyük fedakârlıklar yapılırken bu kadar küçük hasisliklere gitmeyi bir milletvekili olarak anlamıyorum. Yüz milyonları veriyorsunuz, bu arada (E) cetvelinde 8 - 10 ay çalışanları istisna ediyorsunuz. Bu da hikmeti maslahata uygun değildir. Hükümetin ve Bütçe Komisyonunun düştüğü bir hataya Yüksek Meclisinizin düşmemesini arzu ve temenni ederim. İvedilikle geçen kanunlardan olduğu için tabii tahhihi imkânsız olacaktır. Bu gibi yüz milyonlara varan malî kanunların bu kadar ivedilikle geçirilmesi gibi, bunun Yılbaşı mülâhazasıyla haklı gösterilmesini de tarihten gelen zihniyetim almaktadır.

Arkadaşlar; bir memlekette partili Hükümet olarak, Meclis olarak bütün dünyanın üzerinde durduğu Birleşmiş Milletlerin başında bir dâva vardır : Bu da (Economiquement faible) olanları korumaktadır. Bütün dünyanın üzerinde durduğu, Birleşmiş Milletlerde başta götürülen bir dâva vardır: İktisaden zayıf olanlar. Memurlarımız iktisaden zayıf olan dar geçimlilerdendir. Fakat bunlardan çok daha aşağı seviyede olanlar da vardır. Millî gelirin dağılım sahalalarını tesbit edecek olursak, bunlardan daha aşağı olanlar da bulunduğunu görürüz. Bu hususta sembolik bir misal olarak arzedeğim; Sakarya'nın dul ve yetimleri bugün daha çok muhtaç iken önce memurlarımızın ihtiyacını düşünmek isabetli oluyor. Sakarya'nın dul ve yetimlerine 1953 yılı için bir tahsisat vermeden bu tasarıya el kaldırmak benim için imkânsız olacaktır. Bunu gerek Hükümet ve gerekse grup olarak düşünmediğiniz için size haklı bir târizde bulunmaya mecburum. Onlar yine geride ve yaya kalmaktadır. Bahusus ki şimdi sarahaten ifade buyurdıkları gibi 1953 için bir maaş vermek de kolay değildir. Ben bu hususta sizler kadar müsterih değilim. Temenni ederdim ki daha geniş yürekli olayım.

Arkadaşlar; burada dokunulmıyan bir mevzu var. Ben burada yoktum, bâzi arkadaşlar tahrir vermişler ve üstü kapalı, mebus tahsisatından da bahsetmişler. Bunu tahrirlerde dahi gizli tutmak lâzımmış. Bu açıklanırsa rey ve saire meselesi imiş. Hayır arkadaşlar. Niçin

gizli tutuyoruz. Şunu açıkça Türk Milletine ilân etmek lâzımdır ki, memlekette hayat pahalılığı vardır, ve mebuslar da bu hayat pahalılığını çekmektedir. Nasıl memurlar içinde malî vaziyeti daha iyi ve düşük olanları varsa, mebusların içinde de aynı vaziyette olanlar vardır, mebusların da aldıkları sarfettiklerine yetişmektedir. Yine bu Meclis kürsüsünden milletimize arz ve ilân etmek lâzımdır ki, mebuslarımız da bütün köylü vatandaşlarımız gibi kefaleti müteselsile ile Ziraat Bankasına ipotektirler. Bunu Türk milletinin bilmesi lâzımdır. (Gülüşmeler)

Yine bu memlekette teessüs etmiş bir ananedir; Büyük Millet Meclisi dört seneyi ikmal etmeden kendi kendini feshetmek mecburiyetindedir. Çünkü dört sene bitmeden mebuslar malî imkânsızlık içinde kalmaktadır. Bu Meclis de bu imkânsızlık yüzünden 1954 başlarında kendi kendini feshetmek mecburiyetindedir. Ara yere olağanüstü bir devre sokmak, bu suretle mebusları ihtar etmek zarureti vardır.

Sizden ricalarım şu olacaktır; bundan sonraki devre için mebusluğu maddeten aranılır bir mevki haline getiriniz. Memleketin yetiştirmiş münevverlerinden devlet hizmetinde çalışmış olanların bir taraftan yüksek maaşlarla ikdara ve terfiye çalışırken ötede mebusları geriye bırakırsak bir dahaki sefere mebus bulamazsınız. Bol bol ancak emekliler gelir. Hele serbest meslekten gelecek olanlarını hiç bulamazsınız. Yalnız şimdi vilâyet kadrolarında gördüğümüz bâzi partizan tiplerin gelmesi matlup ise o zaman diyeceğim yoktur. O zaman mebus maaşlarını biraz daha aşağı düşürebilirsiniz. arkadaşlar. Gelecek iş adamları işlerini becerirler. (Siz teklif edin sesleri) Böyle bir teklif benden gelemez. Biz sefalete intibak etmiş insanlarız. Türk milleti gibi. Zehir içeriz buzlu hoşaf içtik deriz. Yalnız sizin cesaretsizliğiniz bendenizi hayrette bırakmaktadır.

Burada bâzi siyasi komplolar da oldu. İkisi üzerinde durmak isterim, bunların başka hiçbir mânaya alınmamasını da rica ederim :

Birincisi, bir parlamento hâdisesi cereyan etmiştir. Bu kanun Hükümetten bir ikramiye tesisi düşüncesiyle gelmişti. Meclis ikramiye tesisinin şiddetle aleyhinde bulundu. Bu prensibe karşı değil, hakkı takdirin hükümetin eline verilemeyeceğine dairdi. Bir tahrir verildi,

kabul olundu; hattâ Sevimli Maliye Bakanımızın asabileşmesine rağmen, kabul edildi. Bunu Komisyon arkadaşlarımız belki komisyonda düzeltiriz diye geri aldılar. Şimdi görüyoruz ki maddeden ikramiye kaldırılmış. Bu hal Avrupa parlâmentolarında olsaydı hükûmete itimatsızlık demek olurdu ve Hükümet bunu bir itimat meselesi yapar, bana rey verin derdi. İnşallah bizim parlâmentolarımızda da bu usuller teessüs eder.

İkincisi, şunu arzetmek isterim, hâdise demin burada oldu. Sayın Maliye Vekili arkadaşımız çıktı, Ulus böyle böyle yazmış dedi. Siyasi Beyanlarda bulundu. Buradaki zabıt da yarım Ulus'a cevap olmak üzere, Zafer'de intişar edecek, Bu gibi polemiklerin bu kürsüye karışmaması, karıştırılmaması doğru olur.

Şunu da bilelim ki hangi gazete ifrata gidiyorsa, taassup derecesinde partizanlık ediyorsa zararını muhakkak ki çekecektir. Hepimiz seçim dairelerimizi dolaşyoruz, görüyoruz. Vatandaşlarımızın çoğunluğunda bu partizan zihniyeti yoktur.

Son olarak memur arkadaşlarımızdan şunu istirham edeceğim, memurlarımızın maaş seviyelerine göre, aldıkları bu parayı bâzıları gıdalarına, çocuklarının gıdalarına verecektir, bâzıları giyim eşyasına verecektir, ekalli kalil bir kısmı da belki lüks eşyalara verecektir. Fakat bununla lütr mantolara para harcayacak memur bulunacağını zannetmiyorum. Onun için bu sarfiyatı yaparken memurlarımızdan bilhassa istirham ediyorum, bu sene birer pamuk yatak ile bir sandık kuru üzüm almayı unutmasınlar. (Gülüşmeler)

REİS — Maliye Vekili.

MALİYE VEKİLİ HASAN POLATKAN (Eskişehir) — Efendim, Cezmi Türk arkadaşımız kürsüden inerken konuşmalarını bir şaka ile bitirdiler. Konuşmalarının bu lâtife kısmına cevap vermiyorum.

CEZMİ TÜRK (Seyhan) — Gayet ciddi söyledim.

MALİYE VEKİLİ HASAN POLATKAN (Devamla) — Konuşmalarına biri iki noktadan temas etmek mecburiyetindeyim.

Bir defa, yüksek konjonktür demek hayat pahalılığı demek değildir. Yüksek konjonktür başka şeydir, hayat pahalılığı başka

şeydir. Kazançlar konjonktürü takip ederse hayat pahalılığı diye birşey yoktur. Konjonktür yükselir, kazançlar onu takip edemezse hayat pahalılığından o zaman bahsolunabilir.

CEZMİ TÜRK (Seyhan) — O halde ben diploma almaya gideceğim, Müsaadenizle. (Gülüşmeler).

MALİYE VEKİLİ HASAN POLATKAN (Devamla) — Üç buçuk yıldan beri takip olunan iktisadi ve malî politika yüzünden memlekette vatandaşın kazancı artmıştır. Onun için her cins mala karşı talep fazlaşmıştır. Bu da fiyatlara tesir edebilir. Bu tasarı münasebetiyle müzakerenin açıldığı gün muhalif mebus Server Somuncuoğlu'na teşekkür etmiştim. Şimdiye kadar muhalefetin hayat pahalılığı şeklinde istismar edegeldiği bir mevzuu burada doğru ve açık beyan ettiği ve hakikati teslim ettiği için kendisine teşekkür ederiz demiştim. Cezmi Türk arkadaşımız bunları dinlememişcesine mevzuu yeniden ele alıyor. Hayat pahalılığı diye tutturuyor. Ondan sonra yüzlerce milyon lira ödenecek diyor. Yılbaşında verilecek para ise ancak 50 küsur milyon liradır. Geri kalan kısmı 1954 yılı içinde 3 defada tediye olunacaktır.

Hâdiseyi demagojik bir izahla müstahsıl cephesine de soktu. Bu para veriliyor, müstahsıl bundan istifade ettirilmiyor, diyor. Sanki memurlara bu para veriliyor, müstahsıl bundan istifade ettirilmiyor, diyor. Sanki memurlar doğrudan doğruya müstahsıla ödip mubayaa da bulunacakmış, sanki prinç almak isteyen bir memurun bu pirinci köylünün kendisinden alması lâzım imiş gibi... Bu, tabîi tamamen demagoji.

Cezmi Türk burada politika oyunu yapmaya da kalktı. Bir taraftan bu paraların verilmesini tenkid ediyor, öte yandan yapılan bu yardımın az olduğunu söylüyor. Fakat bu, farkına varılmıyacak bir taktik değildir.

Ondan sonra personel masraflarına 1950 Bütçesi münasebetiyle söylediğimiz bir söze temas ediyor. O tarihte personel masrafları da Bütçede donmuş vaziyette idi. Bugün vaziyet bambaşkadır.

Cezmi Türk hariciye memurlarına da temas etti. Hariciye memurları için bulunduğu memleketin konjonktürü nazara alınarak bir

emsal tatbik olunur, Bu yüzden kanuna ihtiyaç yoktur.

Cezmi Türk'ün konuşmasının mühim bir noktası şudur : Mebuslara verilmekte olan tahsisatın azlığından bir muhalif mebusun bahsetmesi hakikaten dikkate değer bir noktadır. Bu, şunu gösterir : İktidar mebusları, bu Tahsisat Kanununa kendilerini dâhil etmemek suretiyle fedakârlık göstermişlerdir. Zira bir muhalif mebus dahi tahsisat azlığından dert yanabilmektedir. Fakat bu konuşmasının sonunda gülünç izah yaptılar. Mebusların tahsisat azlığını seçimi yenileme kararına bağladı. Tahsisat kâfi gelmediği için Meclis ister istemez seçimi yenileme kararı vermek zorunda imiş. Bu, sadece gülünç bir izah tarzı değil aynı zamanda da acıklı bir izah tarzıdır. Seçim ve seçimin yenilenmesi gibi büyük bir mevzuu tahsisat azlığına veya kifayetsizliğine bağlamak gülünç bir izah tarzıdır.

Sonra arkadaşlar, Hükümet 175 milyon lira gibi büyük bir fedakârlığa katlanarak bu kanun tasarısını huzuruza getirmiştir ve Yüksek Meclis iki toplantıdan beri tasarının müzakeresini yapmaktadır. Bu tasarı, çalışan ve memleket hizmetine nefsinin vakfeden fedakâr memurlarımızın hayat seviyelerinin biraz daha yükselmesini temin edecek olan bir kanun tasarısıdır. Bizim temennimiz, bütün memur ve hizmetlilerin, katlanılan bu büyük fedakârlık karşısında memnun olmasıdır. Ondan öte yana, Cezmi Türk ne derse desin, bunun hiçbir kıymeti yoktur.

REİS — Tasarının tümünü açık oya arz ediyorum.

2. — *Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu ve Kars Mebusu Tezer Taşkıran'ın, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifleri ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/513, 516)*

REİS — Dikkate alınan önergelerle komisyona iade olunan madde hakkındaki rapor gelmiştir, okuyoruz :

Esas No. 2/513-516

Karar No. 48

Yüksek Reislige

Umumi Heyetin 21 . XII . 1953 tarihli 20 nei

Birleşiminde dikkate alınıp komisyonumuza havale olunan, Trabzon Mebusu Mahmut Goloğlu'nun tavrı tetkik ve müzakere edildi.

Teklif, evvelce on senelikleri verilmek ve alâkaları kesilmek suretiyle tasfiye edilmiş olan hakların yeniden ihyasını istihdaf eden bir mahiyet arz etmektedir.

On seneliği verilerek hakları tasfiye edilen yalnız dul ve yetim kızlar olmayıp bilûmum emekli hakkı bulunan yani kendilerine eski hükümlere göre aylık bağlanmış olan emeklilerle bunların dulları ve müstahak iseler ana ve babalarıdır.

Halbuki; Yüksek Heyetinizde müzakere edilen kanun teklifi 25 yaşını doldurmuş yetim kız çocuklarıyla dulları istihdaf etmektedir. Görülüyor ki, teklif tavrı, bir taraftan teklif edilen kanun hükümlerini tevsi etmek suretiyle maksat ve şümülü aşmakta, diğer taraftan tasfiye edilmiş olan hakların yeniden ele alınması gibi hemen hemen gayrimümkün bir iadei muhasebeyi istilzam etmektedir ki bilhassa bu hal tasfiye edilmiş olan hakların yeniden ihyası gibi hukuk ve emeklilik prensipleriyle kabili telif olmıyan bir vaziyetin doğmasını da mucip olacağı komisyonumuzca göz önünde tutularak tavrın kabulüne imkân görülememiştir.

Mahmut Goloğlu'nun, 88 nei maddenin (B) fıkrasının değiştirilmesi hakkında Umumi Heyetin nazarı dikkate aldığı ve komisyonumuzun da iştirak ettiği ikinci tavrın de aşağıdaki şekilde redaksiyonu yapılmıştır.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reislige sunulur.

		Bu rapor sözcüsü
Reis	Reisvekili	Gümüştane
Rize	İstanbul	K. Yörükoğlu
İzzet Akçal	Hâdi Hüsman	Giresun
Antalya	Elâziğ	A. Tüfekçioğlu
A. Sarıoğlu	Ö. F. Sanaç	Kastamonu
İstanbul	İzmir	H. Türe
S. Oran	T. Güreker	
İmzasız		
Kırklareli	Konya	Muğla
Ş. Bakay	M. A. Ülgen	N. Özsan
Ordu	Rize	Siird
R. Aksoy	O. Kavrakoğlu	M. D. Süalp
Urfa		Zonguldak
F. Ergin		H. Balık

B) 25 yaşını bitirmiş olmalarından dolayı 1. I. 1950 tarihinden önce kesilmiş bulunanlarla 25 yaşını geçmiş olmaları dolayısıyla aylık bağlanmamış ve ölüm tarihinde evli bulunmayan kız çocuklarından 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre muhtaç olanlara;

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Efendim, bu mevzu üzerinde çok durduğum ve sizi yordüğüm için özür dilerim. Hattâ bu mevzu üzerinde konuşurken ıstırap çekiyorum, bir an evvel bir nimete kavuşacak olan vatandaşların bu nimetten mahrum olmasını iltizam ediyordum gibi geliyor bana. Fakat bütün bunlara rağmen içimde duyduğum acı bir hisle mevzuu bir kere daha huzurunuzda arz etmek mecburiyetindeyim. Filhakika 1683 sayılı Kanuna göre (on seneliği peşin verilmek suretiyle ilişkisi kesilmiş olan) tâbirini bendeniz burada arz ederken ve Yüksek Heyetiniz bunu nazarı itibara alırken bunların yetim kız çocukları olduklarını kasetmiştim. Ama bendeniz önergemde bu hususu tasrih etmemiş ve yetim kızlar tâbirini koymamış olduğum için hakikaten çok geniş bir mâna ifade etmiş, erkek evlâtlar ve emekliler de içine girmiş olacağından bu itibarla komisyonun bu mütalâası yerinde olabilir.

Fakat yalnız kız çocuklar için mevzuubahis olduğuna göre, 1683 sayılı Kanunun birinci ve dördüncü maddelerinde yazılı husus câlibi nazardır. Bu hususta komisyon veya Hükümet namına bana cevap verecek olurlarsa, ıstırah ederim, evvelki birleşimde bu kanunun görüşülmesi sırasında yaptığım gibi metinleri birbirine karıştırıp yine bir yanlışlığa saparsam beni ikaz etsinler.

Peşin verilmek suretiyle ilgisi kesilmiş olanlar iki kısımdır. Birisi gönül rızasıyla muayyen miktar almak suretiyle ilişkisi kesilenlerdir. Bir de muayyen miktar maaş kendisine devletçe toptan verilip tasfiye edilmiş olanlardır ki, bunların kendi idareleri lâhik değildir.

Şimdi 1683 numaralı Kanunun muvakkat birinci maddesinde: «Yaşları 20 ile 25 arasında bulunan kız çocuklarından maaşla alâkasını kesmek isteyenlerden 20 yaşını ikmal etmiş olanlara beş, 21 yaşında bulunanlara 4, 22 yaşında bulunanlara 3, 23, 24 ve 25 yaşında olanlara da iki buçuk senelik maaş ve tahsisatı fevkalâde-

leri mecmuu defaten verilir.» denilmektedir.

Şimdi 21 yaşını ikmal etmiş iki kızdan birisi maaşını defaten almıştır, diğeri ise aydan aya maaşını almaktadır. Bunların arasında fark yoktur. 4 senelik maaşını peşin alan kız maaşını alamıyacak, 25 yaşını doldurduğu için kesilmemiş, 21 yaşında olanın, dört senelik peşin aldığı için, tekrar maaş bağlanmayacak. Bu ikisinin arasında adalet var mıdır? Birisi dört seneliğini peşin almış, diğeri ay beay almış. Muvakkat dördüncü maddeyi okuyorum:

«1929 malî senesi gayesine kadar tahsis edilmiş olan tekaüt ve eytam ve eramiî maaşlarından yüz kuruşa kadar olanlarının on seneliği ve aile meyanında bulunan erkek çocuklara on dokuz yaşını, kız çocuklara yirmi beş yaşını ikmale kadar tahakkuk edecek müddete ait miktarı 13 Kânunuevvel 1335 tarihli tahsisatı fevkalâde Kararnamesinde muayyen zammıyla beraber defaten verilmek ve hitam bulmamış muamelelerin sabık hükümler dairesinde mahsubu ifa edilmek suretiyle tasfiye olunur.»

O halde iradesi elinde değildir. Böyle verilecek ve tasfiye olunacak. Verilmiş ve tasfiye olunmuş. Diğerlerinin hepsi alıyor. Devlet eliyle tasfiye edilmiş, toptan verilmiş, bu da alamıyacak. Bu nasıl şeydir? Bir kıstas ile telifi mümkün değildir. Meselâ iki hemşireden biri aydan aya almış, diğeri toptan almış. Aydan aya alan alacak, toptan alan almıyacak, çünkü alâkası kesilmiştir. Binaenaleyh benim eski önergemde bu hususlar tavzih edilmemişti, yeni önergemle bu ciheti tavzih ediyorum.

1683 sayılı Kanunun muvakkat 1 ve 4 neü maddelerine göre, ilişkisi kesilmiş kız çocukları hakkında da bu madde tatbik olunur.

Bunun maddi portesine gelince; kanunun hüküm ve tarihi nazarı itibara alınırsa bunların pek mahdut miktarda yaşlı kızlar olduğu meydana çıkar. Binaenaleyh az bir fedakârlıkla bunlara da aynı muamele tatbik edildiği takdirde, bunları da eşit muameleye tâbi tutacağımıza kanaat getirerek bu arzettiğim tavzih önergesinin kabulünü rica ederim. Çünkü bir kere 25 yaşını doldurma sebebiyle maaşı kesilene verecek, ölüm tarihinde 25 yaşını doldurduğu için maaş bağlanmamışlara verecek, fakat muayyen bir seneliklerini peşin olarak alanlara verilmeyecek. Esasen bir tek bunlar kanun hükmü dışında kalmaktadır. Binaenaleyh Büt-

çe Komisyonu raporunun, teklifimin reddini tazammun eden kısmının, reddi ile tavzihen takdim ettiğim şu önergemın kabulünü rica ediyorum.

REİS — Yani önergenizde musırsınız?.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Evet.

BÜTÇE KOMİSYONU ADINA KEMAL YÖRÜKOĞLU (Gümüşane) — Muhterem arkadaşlar; Mahmut Goloğlu arkadaşımızın teklifi ile kanun teklifi arasında esaslı bir fark, bir mahiyet farkı mevcuttur. Huzuru âlinizde müzakere edilmekte olan kanun teklifinin dayandığı esas şudur; 1683 sayılı kanun çıktığı zaman bâzı malî mülâhazalarla, memleket ihtiyaç ve realitesi nazarı itibara alınmaksızın, mahza malî mülâhazalarla 25 yaşını dolduran kız çocuklarının yetim maaşı kesilmiştir. Bunun sebebi; eğer o kanunun esbabı mucibesini tetkik buyursanız, ki biz bunu mazbatamızda da zikretmişizdir. Orada diğer memurlara, diğer mütekaillere yapılan zamları telâfi etmek için bu had 25 yaş ile takyidedilmiştir.

Şimdi; 5434 sayılı Kanun mevkii meriyete girdiği zaman vâzın kanun, 1683 sayılı Kanunun kabul ettiği sistemin memleket realitesine uygun olmadığını derpiş ederek o takyidi kaldırmış ve 75 nci maddesiyle 25 yaşını bitiren ve evlenmiş kız çocuklarla dul kalmış veya boşanmış kızlara da maaş tahsis etmektedir. Yani 25 yaşını bitiren kız çocuklar maaş almakta devam edecek ve evlenme dolayısıyla maaşları kesilip de sonradan kocasının vefatından dolayı dul kalmış veya boşanmış olanlara da tekrar eski maaşlarının verilmesi prensibini ifade etmektedir.

Halbuki şimdi Mahmut Goloğlu arkadaşımız diyor ki; evvelece 10 seneliği birden verilip sandıkla alâkasını kesmiş olanlara da yeniden maaş bağhyalım. Şimdi ortada iki hak mevcuttur. Birisi; bugün kanunen verilmesi derpiş edilen bir hakkın makabline teşmili diğeri de; Mahmut Goloğlu'nun teklifi veçhile, sâkit olan bir hakkın iadesidir.

Arkadaşlar, sâkit olan bir hak iade edilemez. Sâkit olan bir hak geriye avdet edemez. Bu, esaslı bir hukuk kaidesidir. Aksi halde kötü emsal vermiş oluruz.

10 senelik maaşını alıyor ,hakkından vazgeçiyor. Bu suretle hakkı sâkit olan bir kimseye yeniden nasıl bir hak bahşederiz? Bunun hukuk kaidelerine aykırı olduğunu Heyeti Muh-

teremeniz de takdir buyurur. Görülüyor ki, arada büyük bir fark vardır.

Goloğlu arkadaşımız dört seneden bahsettiler. Bu, 1683 sayılı Kanunun 50 nci maddesinde 300 kuruşa kadar maaş alanların alacakları ödenerek tasfiye edilir, denmesinden ibarettir. Halbuki o 4 sene, farzedelim ki, 21 yaşındaki bir kızın 25 yaşına gelince yani 4 sene sonra maaşı kesilir. Yoksa dört seneliği de tasfiye edilmiş değildir. Bilhassa bu noktayı yüksek huzurunuzda tebarüz ettirmek isterim.

Kaldı ki, muhterem arkadaşlar, bu malî bir kanundur. Malî kanunlar lütuf ve atıfet hislerinden tecerrüdedilerek, daha ziyade objektif olarak mütalâa edilmek lâzımeğdir. Çünkü, malî bir porte taşır. Bu itibarla Muhterem Maliye Vekilimiz geçen seneki müzakerede şöyle buyurmuşlardı : Bütçe Komisyonunun metnine sadık kalmak şartıyla Hükümet olarak bunu kabul edebiliriz. Aksi takdirde işin içinden çıkılmaz. Diğer taraftan Mahmut Goloğlu'nun noktai nazarını kabul edersek bir iadei muhasebe ile karşılacağız. Bunu maddeten tâyin ve tesbit etmeye imkân yoktur. Çok rica ediyorum, metin mâdelete ve hakkaniyete uygundur. Hakkı tasfiye edilen bir adama yeniden bir hak ihdas etmemek suretiyle hukuk kaidesine riayet edelim.

Bu itibarla metin yerindedir, esasen heyeti celilenin birinci noktaya mâtuf noktai nazarı kabul edilmiş, encümen de iltihak etmiştir. Bu sebeple Goloğlu arkadaşımızın tekliflerinin reddini istirham ediyorum, takdir Yüksek Heyetinizindir.

REİS — Sinan Tekelioğlu.

SINAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Sayın arkadaşlar; tek parti zamanında bütün hukuka tecavüz edildiği zaman ortaya çıkan 1683 numaralı kanunun maddesini Demokrat Partinin müdafaa etmesine hayret ediyorum. Bu, ne kadar haksız, bu ne kadar usulsüz, bu ne kadar antidemokratik bir kanundur?

Soruyorum, Bütçe Komisyonu Sözcüsü arkadaşımıza : Malî kanunlar hakkı müktesebi kaldırabilir mi? Kaldıramaz arkadaşlar. Bu hakkı müktesebi, bu hakkı, nasıl oluyor da bir Devlet, nasıl oluyor da bir hükümet, bir meclis kaldırıyor?

Tek partili bir zamanda zavallı emekliler,

zavallı kızlar, maaşları kesileceği için ister istemez bu parayı alacak ve Hazine ile münasebetini kesecekti. Çünkü, kanun mutlaktır. Ama kanunun o maddesi antidemokratiktir.

Sonra, yine söylüyorum. Acaba bu yetimlere bağlanan para ile Devletin bir alâkası ve münasebeti var mıdır? Yoktur arkadaşlar. Bunların babaları altın para olarak âdeta ailesini sigorta etmiştir. Sigortayı yapan baba öldükten sonra, evlâtlarına sigortacı, ben sana para vermem diyebilir mi? Ne hakla der?

Ben şimdi, demokrat iktidardan, demokrat Meclisten rica ediyorum : Böyle bir haksızlığı ortadan kaldırmak için gelmiş olan bu kanunu mutlak olarak kabul etmesi lâzımdır.

Sonra (muhtaç) kelimesi ne demektir? Ne suretle, muhtaç olduğunu ispat edecek? 60 yaşına gelmiş, menzul bir kadın bu hakkını almak için nereye gitsin, ve bu hakkını istesin? Rica ederim, bunların mevcudu âzami olarak yüz kişi tutmaz. Yüz tane biçareye ayda 15 lira, 20 lira vereceğiz diye bu kürsünün saatlerce zamanını israf etmek hakkını haiz miyiz?

Onun için arkadaşlar, Maliye Komisyonu bunu tetkik etmiş, hepsi 2,5 milyon lira tutuyor, diyor. Bugün 175 milyon lirayı memurların terfihi için sarfeden bu Meclis 2,5 milyon lirayı kıskanır mı?

Arkadaşlarım, bendeniz teklif ediyorum, Bütçe Komisyonunun raporunun reddi ile Maliye Komisyonunun bu husustaki maddesini müzakere mevzuu yapalım. Maliye Komisyonunun metni Anayasa'ya, adalete, hakkı müktesebe uygundur. Çok rica ediyorum arkadaşlar, Maliye Komisyonunun maddesini müzakere edelim.

Bu hususta bir de takrir takdim ediyorum. Lütfen kabulünü rica ederim.

REİS — Kemal Yörükoğlu.

BÜTÇE KOMİSYONU ADINA KEMAL YÖRÜKOĞLU (Gümüşane) — Muhterem arkadaşlar, Sinan Bey arkadaşımız işi müktesep hak safhasına döktüler. Müktesep hak mevzuubahis değildir. Bu kanun sırf 25 yaşını bitirip de maası kesilen yetimlere de 5434 sayılı Kanunun 75 nci maddesini tatbiktir, yani bu kanunu makabline teşmildir. Bu suretle bu Meclis lütuf ve atıfetini göstermektedir. Kaldı ki 10 seneliği almış, hakkı kalmamış. Tasfiyeyi hak etmiş, bir kimseye yeniden maaş bağlamanın bir hakkı müktesep-

le alâkasını nereden çıkardılar? Hakkı zaten te-diye edilmiş. Bendeniz arkadaşımın müktesep hakkı bu mânada anlayışını hayretle karşıladım. Bu itibarla müktesep hak mevzuubahis değildir. Metin isabetlidir. Gerek Mahmut Goloğlu ve gerek Sinan Tekelioğlu'nun tekliflerinin reddiyle demin de arzettiğim gibi hakkaniyete uygun olan Bütçe Komisyonu metninin kabulünü istirham ederim.

REİS — Efendim Devlet Memur ve Hizmetlilerine Tahsisat Verilmesi hakkındaki Kanuna (254) rey verilmiştir. (253) kabul, bir ret. Muamele tamamdır. Kanun tasarısı onanmıştır.

REİS — Müfit Erkuyumcu.

MÜFİT ERKUYUMCU (Bahkesir) — Muhterem arkadaşlar, bu mevzu bundan evvelki oturumda uzun boylu konuşuldu. Mahmut Goloğlu arkadaşımız bir takrir verdi, bu takriri Yüksek Meclis kabul etti ve dikkate alınan takrir Bütçe Komisyonuna gitti. Şimdi Bütçe Komisyonu nokta-i nazarında ısrar ediyor. Sözcünün verdiği izahata göre bunların on senelik istihkakları birden verilmiştir, sandıkla ilişkileri kesilmiştir, ilişkileri kesildiğine göre hak sâkit olmuştur, sâkit olan hak da yeniden iade edilemez.

İlk nazarda bu mütalâa insana gayet cazip gelir, fakat burada yapılan teklifte bir atıfet mevzuubahis değildir. Eski iktidar zamanında çıkarılan emeklilik kanununun yaptığı bir haksızlığı telâfi maksadiyle yapılmış bir tekliftir. İki emekli durumu vardır. Bunlardan biri müstemirren maaşını almıştır, ay beay almıştır; ikincisi, ki bu kanunun içerisine giren kısımdır, bunların istihkakları ay beay ödenmemiştir toptan ödeme yapılanların ilişkileri kesilmiştir, istihkakları toptan verilmiştir. Bütçe Komisyonunun teklifinde birinci kısım yani ay beay istihkakları verilenlere hak tanıyoruz, diğerlerine tanımıyoruz. Sebebi? İlişkileri kesilmiştir, deniyor. Bir kere arzuya göre muamele yapılmış değildir. Eski kanun bir haksızlık yapmıştır, rızaları hilâfına ilişkilerini kesmiştir. Halbuki ilişik kesme muamelesi mevzuata, kanunlara uygun değildir. Sebebini arz edeyim : Emekli Sandığından vatandaşlara verilen para bir lütuf ve atıfet değildir. Bu içtimai bir sigortadır. Bunların ödedikleri paralar kendilerine verilmektedir. Şu halde kanunen, rızaları hilâfına bunların

ilişkileri kesildiğine göre, bunların hakkı sâkıt olmuştur, ilişkileri kesilmiştir, şeklindeki mütalâa isabetli değildir.

Yalnız bu noktada şunu ayırmak lâzımdır ki, Mahmut Goloğlu bunu demin gayet güzel izah etti. Ayrılması lâzımgelen şey şudur: Umumi olarak bunu kabul edersek Sandık, altından kalkamayacağı büyük bir külfete mâruz kalacaktır. Bu bakımdan ancak yetim kızlara hasran kabulü suretiyle eski kanunun yaptığı haksızlığın telâfisi doğrudur. Bunu Büyük Millet

Meclisi bundan evvelki müzakerelerde kabul etmiştir. Bütçe Komisyonunun ısrar mahiyetindeki muamelesi bu sebepler dolayısıyla yerinde değildir. Ben de Mahmut Goloğlu'nun teklifinin kabulünü rica ederim.

REİS — Efendim, daha söz alan arkadaşlarımız mevcuttur. Maddeten reye başvurmak imkânı yoktur.

27 Aralık Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 17,25

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

A — YAZILI SORU

1. — *Malatya Mebusu Nuri Ocakcioğlu'nun, Malatya'da çıkan Malatya Postası Gazetesinin 17. VI. 1953 ve 19. VI. 1953 günlü nüshalarında neşredilen kömür, demir ve içme sularına ait büz işi hakkındaki yazılara dair sorusuna İçişleri Vekili Etem Menderes'in yazılı cevabı (6/1133)*

29. VI. 1953

T. B. M. Meclisi Yüksek Başkanlığına

Malatya'da çıkan Malatya Postası Gazetesinin 17. VI. 1953 günlü nüshasında «Mütaahhit Sait Merzeci'nin parayı yatırmaması yüzünden Malatya'nın üç aylık kömür ihtiyacı heba oldu» başlıklı yazısında Karabük Demir, Çelik Fabrikasının tahsis ettiği ikinci üç aylık 100 tonluk demir kontenjanı bedeli 41 bin lira 10 Haziran'da yatırılmadığından heder olduğu söylenmekte ve evrakı vilâyet ayın 9 ncu günü akşamı ticaret odasına sevketmişse de bir mütaahhide vermek imkânını bulamamıştır. İçişleri Bakanlığının tahkik ettirmesi beklenmektedir demektedir.

19. VI. 1953 günlü nüshada da içme sularına ait büz işi mütaahhitliği ilân edilmeden ve metresi 10 kuruşa, yapanlara değil 89, 90 kuruşa Sait Merzeci'ye verildiği iddia edilmektedir başlıklı yazısında gerçi vali 5. VI. 1953 günlü nüshamızdaki açıklamasında ihalenin pazarlıkla ve 2490 sayılı Kanun gereğince büz işi dört gruba ayrılarak 47 köylük bir grupun çimento ve kumu Bayındırlık Müdürlüğüne verilerek

şartıyla 70 bin hariç olarak 40 - 45 bin liralık kısmının Sait Merzeci'ye yapıldığı bildirilmişse de verildiği bildirilen 25 köyün büz işini alan Mehmet Karayığit de Sait Merzeci'nin adamıdır. Sait Merzeci'ye verilen büz işinin miktarı 100 bin lirayı geçmektedir. 89, 90 kuruşa ihale edildiğini işitenler 10 kuruşa yaparız diye müracaat etmişlerse de ihale yapıldı cevabı verilmiş, iddia doğru ise acı olduğundan İçişleri Bakanı tahkik ettirsin denilmekte ve 26. VI. 1953 günlü aynı gazetede izah edilmektedir.

Sözlü soru için vakit yoktur. Bu neşriyat üzerine ne yapıldığının İçişleri Bakanlığınca yazılı olarak cevap vermesine delâlet buyurulmasını saygı ile rica ederim.

Malatya Mebusu
Nuri Ocakcioğlu

T. C.

İçişleri Vekâleti

M. İ. G. M.

3. D. Ş. M.

Sayı : 631-538-40/26021

18.XII.1953

T. B. M. Meclisi Reisliğine

1. VII. 1953 günlü ve 5513-12120/6-1133 sayılı yazıları karşılığıdır.

Malatya'da çıkan Malatya Postası Gazetesinin 17. VI. 1953 ve 19. VI. 1953 günlü nüshalarında neşredilen demir ve içme sularına ait büz işi hakkındaki yazılara dair Malatya Mebusu Nuri Ocakcioğlu tarafından verilen

yazılı soru önergesi üzerine yapılan gerekli incelemede :

1. 17.VI.1953 tarihli nüshada bahis mevzuu olan demir işi : Karabük Demir ve Çelik fabrikalarından vilâyetin 1952 yılı ikinci üç aylık ihtiyacı için tefrik edilmiş olan 100 tonluk demir ile Sait Merzeci'nin hiçbir ilişiği bulunmadığı, ancak birinci üç aylık ihtiyaç karşılığı olarak ayrılan 64 ton demirin mutemedi olduğu ve bu demirleri vaktinde vilâyet merkezine getirdiği ve ihtiyaç sahiplerine tevzi edilmiş olduğu, sual mevzuu olan 100 tonluk ikinci kontenjan için de Sait Merzeci'ye tebligat yapılmış ise de mutemetliği almak için müracaatta bulunmadığından dolayı ticaret odasının da mütalâası alındıktan sonra evvelce bu işlerle uğraşmış olan Kemal Nalei'nin mutemet seçildiği ve Kemal Nalei'nin de mutemetliği Malatya'da Emin ve Kemal Yakın firmalarına devretmiş olduğu, 100 tonluk demirden 98 596 kilosunun Malatya'ya getirildiği ve geri kalan 1 404 kiloluk demirin de getirilmek üzere bulunduğu ve getirilenlerin ihtiyaç sahiplerine dağıtılmış olduğu,

2. 19.VI.1953 tarihli nüshada bahis mevzuu olan içme sularına ait büz işine gelince :

1952 yılında köylünün yapacağı su işlerine yardım olarak Bayındırlık Vekâletinden gönderilmiş olan paralarla vilâyetin merkez kazasına bağlı 88 köyün su işlerinin ele alınmış olduğu ve işin vilâyet daimî komisyonunun 29.IV.1953 tarihli ve 306, 307, 313 ve 315 sayılı kararlarıyla ve 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununun 50 nci maddesi gereğince emaneten yapılması tezekkür edildiği, Bayındırlık Dairesi Emanet Komisyonu tarafından re'sen ittihaz edilmiş olan 11.V.1953 tarihinde vâki mütaaddit kararlarıyla 75 bin lira keşif bedelli 47 köye ait tesisatın Sait Merzeci'ye ve 37 500 lira keşif bedelli 25 köye ait tesisatın Mehmet Karayığıt'e ve 6 000 lira keşif bedelli 4 köye ait tesisatın Kâmil Bozkurt'a, 18 000 lira keşif bedelli 12 köye ait tesisatın Bayram Coşkun'a taşaron sıfatıyla verilmiş olduğu, mevcut keşifnamelerine göre beton büz imali ve nakliyesi ve mahalline fersiyatı işlerinin de taşaronlara ait bulunduğu ve müstakillen büz imali için gerek Vilâyet Daimî Komisyonunca ve gerekse Bayındırlık Emanet Komisyonunca ittihaz edilmiş her hangi bir karar

bulunmadığı gibi bu hususta sebketmiş her hangi bir muamele de olmadığı, Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununun 50 nci maddesine göre emanet usulü ile yapılan işler doğrudan doğruya işin idare tarafından deruhde edilmesini müstelzim bulunduğundan ötürü ilân yapılmasına lüzum olmadığı, bununla beraber büzlerin imali işine metresi 10 kuruştan olmak üzere her hangi bir tâlibin müracaatı sepkat etmediği gibi Vilâyet Bayındırlık Müdürlüğü'nün Sabah Gazetesinin 9.VI.1953 tarihli nüshasında yapmış olduğu tavzih üzerine de her hangi bir tâlip zuhur etmediği anlaşılmıştır.

(Keyfiyeti ve yapılacak bir işlem bulunmadığını saygı ile arz ederim.

İçişleri Vekili
E. Menderes

2. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Eğridir ve Balta limanı kemik verem hastanelerinin noksanlarının giderilmesi ve ya Zonguldak'taki ormanlık bölgeye nakli hususlarında ne düşünüldüğüne dair sorusuna Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Ekrem Hayri Üstündağ'ın yazılı cevabı (6/1253)

28.XI.1953

T. B. M. M. Yüksek Başkanlığına
Ankara

Özü : Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından yazılı soru

1. Eğridir'de Kemik Verem Hastanesi tarafından gezilmiş ve görülmüştür ki, hastanenin burada tesisi hiçbir veçhile doğru değildir. Zira, iklim, yazın çok sıcak kışın çok soğuk olduğundan kemik veremine iyi gelmemektedir.

2. 125 yataktan hemen hepsi dolu ise de bu kadar çok hastaya ancak bir tek doktor bakmaktadır.

3. Röntgeni mevcut ise de, röntgencisi yoktur, hastalar o halleriyle İsparta'ya gidip gelmektedirler. Yol durumu elverişli olmadığı zamanlar, bilhassa kışın ise bu da mümkün olamamaktadır.

4. Burası çok küçük ve gıda ve diğer mahsuller bakımından darlık çekilen yerlerden olduğundan tereyağ, yumurta, sebze, koyun eti temini çok güçtür. İhalelere tâlip bulunmamaktadır.

5. Hemen aynı durumda olan Balta Limanı Hastanesinde, iki operatör, bir dahiliyeci, bir

röntgenci, bir eczacı ve 2 - 3 asistan mevcut bulunmaktadır.

Burasının daha da genişletilmesinin derpiş edildiği söylenmektedir. Bu durumda olan ve çalışan bu hastanenin buradan daha elverişli olan meselâ Zonguldak'ın Bartın veya Devrek, Çaycuma gibi ormanlar içindeki elverişli yerlere (ezcümle Zonguldak - Devrek yolu üzerinde Beycuma'daki ormanlıkta ki, evvelce burada bir verem hastanesi tesisi için tetkikat yapılmış ve elverişli bulunmuştur, aranan her şartı haizdir) nakli mümkün değil midir?

6. Hastanenin Zonguldak İlindeki eski askerî kışlalara nakli mümkün olduğuna ve ezcümle Safranbolu kışlalarının buna imkân vermesine göre Bakanlık bu hususta ne düşünmektedir?

7. Hastanenin eski yerinde ipkası halinde, noksanlarının giderilmesi derpiş edilmekte midir?

İşbu soruma yazılı olarak Sayın Sağlık Bakanının cevap vermesini ve gereken işlemin yapılmasını saygılarımla rica ederim.

Zonguldak Milletvekili
Avukat

Abdürrahman Boyacıgiller

T. C.

Sağlık ve Sosyal
Yardım Vekâleti

Özel Kalem Müdürlüğü
1851

26 . XII . 1953

T. B. M. Meclisi Yüksek Riyasetine

K : 3 . XII . 1953 gün ve 6/1253/5937/13626 sayılı emirlerinize.

Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller tarafından sorulan (Eğridir ve Balta Limanı Kemik, Verem hastanelerinin noksanlarının giderilmesi veya Zonguldak'taki ormanlık bölgeye nakli hakkındaki) yazılı sorunun cevabı ilişikte sunulmuştur.

Saygılarımla arz ederim.

Sağlık ve Sos. Yardım Vekili
Dr. E. H. Üstündağ

Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in 28 . XI . 1953 tarihli yazılı sorusunun cevabıdır :

Soru : 1. Eğridir'de Kemik Verem Hastanesi tarafımdan gezilmiş ve görülmüştür ki, hastanenin burada tesisi hiçbir veçhile doğru

değildir. Zira, iklim yazın çok sıcak, kışın çok soğuk olduğundan Kemik Veremine iyi gelmemektedir.

Cevap : 1. Eğridir'de tesis edilen Kemik Veremi Hastanesi, tesisinden evvel, bu işte kompetan mütehassıslara tetkik ettirilmiş ve her bakımdan bu hastalık için elverişli bulunması üzerine kurulmuştur.

Soru : 2. 125 yataktan hemen hepsi dolu ise de bukadar çok hastaya ancak tek bir doktor bakmaktadır.

Cevap : 2. Bu hastanenin tabip kadrosu (2) dir. Kemik Veremi için 125 yatağa iki tabip kâfi gelmektedir. Evvelce mütehassıslardan birinin başka bir yere nakli dolayısıyla hastane bir müddet tek tabipli kalmıştır.

Soru : 3. Röntgen mevcut ise de röntgencisi yoktur. Hastalar o halleriyle İsparta'ya gidip gelmektedirler. Yol durumu elverişli olmadığı zamanlar bilhassa kışın ise bu da mümkün olmamaktadır.

Cevap : 3. Hastanenin müstakil bir röntgen mütehassısı bulunmamakla beraber, mütehassıs tabiplerden her hangi birisinin röntgeni işletmek ve kemik veremlilerine radyografi yapmak salâhiyeti ve kabiliyeti vardır.

Hastane, elektrojen grubunun Kifayetsizliği sebebiyle bir müddet röntgen iyi işletilememiş ve bu sırada bir kısım hastalar İsparta'ya gönderilmiş ise de halen yeter takatte bir elektrojen grubu satın alınmakta olup bu mahzur da bertaraf edilecektir.

Soru : 4. Burası çok küçük, gıda ve diğer mahsuller bakımından darlık çekilen yerlerden olduğundan tereyağı, yumurta, sebze, koyun eti temini çok güçtür. İhalelere tâlip bulunmamaktadır.

Cevap : 4. Civar köylerden bu hastaneye taze tereyağı, yumurta ve sair yiyecekler temin edilmekte, eti de kasabadan muntazaman satın alınmaktadır.

Soru : 5. Hemen aynı durumda olan Balta Limanı Hastanesinde iki operatör, bir dâhiliyeci, bir röntgenci, bir eczacı ve iki üç asistan mevcut bulunmaktadır.

Burasının daha da genişletilmesinin derpiş edildiği söylenmektedir. Bu durumda olan ve çalışan bu hastanenin buradan daha elverişli olan meselâ Zonguldak'ın Bartın veya Devrek, Çaycuma gibi ormanlar içindeki elverişli yerle-

re (ezcümle Zonguldak - Devrek yolu üzerinde Beycuma'daki ormanlıktaki evvelce burada bir verem hastanesi tesisi için tetkikat yapılmış ve elverişli bulunmuştur, aranan her şartı haizdir.) Nakli mümkün değil midir?

Cevap : 5. Eğridir Kemik Veremi Hastanesi geniş bir bölgenin ihtiyacına cevap verdiği cihetle başka bir yere nakli Vekâletimizce düşünülmektedir. Malûm olduğu üzere kemik veremi hastaneleri tercihan sahillerde kurulur. Bu bakımdan Çaycuma, Bartın, Devrek ve Safranbolu gibi yerler müsait bulunmamaktadır.

Soru : 6. Hastanenin Zonguldak İlindeki eski askerî kışlalara nakli mümkün olduğuna ve ezcümle Safranbolu kışlalarının buna imkân vermesine göre Vekâlet bu hususta ne düşünülmektedir?

Cevap : 6. Safranbolu'da askerî kışlaların mahallerinde Vekâletimizce yaptırılan tetkiklere göre, değil kemik veremi hastanesi, diğer her hangi bir tesise dahi elverişli bulunmadığı neticesine varılmıştır. Bununla beraber Karadeniz havalisi için bir kemik veremi hastanesi yapılması düşünülmüş ve yapılan ilmî ve fennî tetkikler sonunda Giresun intihap edilerek inşa faaliyetine geçilmiştir. Yakında bu hastanenin ihalesi yapılacaktır.

Soru : 7. Hastanenin eski yerinde ipkısı halinde noksanlarının giderilmesi derpiş edilmekte midir?

Cevap : 7. Eğridir Kemik Veremi Hastanesi bugünkü ihtiyaçları karşılayabilecek tarzda mücehhezdir.

Bununla beraber icabeden ve mahallince lüzum gösterilen her malzeme verilmektedir.

3. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgilleri'nin, Zonguldak Ereğli Kömürleri İşletmesinde gayrimeşru şekillerde para edindiği bildirilen yüksek dereceli bir memur hakkında ne gibi tahkikat yapıldığına ve bir kısım İktisadi Devlet Teşekküllerindeki personelin aynı yoldan servet edindiklerinin doğru olup olmadığına dair sorurusuna İşletmeler Vekili Sıtkı Yırcak'ın yazılı cevabı (6/1262)

T. B. M. Meclisi Yüksek Başkanlığına
Ankara

Özü : İşletmeler Bakanından yazılı soru.

1. Zonguldak Ereğli Kömürleri İşletmesinde hizmet gören yüksek dereceli bir memurun fevkalâde zamanlarda haksız mal edinenler hakkındaki 4237 sayılı Kanuna göre müesseseye verdiği mal beyanında şahsına ve ailesine ait nakdi bulunmadığını bildirdiği halde Zonguldak Ziraat Bankası 4 500 kalamoz ve 4396 hesap numarasında 100 000 lira parası bulunduğu bu şahsın bu parayı müessese ihalelerinden gayrimeşru şekillerde edindiği tarafıma mahrem olarak yazılmış ve keyfiyet yine mahrem olarak Sayın Bakan'a bir mektupla bildirilmiştir. O günden bugüne değin bu hususta kanun hükümlerine tevfikân tahkikat yapılmış veya keyfiyet adaletle ihbar edilmiş midir?

2. Bu şahsın, tahkikattan veya kevfîyetten hususi olarak haberdar olması neticesi 22 . I . 1952 tarih ve 20134, 1 . IV . 1952 tarih ve 2459, 28 . V . 1952 tarih ve 20832 tarihli mektuplarla Zonguldak Ziraat Bankasındaki parasını İzmir Ziraat Bankasına naklettirdiği bu kere tarafıma yine yazılı olarak bir mektupla mahrem olarak bildirilmiştir. Sayın Bakanlığınızın veva alâkalı ve kanunen tahkikat icrasına mezun makamın bundan mâlûmatı var mıdır?

3. Bir kısım İktisadi Devlet Teşekküllerindeki personelin aynı yoldan servet edindikleri ve dışarda ticaret yaptıkları ve C. H. P. iktidarı zamanında aynı şekilde gayrimeşru servet iktisabedenlerin bugün ticaret hayatına atıldıkları görülmektedir, bunların takibine tevessül edilmemesi sebebi nedir?

Bu soruma yazılı olarak Sayın İşletmeler Bakanının yine yazılı olarak cevap vermesini saygılarımınla rica eder gereğinin ifasını dilerim.

Zonguldak Milletvekili
Avukat
Abdürrahman Boyacıgiller

T. C.

İşletmeler Vekâleti 25 Aralık 1953
Teftiş Kurulu Başkanlığı
Sayı : 2/831

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reislğine
3 . XII . 1953 5946/13625 - 6/1262 sayılı
emirleri karşılığdır :

Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgil-
ler'in, Ereğli Kömürleri İşletmesi mensupların-
dan yüksek dereceli bir memur hakkındaki 30 .
XI . 1953 tarihli 3 maddelik yazılı soru önerge-
sine hazırlanan cevap ilişik olarak sunulmuştur.

Keyfiyeti üstün saygılarımla arz ederim.

İşletmeler Vekili
S. Yırcalı

Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgil-
ler'in, Ereğli Kömürleri İşletmesi Ticaret Ser-
visi eski Müdürü Tahsin Baysal hakkındaki 30 .
XI . 1953 tarihli yazılı önergesi cevabıdır :

S. 1. Zonguldak Ereğli Kömürleri İşletme-
sinde hizmet gören yüksek dereceli bir memur
Fevkalâde Zamanlarda Haksız Mal Edinen-
ler hakkındaki 4237 sayılı Kanuna göre mües-
seseye verdiği mal beyanında şahsına ve aile-
sine ait nakdi bulunmadığını bildirdiği halde
Zonguldak Ziraat Bankası 4 500 kalomoz ve
4 396 hesap numarasında 100 000 lira parası
bulduğu bu şahsın bu parayı müessese ihale-
lerinden gayrimüşru şekillerde edindiği tarafı-
ma mahrem olarak yazılmış ve keyfiyet yine
mahrem olarak Sayın Bakana bir mektupla bil-
dirilmiştir. O günden bugüne değin bu husus-
ta kanun hükümlerine tevfikân tahkikat yapı-
lmış veya keyfiyet adalete ihbar edilmiş midir?

C. 1. Zonguldak Mebusu Abdürrahman Bo-
yacıgiller'in, yazılı sorusunun birinci madde-
sinde bahis konusu edilen Ereğli Kömürleri İş-
letmesinde hizmet gören yüksek dereceli me-
mur, İşletmenin eski Ticaret Servisi Müdürü
Tahsin Baysal'dır.

Tahsin Baysal mensubu bulunduğu Ereğli
Kömür İşletmesine 4237 sayılı Kanuna göre
değil, her memur ve hizmetli gibi 16 . VI . 1949
tarihinde yürürlüğe giren 5540 sayılı Kanun
hükümleri dâhilinde 1 . IX . 1949 tarihinde
bir beyanname vermiş ve bu beyanname
bankalarda mevcut paralarını 140 lira ve
tahvil mevcudunu da 3 000 lira olarak göster-

miş bulunmaktadır.

Vekâletimize çeşitli kanallardan intikal eden
ihbar ve şikâyetler üzerine yaptırılan tahkikat
sırasında mezkûr beyanname muhteviyatı göz-
den geçirildiği gibi, bununla da yetinilmiyerek
4237 sayılı Kanunun verdiği yetkiden faydala-
nılarak tâyin edilen yetkili âmir vasıtasıyla adı
geçen 11 . VI . 1953 tarihinde mal beyanına dâ-
vet edilmiştir.

Tahsin Baysal 11 . VI . 1953 tarihinde verdi-
ği beyannameye kendisine ait paraları :

Garanti Bankası Zonguldak Şube- sinde	318,65
İş Bankası Zonguldak Şubesinde	300,—
Ziraat Bankası Zonguldak Şube- sinde	165,—
Yapı ve Kredi Bankası İstanbul Şubesinde	139,90
Kızına ait paraları :	
Garanti Bankası Zonguldak Şube- sinde	100,—

Olmak üzere topyekûn 1 023,55

Lira olarak, tahvillerini de muhtelif cins ve
adedde olmak üzere topyekûn 14 100 lira ola-
rak göstermiş bulunmaktadır.

Her iki beyannameye gösterilmiş bulunan
para mevcudunun Tahsin Baysal'ın geliri ile
mütenasip bulunup bulunmadığı hususu ile bu
beyannamelerin sıhhatinin tahkiki ve aynı za-
manda ihbar mektubunda bahis konusu edilen
Ziraat Bankası Zonguldak Şubesindeki 4396,
4398 ve 4500 numaralı hesapların Tahsin Bay-
sal'a ait olup olmadığı ve bu hesaplardan İz-
mir'e 100 000 lira nakledilip edilmediği hu-
susları 4237 sayılı Kanunun 7 nci maddesi ge-
reğince tâyin edilen bir muhakkik marifetiyle
tahkik ettirilmiş bulunmaktadır.

Muhakkikin Sorgu Hâkimi sıfat ve salâhi-
yetiyle yaptığı tahkikat sonunda, beyanname-
lerde gösterilen paraların Bankalardaki kayıt-
lara uygun bulunduğu, Ziraat Bankasındaki
4396 numaralı hesabın Tahsin Baysal'a ait ol-
duğu, bu hesabın açıldığı 23.2.1948 tarihinden
beyannamenin verildiği 11.6.1953 tarihine ka-
dar hesaptaki mevduat bakiyesinin hiçbir za-
man 3 730 liranın üstüne çıkmadığı, bu baki-
yenin 1948 senesi sonunda 536 lira, 1949 sonun-
da 67 lira, 1950 sonunda 87 lira, 1951 sonun-
da 979 lira, 1952 sonunda 1 494 lira ve beyan-

namenin verildiği tarihte de, beyanı veçhile 165 lira olduğu tesbit edilmiştir.

Diğer taraftan, gerek Ereğli Kömürleri İşletmesine intisabından evvel gerekse İşletmede zamanına göre yüksek sayılabilecek maaşlarla çalışmış bulunan Tahsin Baysal'ın eline maaş, prim, ikramiye ve İzmir'deki dükkânının kirası olarak ayda vasatı olarak 1948 senesinde 900 lira, 1949 dan itibaren de 1 000 - 1 200 lira civarında para geçtiği, buna mukabil Ereğli Kömürleri İşletmesi memur lojmanlarında cüzi bir kira mukabilinde oturduğu, kendisi, karısı ve kızından ibaret kalabalık olmıyan bir aileyi geçindirdiği, çok muktesit, gece hayatı, içki ve kumar itiyadı bulunmıyan bir adam olduğu, maaş, prim ve ikramiyeleriyle İzmir'deki dükkânının kirasından yaptığı tasarrufların beyannamede gösterdiği menkul ve gayrimenkulleri iktisaba müsait bulunduğu kanaatine varılmış ve bu durum muvacehesinde adli makamlara intikal ettirilecek bir husus da bulunmamıştır.

Yine Ziraat Bankası Zonguldak Şubesinden alınan malûmata nazaran, 4398 numaralı hesabın Zonguldak 15683 sayılı Askerî Posta Komutanı İhsan Taylan namında bir şahsa ait olduğu, 1948 senesinde 10 lira ile açılıp hiçbir hareket görmiyerek 1953 senesinde faiziyle birlikte 11,82 liraya balığ olan 4500 numaralı hesabın ise Ayşe Tüylü adında bir kadına ait olduğu, bu hesapların hiçbirine 100 000 liralık bir mevduat yapılmamış olduğu anlaşılmıştır.

S. 2. Bu şahsın, tahkikattan veya keyfiyetten hususi olarak haberdar olması neticesi 22.1.1952 tarih ve 20134, 1.4.1952 tarih ve 2459, 28.5.1952 tarih ve 20832 sayılı mektuplarla Zonguldak Ziraat Bankasındaki parasını İzmir Ziraat Bankasına naklettirdiği bu kere tarafıma yine yazılı bir mektupla mahrem olarak bildirilmiştir. Sayın Bakanlığınızın veya alâkalı ve kanunen tahkikat icrasına mezun makamın bundan malûmatı var mıdır?

C. 2. Birinci soruya verilen cevapta da belirtildiği veçhile Zonguldak Ziraat Bankasındaki hesabın tetkikından ve bankadan yapılan soruşturmadan Tahsin Baysal'ın Zonguldak'tan İzmir Ziraat Bankasına 100 000 lira naklettiği hakkında bir kayda tesadüf edilememiş yalnız 7 . 10 . 1952 tarihinde İzmir'de Zeytinyağı Tarım Satış Kooperatifine sadece 116 lira gönder-

diği tesbit olunmuştur. Esasen ne Tahsin Baysal'ın ve ne de karısıyla kızının İzmir'de Ziraat Bankasında ve diğer bankalarda hesabı olmadığı anlaşılmıştır.

S. 3. Bir kısım İktisadi Devlet Teşekküllerindeki personelin aynı yoldan servet edindikleri ve dışarda ticaret yaptıkları ve C. H. P. iktidarı zamanında aynı şekilde gayrimeşru servet iktisap edenlerin bugün ticaret hayatına atıldıkları görülmektedir. Bunların takibine tevessül edilmemesi sebebi nedir?

C. 3. Vekâletimize bağlı İktisadi Devlet Teşekkelleri mensuplarından olup haksız mal iktisap etmek suretiyle halen dışarda ticaretle işigal eden kimseler bilinmekte ise, bu konuda müspet ve ciddî delâile dayanılarak müracaatlar yapıldığı takdirde, haklarında mevcut mevzuatın bahsettiği bilcümle yetki ve imkânlardan faydalanılarak derhal gerekli muamelelere tevessül edileceği tabiidir.

1. — *Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in kürtaja mâni olmak için idari, adli ve sıhhi ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair sorusuna Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Ekrem Hayri Üstündağ'ın yazılı cevabı (6/1265)*

30. XI. 1953

T. B. M. M. Yüksek Başkanlığına
Anakra.

1. Memleketimizde, kanunlarımızın ağır ceza müeyyidelerine rağmen kürtaj yapan doktorlar her gün biraz daha fazlalaşmaktadır. Bu yüzden vukua gelen ölümler oldukça fazladır. Fakat maalesef, kürtaja engel olunamamakta ve her yıl yüzlerce aile bu yüzden hem maddi hem de mânevi zararlara düşer olagelmektedirler.

İdari, adli ve sıhhi ne gibi tedbirler alınarak buna engel olmıya çalışılmaktadır?

2. Kürtajın, bilhassa münevver ailelerde çokça müracaat edilen bir yol olmasına ve çocuk yapmamak için girişilen bu teşebbüs, daha çok münevver ailelerden gelmekte bulunmasına ve bunun da çeşitli içtimai sebeplerin neticesi vukubulmasına göre, mevzuatta tadiller yaparak, (doğumu tanzim) esasına dayanan bir kısım zaruretler muvacehesinde, yakın Doğu, Birleşik Amerika ve Avrupa, hattâ Hindistan gibi ülkelerde çocuk olmasına engel olan tıbbi müstahzaratın, tabip tavsiyesi ve reçetesiyle tıbbî - içtimai zaru-

retler halinde istimalinin mümkün kılınması der-
piş edilmekte midir?

3. Fazla çocuğa bakmaktan âciz olan ve mahaza bakmaktan mahrumiyet hallerinde kürtaja müracaattan başka bir çare bulamıyan münevver, varlıklı olmıyan ailelerin sağlıklarını korumak üzere muayyen şartlar dahilinde tıbbi müstahzaratın memlekete ithalinde ne gibi mahzurlar vardır?

Bu hayati mevzu üzerinde durulmakta mıdır? Bugüne kadar hiçbir teşebbüs görülmediğine göre, bundan sonra sağlık şûralarında ve bakanlıklar arası müzakerelerde kürtaja engel olunması, ıstırar halinde bu yola giden ve tâbiri âmiyane-
siyle büyük ücretler vermek suretiyle soyulan ailelerin bir taraftan maddi diğer taraftan ölüm, kısır kalma, yıllarca hastalıktan kurtulamama gibi maddi mânevi zararlara mâruz kalmakta olmaları karşısında ne yapılması düşünülmektedir?

İstek : İşbu soruma yazılı olarak, Sağlık, Adalet, İçişleri bakanlarının cevap vermelerini ve gereken işlemin yapılmasını saygılarımla rica ederim.

Zonguldak Milletvekili
Avukat
Abdürrahman Boyacıoğulları

T. C.

Sa. ve So. Y. Vekâleti 25. XII. 1953
Özel Kalem Müdürlüğü
1836

T. B. M. Meclisi Yüksek Riyasetine

3. XII. 1953 gün ve 6 - 1265/5949 - 13638 sayılı emirleri karşılığıdır.

Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıoğulları tarafından sorulan (kürtaja mâni olmak için idari, adli ve sıhhi ne gibi tedbirler düşünüldüğü hakkındaki) yazılı soru tetkik ettirilmiş ve vekâletimizle İçişleri, Adalet Vekâleti temsilcilerinin müştereken hazırladıkları cevabın bir örneği ilâzde sunulmuştur.

Saygılarımla arz ederim.

Sa. ve So. Y. Vekili
Dr. E. H. Üstündağ

1. Memleketimizde kanunlarımızın ağır ceza müeyyidelerine rağmen çocuk düşürme vaka-

larına rastlandığına üzüntü ile müşahade etmekteyiz. Buna mâni olmak üzere alınması icabeden cezai, idari, iktisadi ve sosyal tedbirlerin tesbitinin bakanlıklararası bir komisyonda incelenmesi takarrür etmiştir.

2. Çocuk olmasına mâni olucu tedbirlerin tavsiyesi ve bu maksatla kullanılacak ilâzların memlekete ithali hususunda vekâletimizin noktai nazarı aşağıdaki şekildedir.

a) Nüfus tahdidi meselesi Hindistan, Çin gibi ülkelerde üzerinde durulabilecek bir mevzu olabilirse de Türkiye için bugün böyle bir şey düşünmek yersizdir. Türkiye'nin geniş topraklarının ve zengin kaynaklarının işletilmesi için 40 - 50 milyonluk bir nüfusa ihtiyaç vardır. Nüfus kesafeti bizim memleketten çok üstün olan Avrupa memleketlerinde dâhi doğumların tahdidi düşünülmemektedir. Esasen hastalık gibi mücbir sebepler tesiri altında bile çocuk doğurmaması icabeden kadınlara tavsiye ve tatbik edilecek zararsız ve katî tesirli, kullanılması kolay bir ilâz henüz mevcut değildir.

b) Gebeliğe mâni olucu tedbirlerin alınabilmesi daha ziyade münevverler için mümkün olacaktır. Esasen köylümüz ileri görüş ve olgun anlayışı ile hiçbir zaman fazla çocuktan şikâyetçi değildir. Bu gibi tedbirlerle münevver çocuklarının azalması ise hiçbir zaman tasvip ve teşvik edilecek bir mesele olamaz.

c) Çok çocuk sahibi olmaktan kaçınmak bencil düşüncelerin mahsulüdür. Geçim kaygısı içinde bulunan ve çocuklarının istikbalinden endişe eden münevver bir gebeliğe mâni olmayı veya istenmiyerek vukua gelen bir gebeliğin izalesini düşünürse iğtimai görüşten mahrum olduğu anlaşılır. Çocuğu veren Allah'ın onun rızkını da vereceğini söyleyen halk inancı boş değildir. Dünya nüfusunun alabildiğine arttığın-
dan endişe duyan ve nüfus tahdidini istiyen Malthus'un nazariyesinin çürük olduğu çoktan meydana çıkmıştır. İnsan çoğaldıkça dünya kaynaklarından istifade etmek imkânını bulan zekâlar da çoğalacaktır.

d) Bütün yurttaşlar gibi münevverlerin de refaha kavuşması Hükümetimizin teminine çalıştığı başlıca dâvalarından biridir. Yakın bir gelecekte bütün yurttaşları refaha kavuşturmak ve onları çocuklarına bakmaktan âciz vaziyette bırakmamak başlıca kaygımızdır.

7. — SUNUKLAR VE TELGRAFLAR

C. H. P. nin haksız iktisaplarının Hazineye
iadesi hakkındaki Kanunun kabulü münasebetiyle
duyulan memnuniyeti bildiren telgraflar:
Karşıyaka Naldöken Ocağı İdare Kurulu;

Çimentepe Ocak Reisi Ali Denizoğlu;
Kayseri Demokrat Parti Hunat Bucağı Reisi
Bekir Köse.

Devlet Memur ve Hizmetlilerine Tahsisat Verilmesi hakkındaki Kanuna verilen reylerin sonucu
(Kanun kabul edilmiştir.)

Åza sayısı : 487
Rey verenler : 254
Kabul edenler : 253
Reddedenler : 1
Çekinserler :
Reye katılmıyanlar : 212
Açık mebusluklar : 21

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Abdullah Güler
Bekir Oynaganlı
Salih Torfilli
Ahmed Veziroğlu
Gazi Yiğitbaşı

AGRI

Celâl Yardımcı
AMASYA

Kemal Eren
Hâmit Koray
İsmet Olgaç

ANKARA

Salâhattin Benli
Ömer Bilen
Hamdi Bulgurlu
Osman Şevki Çiçekdağ
Ramiz Eren
Muhlis Ete
Abdullah Gedikoğlu
Hâmid Şevket İnce
Talât Vasfi Öz
Fuad Seyhan

ANTALYA

Nazifi Şerif Nabel
İbrahim Subaşı
Ahmet Tekelioğlu

AYDIN

Etem Menderes

BALIKESİR

Vacid Asena
Salâhattin Başkan
Muzaffer Emiroğlu
Müfit Erkuyumeu
Mücteba İştin
Sıtkı Yırçalı

BİLECİK

İsmail Aşkın
Keşşaf Mehmet Kurkut
Talât Oran
Yümnü Üresin

BOLU

Fahri Belen
Zuhuri Danışman
Mahmut Güçbilmez
Kâmil Kozak

BURDUR

Mehmet Erkazancı
Mehmet Özbey

BURSA

Raif Aybar
Selim Ragıp Emeç
Agâh Erozan
Sadettin Karacabey
Hulûsi Köymen
Mithat San
Kenan Yılmaz
Necdet Yılmaz

ÇANAKKALE

Kenan Akmanlar
Bedi Enüstün
Emin Kalafat
Ömer Mart

ÇANKIRI

Celâl Otman

ÇORUH

Mecit Bumin
Abbas Gigin
Mesud Güney
Ali Rıza Sağlar
Zihni Ural

ÇORUM

Sedat Baran

Ahmet Başbüyük
Şevki Gürses
Baha Koldağ
Saip Özer
Hakkı Yemenciler

DENİZLİ

Baha Akşit
Fikret Başaran
Ali Çobanoğlu
Refet Tavashoğlu

DIYARBAKIR

Ferit Alpiskender
Mustafa Ekinci
Nâzım Önen
Kâmil Tayşı

EDİRNE

Arif Altınalmaz
Rükneddin Nasuhioğlu

ELÂZİĞ

Ömer Faruk Sanaç
Hâmit Ali Yöney

ERZİNCAN

Cemal Göneng
Şemsettin Günaltay
Nahid Pekcan
Ziya Soylu

ERZURUM

Rıfki Salim Burçak
Bahadır Dülger
Sabri Erduman
Enver Karan
Rıza Topçuoğlu
Memiş Yazıcı
Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR

Ali Fuad Cebesoy
Hasan Polatkan

Abidin Potuoğlu

GAZİANTEP

Ekrem Cenani
Süleyman Kuranel
Cevdet San
Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk
Hayrettin Erkmen
Tahsin İnanç

GÜMÜŞANE

Cevdet Baybura
Vasfi Mahir Kocatürk
Halis Tokdemir
Kemal Yörükoğlu

HATAY

Hasan Reşit Tankut
İÇEL

Halil Atalay
Hüseyin Fırat
Salih İnankur
Refik Koraltan

Aziz Köksal
Celâl Ramazanoğlu

İSPARTA

Tahsin Tola
Reşit Turğut

İSTANBUL

Andre Vahram Bayar
Fuad Hulûsi Demirelli
Bedri Nedim Göknil
Hâdi Hüsman
Salih Fuad Keçeci
Fuad Köprülü
Adnan Menderes
Ahilya Moshos

Mükerrem Sarol
Füruzan Tekil
Nazlı Tlabar
Celâl Türkgeldi
İZMİR

Cihad Baban
Muhiddin Erener
Tarık Gürerik
Osman Kapani
Halil Özyörük

KARS

Lâtif Aküzüm
Abbas Çetin
Esat Oktay

KASTAMONU

Sait Kantarel
Rifat Taşkın
Ziya Termen
Hayri Tosunoğlu
Hamdi Türe

KAYSERİ

Fikri Apaydın
İsmail Berkok
Emin Develioğlu
Kâmil Gündes
Ali Rıza Kılıçkale
İbrahim Kirazoğlu
Mehmet Özdemir
Yusuf Ziya Turgut

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Fikret Filiz
Faik Üstün

KIRŞEHİR

Elvan Kaman

KOCAELİ

Ekrem Alican
Hamdi Başak
Salih Kalemcioglu
Mümtaz Kavalcioglu
Yeredoğ Kışıoğlu
Saim Önön

Hüsnü Türkan
Mehmet Yılmaz
KONYA
Abdürrahman Fahri A.
ğaoğlu

Rifat Alabay
Kemal Ataman
Hidayet Aydıner
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Saffet Gürol
Muammer Obuz
Himmet Ölçmen
Murad Âli Ülgen

KÜTAHYA

Mecdet Alkin
Yusuf Aysal
Besim Besin
Hakkı Gedik
Asım Gündüz
Ahmet Kavuncu
Remzi Koçak

MALATYA

Hikmet Fırat
İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Mehmet Kulu
Nuri Ocakcioglu
Abdülkadir Özbay
Lütfi Sayman

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Şemi Ergin
Adnan Karaoşmanoğlu
Fevzi Lütfi Karaoş-
manoğlu
Nafiz Körez
Sudi Mihçioğlu
Muhlis Tümay

MARAS

Abdullah Aytemiz
Nedim Ökmen

MARDİN

Mehmet Kâmil Boran
Kemal Türkoğlu
Aziz Uras

MUĞLA

Nuri Özsan
Nâtık Poyrazoğlu

MUŞ

Hamdi Dayı
NİĞDE

Hâdi Arbaş
Süreyya Dellaloğlu
Asım Doğanay
Ferit Ecer
Fahri Köşkeroglu
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul

ORDU

Refet Aksoy
Hüsnü Akyol
Zeki Mesut Sezer

RİZE

İzzet Akçal
Kemal Balta
Osman Kavrakoglu
Mehmet Fahri Mete

SAMSUN

Naci Berkman
Tevfik İleri
Ferid Tüzel
Şükrü Uluçay
Hâdi Uzer

SEYHAN

Zeki Akçalı
Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Tevfik Coşkun
Sinan Tekelioğlu

SİİRT

Mehmet Daim Süalp
Şefik Türkdogan
Cemil Yardım

SİNOB

Muhtar Acar
Nuri Sertoğlu
Server Somuncuoğlu

SİVAS

Nâzım Ağacıoğlu
İbrahim Duygun
Şevki Ecevit
Rifat Öçten
Bahattin Taner

TEKİRDAĞ

Hüseyin Bingül
Zeki Erataman

TOKAD

Sıtkı Atanç
Zihni Betil
Ahmet Gürkan
Halûk Ökerez

TRABZON

Salih Esad Alperen
Naci Altuğ
Faik Ahmed Barutçu
Mahmut Goloğlu
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu

TUNCELİ

Hasan Remzi Kulu

URFA

Feridun Ayalp
Feridun Ergin
Hasan Oral
Celâl Öncel

VAN

Kâzım Özalp

YOZGAD

Niyazi Ünal Alelı
Avni Doğan
Yusuf Karşioğlu
Hâşim Tathoğlu

ZONGULDAK

Cemal Kıpçak
Rifat Sivişoğlu
Avni Yurdabayrak

[Reddedenler]

KASTAMONU

Fahri Keçecioglu

[Teye katılmayanlar]

AFYON KARAHİSAR

Süleyman Kerman
Kemal Özçoban
Ali İhsan Sâbis
Avni Tan

AGRI

Kasım Küfrevi
Halıs Öztürk

ANKARA

Sadri Maksudi Arsal
Muhlis Bayramoğlu
Dağistan Binerbay
Mümtaz Faik Fenik
Osman Talât İtêkin
(İ.)

Seyfi Kurtbek
Cevdet Soydan

ANTALYA

Fatin Dalaman (İ.)
Burhanettin Onat
Akif Sarıoğlu
Ahmet İsmail

AYDIN

Namık Gedik
Nail Geveci
Şevki Hasırcı
A. Baki Ökdem
Cevat Ülkü
Lütfi Ülkümen

BALIKESİR

Esat Budakoğlu
Enver Güreli
Ali Fahri İşeri
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Kocabıykoğlu
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay

BİNGÖL

Feridun Fikri Düşünsel
Mustafa Nuri Okcuoğlu

BİTLİS

Nusrettin Barut
Salâhaddin İnan

BOLU

Mithat Dayıoğlu
İhsan Gülez
Vahit Yöntem

BURDUR

Fethi Çelikkaya (Vekil)

BURSA

Selim Herisman
Halûk Şaman
Ali Canib Yöntem (İ.)

ÇANAKKALE

Süreyya Endik
Nihat İyribay
İhsan Karasıoğlu
Nusret Kirişçiöğlü

ÇANKIRI

Kâzım Arar
Kemal Atakurt
Celâl Boynuk
Kenan Çiğman

ÇORUM

Hüseyin Ortakçioğlu
Hasan Ali Vural

DENİZLİ

Mustafa Gülcügil
Eyüp Şahin

DİYARBAKIR

Yusuf Azizoğlu
M. Remzi Bucak

EDİRNE

Mehmet Enginün
Cemal Köprülü
Hasan Osma

ELÂZİĞ

Abdullah Demirtaş
Suphi Ergene
Mehmet Şevki Yazman

ERZİNCAN

Sabit Sarıoğlu

ERZURUM

Said Başak (İ.)
Fehmi Çobanoğlu
Emrullah Nutku
ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt

Ekrem Baysal
Kemal Zeytinoğlu
(Vekil)

GAZİANTEP

Samih İnal
Galip Kınöğlü
Ali Ocak

GİRESUN

Doğan Köymen
Arif Hikmet Pasuk-
oğlu

Mazhar Şener
Adnan Tüfekçioğlu

GÜMÜŞANE

Ahmet Kemal Varınca
Halit Zarban

HAKKÂRİ

Selina Seven

HATAY

Abdullah Cilli
Abdürrahman Melek
Celâl Saîd Sircan
Tayfur Sökmen
Cavit Yurtman

İÇEL

Şahap Tol

İSPARTA

İrfan Aksu
Said Bilgiç
Kemal Demiralay
İSTANBUL

Enver Adakan
Salamon Adato
İhsan Altinel
Ahmet Hamdi Başar
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)

Nihad Reşad Belger
Mithat Benker
Faruk Nafiz Çamlıbel
Seyfi Oran (İ.)

Fahrettin Saymer
Mithat Sözer
Ahmet Topcu
Hüsnü Yaman

Sani Yaver
Senihi Yürüten

İZMİR

Halide Edib Adıvar
Mehmet Aldemir
(İ. Â.)

Pertev Arat
Avni Başman
Behzat Bilgin
Sadık Giz

Nevşehir İncekara

Vasfi Menteş
Abidin Tekön
Cemal Tınca
Ekrem Hayri Üstünel
(Vekil)

Zühtü Hilmi Valibay

KARS

Fevzi Aktaş
Sırrı Atalay
Mehmet Behadır
Veyis Köçulu
Tezer Taşkıran
Hüsamettin Tuğaç
Hüseyin Cahit Yalçın
(İ.)

KASTAMONU

Şükrü Keremzade
Muzaffer Ali Mübta
(İ.)

KIRKLARELİ

Mahmut Erim
Sıtkı Pekkip (İ.)

KIRŞEHİR

Osman Bölükbaş
Halil Sezai Erkut
Rifat Özdeş

KOCAELİ

Ziya Atığ
Lütfi Tokoğlu
Ethem Vassaf (İ.)

KONYA

Abdi Çilingir
Ziyad Ebüzziya
Ali Rıza Ercan
Tarrk Kozbek
Umran Nazif Yiğiter

KÜTAHYA

Ahmet İhsan Gürsoy
Süleyman Süruri Na-
suhöğlü
İhsan Şerif Özgen
(İ. Â.)

MALATYA

Esat Doğan
Hüseyin Doğan
Mehmet Sadık Eti

MANİSA

Faruk İker (İ.)
Refik Şevket İnce (İ.)
Muzaffer Kurbanoglu
(Reis V.)
Hamdullah Suphi Tan-
rıöver

MARAS

Ahmet Bozdağ
Salâhattin Hüdayioğlu
Ahmet Kadoğlu
Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy

MARDİN

Abdürrahman Bayar
Rıza Erten
Abdülkadir Kalav
Cevdet Öztürk

MUĞLA

Yavuz Başer
Cemal Hünel
Zeyyat Mandalinci
Nadir Nadi

MUŞ

Ferit Kılıçlar

ORDU

Feyzi Boztepe
Naşit Fırat
Yusuf Ziya Ortaç
Hamdi Şarlan (İ.)
Atıf Topaloğlu

RİZE

Ahmet Morgil
Zeki Rıza Sporel

SAMSUN

Haşim Alişan (İ.)
İsmail Işın
Firuz Kesim
Muhittin Özkefeli
Hasan Fehmi Ustaoglu
(İ.)

SEYHAN

Remzi Oğuz Arık
Yusuf Ziya Eker
Reşad Güçlü
Mahmut Kibaroglu
Salim Serçe
Cezmi Türk

SİİRD

Baki Erden

SİNOB

Ali Şükrü Şavlı
Muhit Tümerkan

SİVAS

Ercüment Damalı
Nurettin Ertürk
Halil İmre
Sedat Zeki Örs
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Şevket Mocan

TOKAD

Fevzi Çubuk
Hamdi Koyutürk (İ.)
Muzaffer Önal
Mustafa Özdemir

TRABZON

Saffet Baştınar
Cemal Reşit Eyüboğlu
Süleyman Fehmi Ka-
laycıoğlu
Hamdi Orhon
Hasan Saka

Cahid Zamangil

TUNCELİ

Hıdır Aydın

URFA

Necdet Açıkan
Reşit Kemal Timuroğlu

VAN

İzzet Akın
Ferid Melen

YOZGAD

Faik Erbaş
Fuat Nizamoglu
Hasan Üçöz

ZONGULDAK

Fehmi Açıksöz
Yunus Muammer Ala-
kant (İ.)
Hüseyin Balık
Suat Başol
Abdürrahman Boyacı-
giller
Ali Rıza İncealemdar-
oğlu

[Açık mebusluklar]

Amasya	1	Manisa	1
Ankara	1	Niğde	1
Bursa	1	Sivas	2
Denizli	2	Tekirdağ	1
Diyarbakır	1	Tokad	1
Kastamonu	2	Trabzon	1
Kayseri	1	Urfa	1
Konya	2	Zonguldak	1
Malatya	1		—
			21

Yeni bir Barem Kanunu yapılıncaya kadar Devlet memur ve hizmetlilerine ödenek ve ikramiye verilmesi hakkında kanun lâyihasının Bütçe Komisyonu değişikliği (1/701)

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet memur ve hizmetlilerine tahsisat ve ikramiye verilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Umumi, mülhak ve hususi bütçeli idarelerle, belediyeler ve bunlara bağlı kurum ve teşekküllerden maaş ve ücret alan memur ve hizmetlilere (Ordu mensupları dâhil) her yıl İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek tarihlerde maaş veya ücretlerinin birer aylık tutarında üç defa tahsisat verilir.

Verilecek tahsisatın hesabında, memur ve hizmetlilerin (Ordu mensupları dâhil) yalnız usul vazifeleri dolayısıyla maaş ve ücret tertiplerinden bilfiil almakta oldukları miktarlar esas tutulup, bunun dışında her ne sebep ve nam ile olursa olsun kendilerine ödenmekte bulunan munzam istihkaklar nazara alınmaz.

MADDE 2. — Aşağıda gösterilenler bu kanunun hükümlerinden faydalanamazlar.

a) 5441 sayılı Devlet Tiyatrosu Kuruluşu hakkındaki Kanunun 10 ncu maddesine göre ücret alan sanatkar ve stajyerler hariç olmak üzere sözleşme ile çalıştırılanlar;

b) Devletçe işe edilip bir hizmet karşılığı olmaksızın harçlık olarak kendilerine maaş verilenler;

c) Daimî vazife ile yabancı memleketlerde bulunup 4991 sayılı Kanun hükümlerine göre aylık alanlarla aynı yerlerde istihdam olunan hizmetliler;

ç) 3656 sayılı Kanunun 9 ncu maddesi gereğince Bütçe kanunlarına bağlı (E) işaretli cetvellerdeki tertiplerden alınan kadrolarda çalışanlarla mümasili muvakkat mahiyetteki kadrolarda çalıştırılanlardan ödeme tarihlerinde geçen hizmet süreleri bir seneyi bulmayanlara,

d) Ödemenin yapıldığı tarihlerde eli işten çekirilmiş veya açığa alınmış olanlar,

Bunlardan Men'i muhakeme veya beraet kararı alanlarla haklarındaki takibat umumi Af Kanunu ile kaldırılmış olanlara, müstahak oldukları açık maaşları nispetinde tahsisat verilir.

MADDE 3. — Bu kanun gereğince verilecek tahsisat ve ikramiyeler, umumi ve mülhak büt-

çelerde mevcut veya bu maksatla yeniden açılacak tertiplere Maliye Vekili tarafından kaydedilecek tahsisattan ödenir ve her yılın bütçe fazlaları hesabı katilerde bu tahsisata karşılık tutulur.

Yukarıki fıkra gereğince Maliye Vekiline verilen salâhiyet, özel idarelerde vilâyet daimî encümenleri, belediyelerde belediye encümenlerince kullanılır.

MADDE 4. — Bu kanun gereğince yapılacak ödemelerden emekli keseneği kesilmez ve bu paralar borç için haczedilemez.

MADDE 5. — 2847 ve 3659 sayılı kanunlara tabi kurumlar, kanunları gereğince:

a) Prim ve ikramiye alan memur ve hizmetlilerine birinci madde gereğince senede ancak bir tahsisat,

b) Prim ve ikramiyeden birini alanlara senede yalnız iki tahsisat,

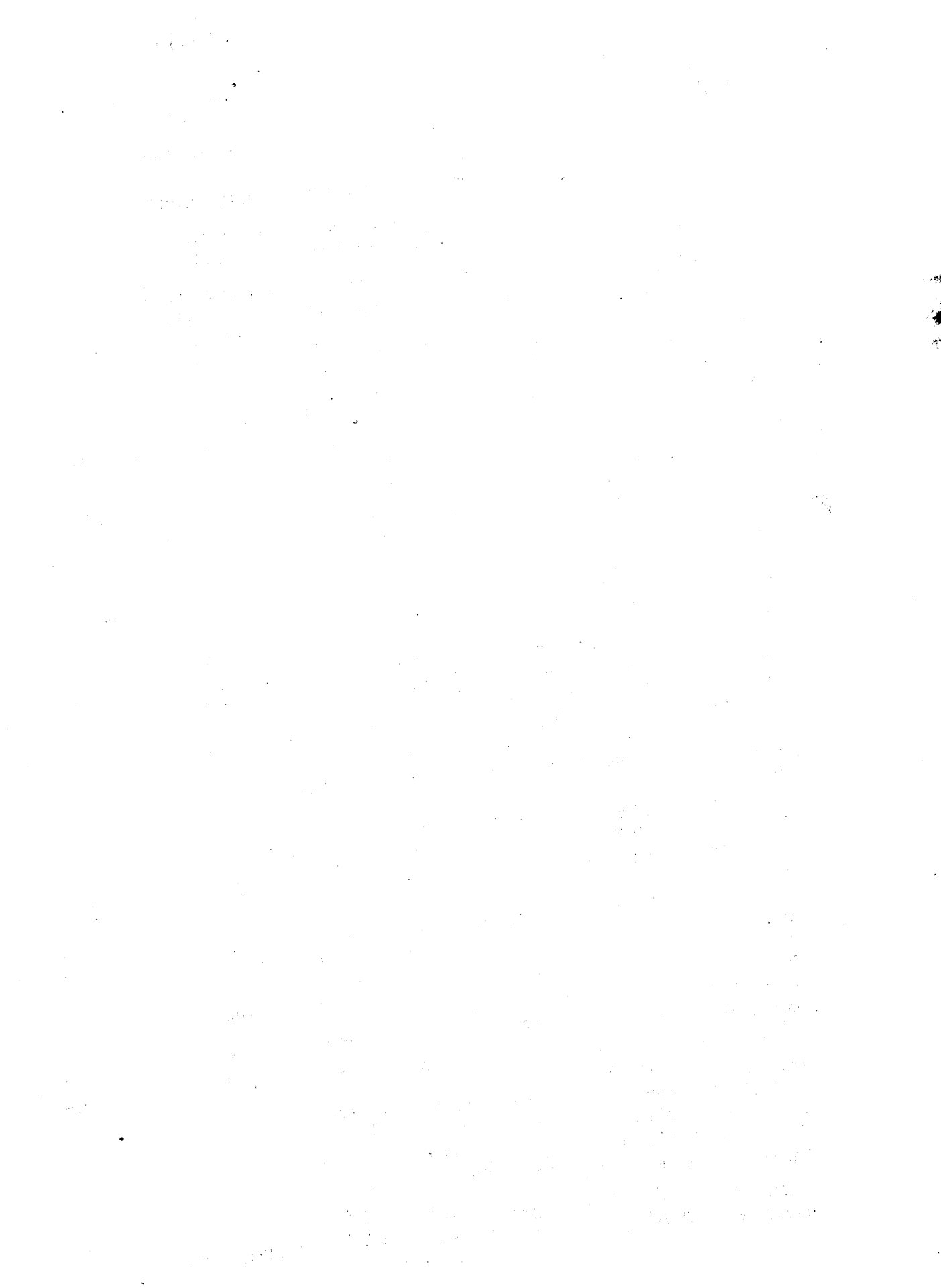
c) Prim ve ikramiye alamayanlara senede üç tahsisat, verebilirler.

MADDE 6. — 9. I. 1950 tarihli ve 5509 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Memurları Teşkilâtı hakkındaki Kanunun 6 nci maddesi hükmü hariç, 2. V. 1949 tarihli ve 5383 sayılı Gümrük Kanununun 152 nci maddesinin (Üstün gayretleri görülenlere ikramiye verilmesi) ne dair hükmü ile umumi ve mülhak bütçeli idareler memurlarına ikramiye verilmesine dair olan hükümler kaldırılmıştır.

MUVAKKAT MADDE — 1953 mali yılı içerisinde bu kanunun yalnız 1 nci maddesinde yazılı tahsisatın bir aylığı, bütçelerinde tahsisat aranmaksızın, maaş ve ücret tertiplerinden verilir.

MADDE 7. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 8. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

**Askerî ve yasak bölgeler kanunu lâyihası ve Millî Savunma, İçiş-
leri ve Adalet komisyonları raporları (1/399)**

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 1403, 6/1602

3 . VI . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 6 . IV . 1952 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Askerî Yasak Bölgeler kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

Yeni Askerî Yasak Bölgeler Kanun tasarısı gerekçesi

1. 1110 sayılı Askerî Yasak Bölgeler Kanunu 1927 senesinde ve o günkü siyasi, ekonomik, ticari ve bilhassa askerî genel ve özel durumların icaplarına göre yapılmıştır. O zamandan bugüne kadar hemen her sahada vukubulan değişmeler, yenilikler ve yurdumuzdaki inkişaf neticesi; mezkûr kanununun ve buna ait kararname ve talimat hükümlerinin uygulanmasında gittikçe noksanlar belirmiş güçlüklerle uğranılmış, zaman zaman bunlarda yapılan değişiklikler ise maksadı temin ve istekleri tatmin edemediğinden yeni bir kanunun hazırlanması zaruri görülmüştür.

2. İkinci Cihan Harbinden sonra Türkiye Cumhuriyetinin ekonomi, ticaret, kültür faaliyetlerinin büyük ölçüde gelişmeleri, ulaştırma sahasında Devletin giriştiği taahhütler ve teknik gelişmeler yabancı memleketleri yurdumuzla muhtelif eihetlerden devamlı bir temasa getirmiş ve bunlara ait formaliteler de sürat ve kolaylık mefhumları geniş ölçüde yer almıştır. Askerlik sahasındaki gelişmeler ve bundan doğan sevkülceysi icaplar ise; yasaklama sahasında yeni yeni lüzum ve istekler doğurmuş ve bütün bunların gittikçe genişlediği görülmüştür. Binaenaleyh yeniden hazırlanacak Askerî Yasak Bölgeler Kanunu hükümlerinin bu icap ve isteklere göre düzenlenmesi, zarureti hâsıl olmuş ve hazırlanan tasarı da :

A) Askerî hükümlerin bugünkü ihtiyaçları karşılama ve yeni beliren lüzum ve icaplara vefa edebilmesi, savunma bölgelerimizin savunma görevini bu gelişmelere göre sağlama;

B) Ticaret, ekonomi, kültür ve ulaştırma icap ve ihtiyaçlarına karşı, askerî güvenliğe riayet şartıyla mümkün olan sürat ve kolaylıkların gösterilmesi;

C) Yasak bölge dâhilinde oturmasına müsaade edilen halka, bölgeye girmesine izin verilenlere askerî güvenliği bozmamak şartıyla, fazla mükellefiyet yükletilmemesi, geçim bakımından istifade edecekleri arazi ve deniz parçalarından faydalanmalarının temini için, güvenliğin asgari hadleriyle tahdidi;

D) Uygulama sırasında; yanlış anlamaları ve kanunun ruhuna aykırı işlemler yapılmasını önlemek için yeni tasarıya konacak hükümlerin açık olması ve bunların (tarifi, teşkil ve dâhillerinde hareket tarzı) şeklinde formülleştirilmesi;

Prencip olarak kabul edilmiş, halen yürürlükteki kanun ile kararname ve talimatların tatbikında bugüne kadar edinilen tecrübeler ve bunları uygulayan ast makamların ve ilgili bakanlıkların tecrü-

belere dayanan teklifleri de göz önünde tutulmuştur. Bu suretle hazırlanan yeni tasarıdaki mühim değişiklik ve yenilikler aşağıdaki maddelerde kısaca arz ve izah edilmiştir.

3. Yurt savunmasını ve güvenliğini sağlamada yasaklamanın kullanılması, yürürlükte bulunan kanunla yalnız tahkimli bölge ve mevkiiler için düşünülmüş ve bunlar hakkında hükümler ve kayıtlar konulmuştur. Halbuki harb kuvvetlerinin sürat ve kudret bakımından artan nitelikleri, bilhassa hava kuvvetlerinin genişliyen harekât sahası ve tesir kudreti düşmanın (sevkülceyşi baskın) yapmak imkânlarını artırmış bulunuyor. Bunun neticesinde; yurt müdafaasında ve askerî güvenlik sahasında stratejik önemi büyük olduğu halde takdim edilmemiş olan bölgelerimiz, düşman çıkarmalarına, zırhlı ve motörlü birlik akınlarına, hava indirmelerine ve bunları yurdumuzun içinden sabotajlar ve mahallî mukavemetlerle destekleyebilecek muzır kimselerin faaliyetlerine karşı hassas bir durum almış bulunuyor.

Bu gibi bölgelerde güvenliği temin için, yasak bölgelerden daha hafif kayıt ve şartları haiz (askerî geçici güvenlik bölgeleri) tesisi uygun bulunmuş ve yeni tasarıya konulmuştur ve buralara icabında yabancı uyrukluların zaruret halinde girip çıkması müsaadesi Genelkurmay Başkanlığına verilerek gereken kolaylık da gösterilmiştir. Bununla yabancı uyrukların gerek bu gibi hassas bölgelerde ve gerekse hudut boylarında ikametleri ve muzır hareketleri önlenilecektir. Ancak; bugünkü kanuni mevzuatımız ve Devletçe girilen taahhüdat bu gibi yerlerde mezkûr şahısların mülk edinmelerini yasaklamaya imkân vermemektedir. Buna mukabil yasak bölgelerde Devletin güvenliğini yukarıda belirtilen durum icaplarına göre sağhyabilmek için yabancı uyrukların (mülk edinmemeleri) önemli bulunmuş ve yeni tasarıya bunu temin eden hükümler konulmuştur.

4. Memleket savunması bakımından çok hassas ve önemli olan İstanbul, Çanakkale Boğazları ve İzmir çevresinde fırsat ve imkân bulduça yerleştirecek silâhların mevzilerini şimdiden emniyete almak bakımından ilişik hartalarda hudutları tesbit edilen bölgelerde yabancıların mülk edinmemeleri zaruri görülmüş ve bu bakımdan gereken kayıtlar tasarıya konulmuştur.

5. 1110 sayılı Kanunda (300 - 600) metre olan birinci yasak bölge sınırları: Savunma tesislerinin arazideki düzenlerine ve özelliklerine göre, taktik ihtiyaçlar ve güvenlik icapları da göz önünde tutulmak şartıyla yeni tasarıda (10 - 300) metreye kadar indirilmiştir. Bununla:

a) Kamulaştırılacak sahalarda daraltılmış, bilhassa arazisi kıymetli yerlerde halkın istifade sahası genişletilmiş;

b) Kamulaştırma masrafı azaltılmış ve bu suretle kamulaştırmaya imkân sağlanmış;

c) Savunma bölgelerinde bugün kamulaştırılmış bulunan verimli arazinin bir kısmını halka iadeye imkân bırakılmıştır.

6. 1110 sayılı Kanunda (15) kilometre olan ikinci yasak bölge sınırları; yeni tasarıda (10) kilometreye indirilmiş, topoğrafik durum ve rüyete mâni arazi örtüleri müsaade ettiği takdirde, bunu daha aşağıya indirebilmek imkânı verilmiş, bu suretle kalkın yararına kullanılmak üzere kanunda bir elâstikiyet sağlanmıştır.

Bununla beraber savunma bölgelerinin gizlenmesindeki önem ve gelecekte bunların bünyesinde vukuu muhtemel gelişmeler göz önünde tutularak ikinci yasak bölgelerin lüzum görüldüğü takdirde daha fazla genişletilebilmesine imkân verecek hükümler de yeni tasarıya konulmuştur.

7. 1110 sayılı Kanunda deniz yasak bölgesine ait hüküm ve kayıtlar noksan ve muğlaktır. Yeni tasarıda bunlar yukarıda ikinci maddede belirtilen prensipler dâhilinde bugünün ve geleceğin ihtiyaçlarına yeter halde konulmuş ve açıklanmıştır. Bilhassa; eski kanunda (3 - 6) deniz mili olan deniz ikinci yasak bölgesi: Uluslararası gelenek ve kurullara uyularak (3) deniz miline indirilmiştir.

8. Tahkimli olmayan harb tersane ve üyelerinin güven ve gizliliğini sağlamak için bu yerler muhitinde ayrıca güvenlik bölgeleri tesisi uygun ve zaruri görülmüştür.

9. Hazırlanmakta olan Hava Hukuku Kanunundaki terime uyularak bu tasarıda da havada uçan bütün vasıtalar için (Hava gemileri) terimi kullanılmıştır.

10. Savunma bölgelerimizdeki iskân ve ulaştırma durumlarının özelliği, ulaştırma vasıtalarının yetersizliği göz önünde bulundurularak savunma ile mükellef ve muvazzaf subay, askerî me-

mur ve müstahdem ile astsubayların bir baskına karşı kısa zamanda vazifeleri başında bulunmalarını temin maksadiyle bunların bakmaya mecbur oldukları yakın ailelerinin de zaruri yerlerde birinci yasak bölgelerde oturmalarına imkân verecek hükümlere yeni tasarıda yer verilmiştir.

Tahkim tesislerinin inşa, ikmal, tadil ve tamirlerinde taktik zaruretler sebebiyle Müstahkem Mevki Komutanlığınca görevlendirilecek Türk uyruklu uzmanların birinci yasak bölgelere güvenlik şartlarını bozmayacak surette girebilmelerini sağlayacak hüküm yeni tasarıya ilâve edilmiştir. Yabancı uyrukluların bu bölgelere askerî veya teknik zaruretlerle girmeleri ise, Millî Savunma Bakanlığının iznine tâbi tutulmuştur.

11. 1110 sayılı Kanunda ikinci yasak bölgelere yabancı uyrukluların girebilmesi hakkında, daha ziyade demiryolu inşaatı bakımından hüküm ve kayıtlar konulmuştur. Yeni tasarıda bu tahdit kaldırılmış, bu suretle her yararlı faaliyet için gerekirse yabancı uzmanların ikinci yasak bölgeye girebilmeleri sağlanmıştır.

12. Yeni tasarıda ikinci yasak bölgelere yabancı uzmanlarla bu bölgedeki liman ve iskelelere yabancı uyruklu ticaret gemilerinin giriş ve çıkışları için izin yetkisi bu yasak bölgenin yasaklamalarının tatbikından sorumlu valilere verilmiştir.

Bu suretle birçok fuzuli haberleşme ve yazışmanın önüne geçilmiştir.

13. Yasak bölgeler hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında 1110 sayılı Kanunda cezai bir kayıt olmadığı gibi diğer kanunlarımızda da sarih kayıtlar olmadığından yasaklara riayet etmeyenleri cezalandırmada çok güçlük çekilmekte idi. Yeni tasarıda bu husus geniş ölçüde ele alınmış ve gerekli cezai hükümler konulmuştur.

Millî Savunma Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Millî Savunma Komisyonu

Esas No. 1/399

Karar No. 12

20 . II . 1953

Yüksek Reisliğe

Millî Savunma Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 6 . IV . 1952 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan ve Yüksek Reislikçe komisyonumuza 4 . VI . 1952 tarihinde havale buyurulan Askerî Yasak Bölgeler Kanunu lâyihası Maliye, Adalet ve Millî Savunma Vekâletlerinin mümessilleri huzurunda ve mütaaddit oturumda müzakere edildi .

1927 tarihli ve 1110 numaralı Askerî Yasak Bölgeler Kanunu; gerek ihtiva ettiği hükümlerin Türkiye'mizde bugünkü inkişafa nazaran eskimiş bulunması ve gerekse vatandaşların bu esnada mâruz kaldıkları müşkülât dolayısıyla bu kanunda icabeden değişiklikler nazarı itibara alınmış ve bilhassa büyük şehirlerimizin civarında ve içerisinde olan sahalarda vatandaşlara mümkün olan kolaylığın gösterilmesi ve lüzum olmadıkça tahditler yapılmaması hususu yeni lâyiha ile sağlanmıştır. Ancak Hükümet lâyihasında bâzı hususlar komisyonumuza muvafık bulunmayarak değiştirilmiştir. Ezcümle :

Birinci maddenin başlığına «umumi hüküm» kaydı ilâve edildiği gibi maddeye ve yasak bölgeler meyanına (mühim askerî tesisler) kaydı ilâve edilmiştir.

İkinci madde I (fıkrası nihayetine birinci yasak bölge hudutlarının sarahaten işaretlenmesi kaydı konmuş ve ikinci maddede II a) fıkrasının ikinci kısmı kısaltılmış ve daha anlaşılır şekle sokulmuştur.

d) Fıkrasındaki istimplâk hususu vatandaşların zarardide olmaması için değer bedel ile yapılması hakkında yeni kayıtlar ilâve edilmiştir.

Üçüncü madde İçişleri ve Millî Savunma vekillerinin huzuriyle ve ikinci kara yasak bölgesi içerisinde vatandaşların mümkün olduğu kadar serbest olmaları ve lüzumsuz tahditlerden kurtarılmaları hususunda kararlara varılmış ve ezcümle (c) fıkrasında fotoğraf alma, kro-

ki yapma ve not alma keyfiyetlerinin müdafaa mıntakalarıyla ilgili olması halinde suç, sayılması esası kabul edilmiştir.

e) Fıkrasında bu bölgelerden geçen yollar-dan gidiş geliş hususu tanzim olunmuştur.

Dördüncü maddede ve deniz yasak bölgesinde çıkan gemilerin savunma tesislerinde yaptıkları zararların umumi hükümlere tâbi olarak ödettirilmesi kabul edilmiştir.

Altıncı maddede ve hava yasak bölgesinde tayyarelerin yalnız bu bölge üzerinde uçmaları ve yere inmeleri değil fotoğraf ve kroki almaları hususu da yasak edilmiştir.

11 nci maddede ve askerî emniyet bölgelerinin içerisinde askerî tersanelerden sonra (ehemmiyetli askerî tesisleri) kaydının da ilâvesi faydalı bulunmuştur.

Havalesi gereğince İçişleri Komisyonuna verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Millî Savunma Ko. Reisi		Sözcü
Bolu		Elâzığ
F. Belen		M. Ş. Yazman
Kâtip		
Muğla	Aydın	Erzurum
N. Poyrazoğlu	A. B. Ökdem	F. Çobanoğlu
Erzurum		Eskişehir
M. Žeren		A. P. Cebesoy
		İmzada bulunamadı
Kars		Kastamonu
Hüsamettin Tugaç		G. Deniz
İmzada bulunamadı.		
Kastamonu	Kayseri	Kocaeli
R. Taşkın	İ. Berkok	S. Önhon
Muğla	Niğde	Rize
M. Özsan	H. N. Yurdakul	K. Balta
Seyhan	Tokad	Trabzon
S. Tekelioğlu	F. Çubuk	N. Altuğ
Tokad		Van
H. Koyutürk		İ. Akın

İçişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

İçişleri Komisyonu

Esas No. 1/399

Karar No. 69

7. V. 1953

Yüsek Reisliğe

Askerî yasak bölgeler kanunu lâihası, Adalet, Maliye ve Millî Savunma Vekâletleri temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda müzakere edildi.

Halen yürürlükte bulunan 1110 sayılı Askerî Yasak Bölgeler Kanununun bugünkü ihtiyaçları karşılamadığı hususundaki mucip sebeplerle Millî Savunma Komisyonunca tadilen kabul edilen metnin müzakerelere esas tutulması hakkındaki teklif yerinde görülmüş ve maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Birinci maddenin son satırı (İlân edilmekle beraber hudutları da icabeden yerlerde işaretlenir) şeklinde düzeltilerek madde kabul olunmuştur.

İkinci maddenin fıkra, fıkra yapılan müzakeresinde birinci fıkra ile ikinci fıkranın A, B, C bentleri aynen kabul edilmiştir.

D bendinden sonraki bentler ise istimlâk hükümlerini ihtiva ettiğiinden D bendi 3 numaralı fıkra olarak değiştirilmiş ve bu fıkra da A, B, C bentlerine ayrılmıştır.

Bu maddede F bendi olarak gösterilen bent ise 4 numaralı fıkra halinde aynen kabul edilmiştir.

Üçüncü maddenin birinci fıkrası aynen, ikinci fıkranın A bendi de Hükümetin takdir edeceği müddet içinde satılmadığı takdirde gayrimenkullerin istimlâk olunacağı şeklinde değiştirilerek B ve C ve Ç fıkraları da aynen D fıkrası ise adli ve idari muameleler için ancak ihbar ile iktifa edilmesi şeklinde değiştirilerek E fıkrası aynen, F fıkrası da bu gibi gayrimenkul sahiplerinin istemeleri halinde istimlâk yapılmasının mecburi olacağı şeklinde değiştirilerek G bendi aynen, H bendi de Maden Arama ve İşletme izni Ticaret vekâletince verildiği cihetle Millî Savunma Vekâletinin muvafakatiyle verilebileceği şeklinde tadil edilmiş İ bendinde de cümlenin başındaki ikinci kelimesi kaldırılarak bent kabul edilmiştir.

4 ncü madde aynen, 5 nci madde ikinci fıkranın E bendi değiştirilerek 6 ve 7 nci maddeler de aynen, 8 nci madde ise değiştirilerek 9 ncü madde yabancı kelimesi yerine (Ecnebi tâbiyetindeki) kelimeleri konularak (münferit veya toplu bir halde) cümlesi çıkarılarak tadilen, 10 ncü madde aynen, 11 nci madde (Araç) kelimesi (vasıta) yapılarak (nezareti altında yapılır) cümlesi (müsaadesine bağlıdır) şeklinde değiştirilerek 12 ilâ 15 nci maddeler aynen 16 ncü maddeye ilâve yapılarak 17, 18 nci maddeler aynen, 19 ncü madde tadilen 20 ve 21 nci maddeler aynen kabul edilmiş, 22 nci maddedeki sürgün cezası ağır ve lüzumsuz görüldüğünden madde kaldırılmış, 23 ncü madde ise ona göre tadil edilmiş, geçici madde de lâyiha esasen hüküm vazetmiş bulunduğundan zait görülerek madde kaldırılmış ve 22 ncü maddeden sonraki madde numaraları buna göre düzeltilerek lâyiha bu değişikliklerle kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Adalet Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Riyasete sunulur. İçişleri Komisyonu Reisi Reis V.

Edirne

R. Nesuhioğlu

Sözcü Kâtip
İzmir Muğla Afyon K.
P. Arat Y. Başar A. Veziroğlu
Amasya Balıkesir Bursa
K. Eren S. Başkan R. Aybar
Bursa Çoruh Çorum
A. Erozan Z. Ural B. Koldaş
Erzurum İstanbul Kastamonu
M. Zeren C. Türkke'di F. Keçecioglu
Kırklareli Kütahya Kütahya
F. Üstün Y. Aysal B. Besin
Niğde Ordu Samsun
F. Ecer F. Boztepe M. Özkefeli
Sivas
E. Damak

Bursa

N. Yılmaz

Geçici Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Geçici Adalet Komisyonu

Esas No. 1/399

Karar No. 16

6 . VII . 1953

Yüksek Reisliğe

Millî Savunma Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 6 . IV . 1952 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan askerî yasak bölgeler kanunu lâyihası komisyonumuza havale edilmekle, Millî Savunma Vekâleti mümessilleri hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu :

Kanun lâyihasının gerekçesi okundu ve mümessillerden şifahi izahat alındı buna göre lâyihanın :

1. 1927 senesinde tedvin edilen 1110 sayılı Kanunun bugünün ihtiyaç ve icaplarına cevap veremediği bu itibarla yeni bir kanunun hazırlanmasına zaruret hâsıl olduğu,

2. İkinci Cihan Harbinden sonra sevkülceyiş icaplarının yasak bölgelerde yeni lüzum ve istekler doğurduğu,

3. Mer'î kanunun yalnız yasak bölgelere mütaallik hükümleri ihtiva eylediği halbuki bu bölgeler dışında kalan hassas bölgeler için dahi bâzı ahkâm vaz'ının icabeylediği,

4. Memleket müdafaası bakımından çok ehemmiyetli olan İstanbul ve Çanakkale Boğazlarında ve İzmir çevresinde tesbit edilen mahallerde yabancıların mülk edinmemelerinin sağlanmak istediği,

5. Muhtemel bir baskına karşı kısa bir zamanda vazifeleri başında bulunmalarını temin maksadiyle savunma ile mükellef subay ve memurların yasak bölgelerde ikametlerine inkân verilme istendiği,

Mülâhazalarıyla Yüksek Meclise sevkolunduğu anlaşılmıştır.

İşbu mucip sebepler komisyonumuzca da muvafık görüldüğünden kanunun kabulüne ve maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Birinci madde; İçişleri Komisyonunun tertip eylediği şekilde aynen kabul edilmiştir.

İkinci madde, İçişleri Komisyonunun tertip eylediği ikinci maddenin 1 ve 2 nci bentleri aynen, üçüncü bendinin (a) işaretli kısmının birinci fıkrası aynen, ikinci fıkrası bedel hususunda

tarafı anlaşılmadıkları takdirde mahallin en yüksek dereceli hâkimine müracaatla hâkim tarafından re'sen bir, tarafların da birer ehli-vukuf tâyini suretiyle ilk bedel takdiri cihetine gidilmişse de bâzı ahvalde taraflar anlaşarak ehli-vukuflarını istediği mecraya sevk edebilecek vasıfta intihap etmeleri halinde Hazine hukukunun zıyaa duçar olacağı nazara alınarak bu fıkranın maddeden çıkarılmasına ve yerine yukarıda mâruz endişeleri önlemek için ehli-vukufların bu işte ihtisası olanlar arasından hâkimin re'sen seçmesinin muvafık olacağı derpiş edilmiş ve fıkra bu esbapla yeniden tanzim edilmiştir.

Üçüncü fıkra, istimlâkine kadar verilen gayrimenkullerin hudutlarını aksam ve miktarını gösterir harita ve cetvel ehli-vukuf heyeti tarafından takdir olunan kıymeti mübeyyin bir (İfadesinden sonra «mazbata» kelimesinin ilâvesine ve fıkranın) mazbata ve ihbarname ile birlikte Millî Savunma Vekâleti tarafından mahallin en büyük mülkiye âmirine gönderilir şeklinde değiştirilerek ;

Dördüncü fıkrası, başındaki bu harita ve (İfadesinden sonra mazbata) kelimesinin ilâvesiyle değiştirilerek ;

5, 6 ve 7 nci fıkraları, mahkemeye müracaat halinde 3887 sayılı Kanunun 6 nci maddesine atfen ehli-vukuf yerine hakem intihabı cihetine gidilmişse de hakemlerin kararları Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda zikredilen mahzur hallerde temyiz edilebileceğinden şu suretle hakemlerin kıymet takdirine mütaallik kararlarının bütün şümüliyle temyiz murakabesine tâbi olamayacağı aşikâr bulunmaktadır, halbuki bâzı ahvalde hakemler mevzuatla telifi kabil olmayacak derecede fazla kıymet takdir ederek Hazineyi ızzar ettikleri, ekseri ahvalde de hakemler artış nispetinde ücret alacaklarına nazaran kıymet artırılmasının hakemlerin menfaatleri icabı olduğundan, kıymet takdirinin hakemlere icra edilmesinin salim bir usul olmadığı mülâhaza edilmesine binaen maddeden çıkarılma-

larına ve yüksek dereceli hâkimin re'sen mütehasşıs ehli vukufu takdiri kıymet cihetine gitmesinin salim ve teminata olacağı göz önüne alınarak çıkarılan fıkralar yerine yenisi tanzim edilmiştir.

Mütaakıp (b) ve (c) fıkralarıyla IV işaretli kısım aynen kabul edilmiştir.

3 ncü madde İçişleri Komisyonunun;

4 ncü madde Millî Savunma Komisyonu;

5 nci madde İçişleri Komisyonunun;

6, 7, 8 nei maddeler Millî Savunma Komisyonunun;

9 ncü madde İçişleri Komisyonunun;

10 ncü madde Hükümetin;

11 nei madde İçişleri Komisyonunun;

12 ve 13 ncü maddeler Millî Savunma Komisyonunun;

14 ve 15 nei maddeler Hükümetin;

16 ncü madde İçişleri Komisyonunun;

17 ve 18 nei maddeler Hükümetin;

19 ncü madde İçişleri Komisyonunun;

20 nei madde Millî Savunma Komisyonunun;

21, 22 ve 23 ncü maddeler Hükümetin;

Geçici madde Millî Savunma Komisyonunun;

24 ve 25 nei maddeler Hükümetin;

26 ncü madde Millî Savunma Komisyonunun;

Tertip ettiği şekilde aynen kabul edilmiştir.

Umumi Heyetin yuce tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisiğe sunulur.

Geçici Adalet Komisyonu

Reisi

Kastamonu

R. Taşkın

Kâtip

Zonguldak

A. Yurdabayrak

Gaziantep

G. Kınoğlu

Bu rapor

Sözcüsü

Erzurum

M. Zeren

Çorum

A. Başbüyük

Kütahya

S. S. Nasıhoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Askerî Yasak Bölgeler Kanun tasarısı

Askerî yasak bölgeler, askerî güvenlik ve askerî geçici güvenlik bölgeleri

MADDE 1. — Savunma bölgelerinin ve bunlarla ilgili askerî tesislerin güven ve gizliliğini sağlamak amacıyla bunların çevrelerinde (kara, deniz, hava yasak bölgeleri) ve aynı maksatla harb tersanelerinin etrafında askerî güvenlik bölgeleri ve yurdun her hangi bir kısmında (askerî geçici güvenlik bölgeleri) tesis olunur.

Yasak bölgeler, yerine ve özelliğine göre Millî Savunma Bakanlığınca düzenlenecek plân ve haritalar uyarınca yapılacak teklif ile askerî güvenlik ve askerî geçici güvenlik bölgeleri de yine adı geçen bakanlıkça gösterilecek lüzum üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile tesis usulüne göre Hükümetçe ilân edilmekle beraber sınırları da gereken yerlerde işaretlenir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Kara, deniz, hava yasak bölgeleri

BİRİNCİ FASIL

Kara yasak bölgeleri

Birinci Kısım

Birinci kara yasak bölgesi

MADDE 2. — Birinci kara yasak bölgesi :

I. Savunma bölgeleri içindeki bir direneğin, bir silâh mevziinin veya bunlarla ilgili askerî bir tesisin (10 - 300) metreye kadar uzatıldan alınan noktaların birleştirilmesi ile meydana gelen sahaya (Birinci kara yasak bölgesi) denir.

Bu yasak bölgenin savunma güveni âzami haddin dışında bir kısım kara parçaları

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Askerî Yasak Bölgeler kanun lâyihası

Askerî yasak bölgeler, askeri güvenlik ve askerî geçici güvenlik bölgeleri

Umumi hüküm

MADDE 1. — Savunma bölgelerinin ve bunlarla ilgili askerî tesislerin emniyet ve gizliliğini sağlamak amacıyla bunların çevrelerinde ve havalalarında (Kara, deniz, hava yasak bölgeleri) ve aynı maksatla harb tersanelerinin ve mühim askerî tesislerin etrafında ve havasında (Askerî emniyet bölgeleri) ve yurdun her hangi bir kısmında (Askerî geçici emniyet bölgeleri) tesis olunur.

Yasak bölgeler yerine ve hususiyetlerine göre Millî Savunma vekâletince tertiplenecek plân ve haritalara uygun olarak yapılacak tekliflere göre Askerî emniyet ve askerî geçici emniyet bölgeleri ise yine adı geçen vekâletçe gösterilecek lüzum üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararıyla tesis ve usulüne göre Hükümetçe ilân edilir. Hudutları da icabeden yerler de işaretlenir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Kara, deniz, hava yasak bölgeleri

BİRİNCİ FASIL

Kara yasak bölgeleri

Birinci kısım

Birinci kara yasak bölgesi

MADDE 2. — Birinci kara yasak bölgesi :

1. Savunma bölgeleri içinde bir direneğin, bir silâh mevziinin veya bunlarla ilgili askerî bir tesisin (10 - 300) metreye kadar uzatıldan alınan noktaların birleştirilmesi ile meydana gelen sahaya (birinci kara yasak bölgesi) denir.

Bu yasak bölgenin müdafaa emniyeti âzami haddin dışında bir kısım kara parçaları ile civa-

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Askerî Yasak Bölgeler Kanunu

Askerî yasak bölgeler, askerî güvenlik ve askerî geçici güvenlik bölgeleri

Umumi hüküm

MADDE 1. — Savunma bölgelerinin ve bunlarla ilgili askerî tesislerin emniyet ve gizliliğini sağlamak amacıyla bunların çevrelerinde ve havalarında (kara, deniz, hava yasak bölgeleri) ve aynı maksatla harb tersanelerinin ve mühim askerî tesislerin etrafında ve havasında (Askerî emniyet bölgeleri) ve yurdun her hangi bir kısmında (Askerî geçici emniyet bölgeleri) tesis olunur.

Yasak bölgeler yerine ve hususiyetlerine göre Millî Savunma Vekâletince tertiplenecek plân ve haritalara uygun olarak yapılacak tekliflere göre, askerî emniyet ve askerî geçici emniyet bölgeleri ise yine adı vekâletçe gösterilecek lüzum üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararıyla tesis ve usulüne göre Hükümetçe ilân edilmekle beraber hudutları da icabeden yerlerde işaretlenir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Kara, deniz, hava yasak bölgeleri

BİRİNCİ FASIL

Kara yasak bölgeleri

Birinci kısım

Birinci kara yasak bölgesi

MADDE 2. — Birinci kara yasak bölgesi :

1. Savunma bölgeleri içinde bir direneğin, bir silâh mevziinin veya bunlarla ilgili askerî bir tesisin (10 - 300) metreye kadar uzağından alınan noktaların birleştirilmesiyle meydana gelen sahaya (birinci kara yasak bölgesi) denir.

Bu yasak bölgenin müdafaa emniyeti âzami haddin dışında bir kısım kara parçaları ile civarındaki adaların da birinci kara yasak böl-

GEÇİCİ ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Askerî ve Yasak Bölgeler kanunu lâyihası

MADDE 1. — İçişleri Komisyonunun birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Birinci kara yasak bölgesi :

I - Savunma bölgeleri içinde bir direneğin, bir silâh mevziinin veya bunlarla ilgili askerî bir tesisin (10 - 300) metreye kadar uzağından alınan noktaların birleştirilmesiyle meydana gelen sahaya (Birinci kara yasak bölgesi) denir.

Bu yasak bölgenin müdafaa emniyeti âzami haddin dışında bir kısım kara parçalarıyla civarındaki adaların da birinci kara yasak bölgesine

ile civarındaki adaların da birinci kara yasak bölgesine ithalini gerektirmekte ise, bu yerler de Millî Savunma Bakanlığınca yapılacak teklif üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile birinci kara yasak bölgesine ithal edilebilir.

Birinci kara yasak bölgesi ilân edilmez.

II - Birinci kara yasak bölgesinde hareket tarzı:

a) Birinci kara yasak bölgelerine oralar-daki tesislerin hizmetlilerinden, ilgili mensuplardan, ilgili komutanın müsaade ettiği Türk uyruklu görevlilerden başkası giremez ve bu bölgelerde oturamaz.

Hizmetlilerin, ilgili mensupların ailelerinin de ikametlerine zaruret olan birinci kara yasak bölgelerinde bu ikamet ancak yukarıda yazılı komutanın müsaadesi ile olur.

Bu bölgelere askerî veya teknik zaruretiler dolayısıyla yabancı uzmanların girmesine Millî Savunma Bakanlığı tarafından müsaade olunabilir.

İkinci maddenin 1 nci fıkrasına uyularak bu bölgeye ithal edilen arazi parçaları ile adalarda sakin halk gerekirse (4656) sayılı Kanun hükümlerine göre boşaltılır.

b) Birinci kara yasak bölgesi civarında sakin Türk uyruklu halkın zaruri olan yerlerde gerekli geçiş yolları yetkili komutanlıkça tesbit edilir.

c) Birinci kara yasak bölgesi içinden geçen umumi yollardaki hareket tarzı Millî Savunma Bakanlığının teklifi ile Bakanlar Kurulunca tesbit edilir.

d) Birinci kara yasak bölgesindeki gerçek ve tüzel kişilere ait gayrimenkuller, ayrıca Bakanlar Kurulu kararı alınmaksızın (3887) sayılı Kanun hükümleri dairesinde kamulaştırılır.

2 nci maddenin I nci fıkrası uyarınca bu bölgeye ithal edilen saha içindeki gerçek veya tüzel kişilere ait gayrimenkuller ise, lüzumu halinde yukarıdaki fıkra hükümleri dairesinde kamulaştırılabilir. Kamulaştırılmasına lüzum görülmediği takdirde (3634) sayılı Millî Müdafaa mükellefiyeti kanununa göre âzami üç yıl müddetle kiralanır. Bu müddet sonunda yine gereğine göre ya kamulaştırılır, ya mahalli idare kurulunca takdir edilecek bedel üzerinden kiralanır veya müstahakkına iade olunur.

rındaki adaların da birinci kara yasak bölgesine ithalini icabettiriyorsa, bu yerlerde Millî Savunma Vekâletince yapılacak teklif üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararıyla birinci kara yasak bölgesine ithal edilebilir.

Birinci kara yasak bölgesi ilân edilmez, fakat mutlaka münasip işaretlerle hudutları belli edilir.

II - Birinci kara yasak bölgesinde hareket tarzı :

a) Birinci kara yasak bölgesine buradaki tesislerde hizmet edenlerle bu bölge ile alakalı mensuplardan, bölge komutanının müsaade ettiği Türk tâbiyetindeki vazifeliilerden başkası giremez ve bu bölgede oturamaz.

Burada hizmet edenlerle mensupların aileleri efradının bu bölgelere girmeleri ve oturamaları da yukarıda bahsedilen kumandanın müsaadesine bağlıdır.

Bu bölgelere askerî veya teknik zaruretiler dolayısıyla yabancı uzmanların girmesine Millî Savunma Vekâleti tarafından müsaade olunabilir.

İkinci maddenin 1 nci fıkrasına göre bu bölgeye ithal edilen arazi parçaları ile adalarda sakin halk fevkalâde hallerde, seferberliğe hazırlık kararında ve seferberlikte gerekirse (4656) sayılı Kanun hükümlerine göre buralardan çıkarılır.

b) Birinci kara yasak bölgesi civarında sakin Türk tebaalı halkın zaruri olan yerlerde icabeden giriş yolları salâhiyetli kumandanlıkça tesbit olunur.

c) Birinci kara yasak bölgesi içinden geçen umumi yollardaki hareket tarzı Millî Savunma Vekâletinin teklifi ile İcra Vekilleri Heyetince belli edilir.

d) Birinci kara yasak bölgesindeki hükmi ve hakiki şahıslara ait gayrimenkulleri değer pahası peşin verilerek şartıyla Millî Savunma Vekâleti istimlak eder.

Bedâli hususunda taraflar uzlaşamazlarsa mahallin en yüksek dereceye tâliye hukuk hâkiminin neksen tayin edeceği bir ve tarafların tayin edecekleri ikişer ehli-vukuftan mürekkep bir heyet marifetiyle gayrimenkullerin değeri takdir ettirilir.

İstimlakine karar verilen gayrimenkullerin

geesine ithalini icabettiriyorsa, bu yerlerde Millî Savunma Vekâletince yapılacak teklif üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararıyla birinci kara yasak bölgesine ithal edilebilir.

Birinci kara yasak bölgesi ilân edilmez, fakat mutlaka münasip işaretlerle hudutları belli edilir.

II - Birinci kara yasak bölgesinde hareket tarzı :

a) Birinci kara yasak bölgesinde buradaki tesislerde hizmet edenlerle bu bölge ile alakalı mensuplardan, bölge komutanının müsaade ettiği Türk tâbiyetindeki vazifelerden başkası giremez ve bu bölgede oturamaz.

Burada hizmet edenlerle mensupların aileleri efradının bu bölgelere girmeleri ve oturmaları da yukarıda bahsedilen kumandanın müsaadesine bağlıdır.

Bu bölgelere askerî veya teknik zaruretler dolayısıyla yabancı uzmanların girmesine Millî Savunma Vekâleti tarafından müsaade olunabilir.

İkinci maddenin birinci fıkrasına göre bu bölgeye ithal edilen arazi parçaları ile adalarda sakin halk fevkalâde hallerde, seferberliğe hazırlık kararında ve seferberlikte gerekirse (4656) sayılı Kanun hükümlerine göre buralardan çıkarılır.

b) Birinci kara yasak bölgesi civarında sakin Türk tebaalı halkın zaruri olan yerlerde icabeden giriş yolları salâhiyetli kumandanlıkça tesbit olunur.

c) Birinci kara yasak bölgesi içinden geçen umumî yollardaki hareket tarzı, Millî Savunma Vekâletinin teklifi ile İcra Vekilleri Heyetince belli edilir.

III - a) Birinci kara yasak bölgesindeki hükmi ve hakiki şahıslara ait gayrimenkulleri değer pahası peşin verilmek şartıyla Millî Savunma Vekâleti istimlak eder.

Bedeli hususunda taraflar uzlaşamazlarsa mahallin en yüksek dereceli asliye hukuk hâkiminin re'sen tâyin edeceği bir ve tarafların tâyin edecekleri ikiser ehli vukuftan mürekkep bir heyet marifetiyle gayrimenkullerin değeri takdir ettirilir.

İstimlakine karar verilen gayrimenkullerin hudutlarını, aksam ve miktarını gösterir harita

ithalini icabettiriyorsa, bu yerlerde Millî Savunma Vekâletince yapılacak teklif üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararıyla birinci kara yasak bölgesine ithal edilebilir.

Birinci kara yasak bölgesi ilân edilmez, fakat mutlaka münasip işaretlerle hudutları belli edilir.

II - Birinci Kara yasak bölgesinde hareket tarzı :

a) Birinci kara yasak bölgesine buradaki tesislerde hizmet edenlerle bu bölge ile alakalı mensuplardan, bölge komutanının müsaade ettiği Türk tâbiyetindeki vazifelerden başkası giremez ve bu bölgede oturamaz.

Burada hizmet edenlerle mensuplarının aileleri efradının bu bölgelere girmeleri ve oturmaları da yukarıda bahsedilen kumandanın müsaadesine bağlıdır.

Bu bölgelere askerî veya teknik zaruretler dolayısıyla yabancı uzmanların girmesine Millî Savunma Vekâleti tarafından müsaade olunabilir.

İkinci maddenin birinci fıkrasına göre bu bölgeye ithal edilen arazi parçaları ile adalarda sakin halk fevkalâde hallerde, seferberliğe hazırlık kararında ve seferberlikte gerekirse 4656 sayılı Kanun hükümlerine göre buralardan çıkarılır.

b) Birinci kara yasak bölgesi civarında sakin Türk tebaalı halkın zaruri olan yerlerde icabeden giriş yolları salâhiyetli kumandanlıkça tesbit olunur.

c) Birinci kara yasak bölgesi içinden geçen umumî yollardaki hareket tarzı Millî Savunma Vekâletinin teklifiyle İcra Vekilleri Heyetince belli edilir.

III - a) :

Birinci kara yasak bölgesindeki hükmi ve hakiki şahıslara ait gayrimenkulleri değer pahası peşin verilmek şartıyla Millî Savunma Vekâleti istimlak eder.

Bedel hususunda taraflar uzlaşamazlarsa mahallin en yüksek dereceli asliye hukuk hâkiminin re'sen tâyin edeceği bir ve tarafların tâyin edecekleri ikiser ehli vukuftan mürekkep bir heyet marifetiyle gayrimenkullerin değeri takdir ettirilir.

Bu bölgeler içinde bulunan devlete ait ürünler ile ormanlar hakkında, ilgili bakanlıkların iştirakiyle hazırlanacak ve Bakanlar Kurulunca tasdik edilecek yönetmeliğe göre hareket olunur. Kamulaştırılacak yerlerde bulunan sanayi tesislerinin nakline müsaade edilir.

Birinci yasak bölge içine kimsenin girmemesi doğrudan doğruya kıtaat tarafından fiilen temin edilir.

hudutlarını aksam ve miktarını gösterir harita ve cetvel ehli-vukuf heyeti tarafından takdir olunan kıymeti mübeyyin bir ihbarname ile birlikte Millî Savunma Vekâleti tarafından mahallin en büyük mükiye âmirine gönderilir.

Bu harita ve ihbraname mülkiye âmiri tarafından on beş gün zarfında ve ferağ muamelesinin icrası lüzumu, usulü dairesinde gayrimenkul sahiplerine tebliğ olunur. Bu müddet zarfında ferağ muamelesini icra etmiyenlerin rıza ve muvafakatlerine bakılmıyarak ehli-vukuf heyeti tarafından takdir olunan istimlâk bedeli Millî Müdafaa Vekâletince bankaya ve banka bulunmıyan yerlerde en yakın mal sandığına yatırdıktan sonra gayrimenkule vaziyed edilir ve tapu idarelerince Hazine namına tescil muamelesi yapılır ve henüz mirasçuları namına intikal yapılmamış ise mirasçuların rızasına bakılmaksızın intikali icra edilir.

İstimlâk olunacak gayrimenkul sahipleri ve alâkahuları ile Millî Savunma Vekâleti ihbarnamenin tebliğ tarihinden itibaren bir ay zarfında mahallî asliye hukuk mahkemesine müracaatla gayrimenkulün istimlâk bedeline itirazda bulunabilirler.

Bu müddet zarfında itiraz edilmıyen bedeller katidir.

Bu hususta 3887 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ile 9 ncü maddesi hükümleri tatbik olunur.

e) Kamulaştırılmasına lüzum görülmediği takdirde (3634) sayılı Millî Müdafaa Mükellefiyeti Kanununa göre âzami üç yıl müddetle kiralanır. Bu müddet sonunda yine lüzumuna göre ya kamulaştırır veya 3634 sayılı Kanuna göre kiralanır veya müstahakına iade edilir.

Bu bölgeler içinde bulunan Devlete ait mahsuller ile ormanlar hakkında alâkalı vekâletlerin iştirakiyle hazırlanacak ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek talimatnameye göre hareket olunur. İstimlâk edilecek yerlerde bulunan sanayi tesislerinin nakline müsaade edilir.

f) Birinci kara yasak bölgesi içine kimsenin girmemesi doğrudan doğruya askerî birlikler tarafından fiilen temin edilir.

İçiş. K.

Geçici Ad. K.

ve cetvel ehli-vukuf heyeti tarafından takdir olunan kıymeti mübeyyin bir ihbarname ile birlikte Millî Savunma Vekâleti tarafından mahallin en büyük mülkiye âmirine gönderilir.

Bu harita ve ihbarname mülkiye âmiri tarafından on beş gün zarfında ve ferağ muamelesinin icrası lüzumu, usulü dairesinde gayrimenkul sahiplerine tebliğ olunur. Bu müddet zarfında ferağ muamelesini icra etmeyenlerin rıza ve muvafakatlarına bakılmıyarak ehli-vukuf heyeti tarafından takdir olunan istimlâk bedeli Millî Savunma Vekâletince bankaya ve banka bulunmıyan yerlerde en yakın mal sandığına yatırdıktan sonra gayrimenkule vaziyet edilir ve tapu idarelerince Hazine namına tescil muamelesi yapılır ve henüz mirasçıları namına intikal yapılmamış ise mirasçıların rızasına bakılmaksızın intikali icra edilir.

İstimlâk olunacak gayrimenkul sahipleri ve alâkahları ile Millî Savunma Vekâleti ihbarnamenin tebliğ tarihinden itibaren bir ay zarfında mahallî asliye hukuk mahkemesine müracaatla gayrimenkulün istimlâk bedeline itirazda bulunabilirler.

Bu müddet zarfında itiraz edilmeyen bedeller katidir.

Bu hususta 3887 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ile 9 ncü maddesi hükümleri tatbik olunur.

b) Kamulaştırılmasına lüzum görülmediği takdirde 3634 sayılı Millî Müdafaa Mükellefiyeti Kanununa göre âzami üç yıl müddetle kiralanır. Bu müddet sonunda yine lüzumuna göre ya kamulaştırır veya 3634 sayılı Kanuna göre kiralanır veya müstahakına iade edilir.

c) Bu bölgeler içinde bulunan Devlete ait mahsuller ile ormanlar hakkında alâkah vekâletlerin iştirakiyle hazırlanacak ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek talimatnameye göre hareket olunur. İstimlâk edilecek yerlerde bulunan sanayi tesislerinin nakline müsaade edilir.

IV - Birinci kara yasak bölgesi içine kimse'nin girmemesi doğrudan doğruya askerî birlikler tarafından fiilen temin edilir.

köy ihtiyar heyetinden iki; maliye, tapu daireleriyle ziraat odasından birer olmak üzere beş kişilik ehli-vukuf heyeti seçilir. Yeminleri icra olunan ehli-vukuf heyeti istimlâk olunacak gayrimenkulün mahalline giderek istimlâk tarihindeki vaziyetine ve emsalinin alım ve satım rayicine göre değer pahasını takdir ve mazbatayı tanzim eder.

İstimlâkine karar verilen gayrimenkullerin hudutlarını aksam ve miktarını gösterir harita ve cetvel ehli-vukuf heyeti tarafından takdir olunan kıymeti mübeyyin bir mazbata ihbarname ile birlikte Millî Savunma Vekâleti tarafından mahallin en büyük mülkiye âmirine gönderilir.

Bu harita ve mazbata ve ihbarname mülkiye âmiri tarafından 15 gün zarfında ve ferağ muamelesinin icrası lüzumu, usulü dairesinde gayrimenkul sahiplerine tebliğ olunur. Bu müddet zarfında ferağ muamelesini icra etmeyenlerin rıza ve muvafakatlerine bakılmıyarak ehli-vukuf heyeti tarafından takdir olunan istimlâk bedeli Millî Savunma Vekâletince bankaya ve banka bulunmıyan yerlerde en yakın mal sandığına yatırdıktan sonra gayrimenkule vaziyet edilir ve tapu idarelerince Hazine namına tescil muamelesi yapılır. Ve henüz mirasçıları namına intikal yapılmamış ise mirasçıların rızasına bakılmaksızın intikali icra edilir.

İstimlâk olunacak gayrimenkul sahipleri ve alâkahlarıyla Millî Savunma Vekâleti mazbata ve teferruatının tebliği tarihinden itibaren bir ay zarfında mahallin en yüksek dereceli hukuk hâkimine müracaatla istimlâk bedeline ve mesahaya itiraz edebilirler. Bu müddet zarfında itiraz edilmeyen ehli-vukuf mazbatası katileşir. İtiraz vukuunda dâva arzuhalinin mahkemeye kaydedildiği tarihten itibaren 8 gün zarfında diğer dâvalara tercihan taraflar davet edilir. Ve mahkemece 3 ten az ve beşten fazla olmak üzere re'sen tâyin edeceği mütehasıs ehli-vukufarla mahallinde istimlâk edilecek gayrimenkulün istimlâk tarihinde emsalinin alım ve satım rayicine göre değer pahası takdir olunur.

İtiraz dâvası basit usulü muhakemeye tâbi tutulur.

İstimlâke ait her nevi muameleleri alâkah dairesi ve komisyonlar süratle ikmal ve intaç etmek-

İkinci Kısım

İkinci kara yasak bölgesi

MADDE 3. — İkinci kara yasak bölgesi :

I - İkinci kara yasak bölgesi; birinci kara yasak bölgeleri dış sınırlarından başlamak üzere (10) kilometreye kadar uzakta seçilen noktalardan geçirilecek çizgi içinde kalan bölgedir.

Bu mesafe içinde savunma tesislerini ve mevzii, kara gözetlemesine karşı saklıyan sırtlar ve rümete mâni arazi örtüleri varsa; ikinci kara yasak bölge sınırlarını bu sırtların en yüksek noktalarını ve rümete mâni örtüleri içerisine alacak şekilde geçirilerek daraltılır.

Savunma bölgesinin hususiyeti gerektiriyorsa, Millî Savunma Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile ikinci kara yasak bölgesi sınırları genişletilebilir.

II - İkinci kara yasak bölgesinde hareket tarzı:

a) Türk uyruklu olmyan gerçek ve tüzel kişiler ikinci kara yasak bölgeleri içinde gayrimenkul mülkiyetini iktisap edemezler.

İkinci kara yasak bölgesi olan sahalarda gayrimenkule sahip bulunan yabancı uyruklu gerçek ve tüzel kişilerin mallarıyla bu bölgede miras,

MADDE 3. — İkinci kara yasak bölgesi :

1. İkinci kara yasak bölgesi; birinci kara yasak bölgeleri hudutlarından başlamak üzere on kilometreye kadar uzakta seçilen noktalardan geçen hat içerisinde kalan bölgedir.

Bu mesafe içinde müdafaa tesislerini ve mevzii kara gözetlemesine karşı saklıyan sırtlar ve rümete mâni arazi örtüleri varsa ikinci kara yasak bölge hudutları bu sırtların en yüksek noktalarında ve rümete mâni örtüleri içerisine alacak şekilde geçirilerek daraltılır.

Müdafaa bölgesinin hususiyeti gerektiriyorsa Millî Savunma Vekâletinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyetinin kararı ile ikinci kara yasak bölgesi hudutları genişletilebilir.

II - İkinci kara yasak bölgesindeki hareket tarzı.

a) Türk tâbiyetinde olmyan hükmi ve hakiki şahıslar bu bölgede gayrimenkul mülkiyetini iktisap edemezler. Evvelce iktisap ettikleri gayrimenkuller ile miras, işgal, cebri icra tariki veya mahkeme ilâmı ile kendilerine intikal ede-

le mükelleftirler.

Millî Savunma ihtiyacı için istimlak olunacak gayrimenkullerin tapuya kayıt ve tescili için yapılacak cebri intikal muameleleri ile sair muamele ve verilecek tapu senetleri hiçbir harç ve resme tâbi değildir.

b) Kamulaştırılmasına lüzum görülmediği takdirde 3634 sayılı Millî Müdafaa Mükellefiyeti Kanununa göre azami 3 yıl müddetle kiralanır bu müddet sonunda yine lüzumuna göre ya kamulaştırır veya 3634 sayılı Kanuna göre kiralanır. Veya müstehakına iade edilir.

c) Bu bölgeler içinde bulunan Devlete ait mahsuller ile ormanlar hakkında âlâkalı vekâletlerin iştirakiyle hazırlanacak ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek talimatnameye göre hareket olunur. İstimlak edilecek yerlerde bulunan sanayi tesislerinin nakline müsaade edilir.

IV - Birinci kara yasak bölgesi içinde kimşenin girmemesi doğrudan doğruya askeri birlikler tarafından fiilen temin edilir.

MADDE 3. — İkinci kara yasak bölgesi :

I - İkinci kara yasak bölgesi; birinci kara yasak bölgeleri hudutlarından başlamak üzere on kilometreye kadar uzakta seçilen noktalardan geçen hat içerisinde kalan bölgedir.

Bu mesafe içinde müdafaa tesislerini ve mevzii kara gözetlemesine karşı saklıyan sırtlar ve rüyete mâni arazi örtüleri varsa ikinci kara yasak bölge hudutları bu sırtların en yüksek noktalarında ve rüyete mâni örtüleri içerisinde olacak şekilde geçirilerek daraktır.

Müdafaa bölgesinin hususiyeti gerektiriyorsa Millî Savunma Vekâletinin taktif ve İcra Vekilleri Heyetinin kararı ile ikinci kara yasak bölgesi hudutları genişletilebilir.

II - İkinci kara yasak bölgesindeki hareket tarzı :

a) Gayrimenkuller Millî Savunma Vekâletince tâyin edilecek müddet içinde Türk tâbiyetinde olanlara satılır. Bu müddet içinde satılmadığı takdirde bu kanun hükümlerine göre istimlak olunur.

MADDE 3. — İçişleri Komisyonunun üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

işgal, cebri icra tariki veya mahkeme ilâmı ile Türk uyruklu olmıyan gerçek ve tüzel kişilere intikal eden gayrimenkuller, İstimlâk Kanunu mucibince istimlâk olunurlar.

b) İkinci kara yasak bölgelerine Türk uyruklu olmıyan ve Türk uyruklu olup da Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının birinci babının birinci ve ikinci fasıllarındaki suçlardan biri ile takip altında bulunanların ve bu suçlardan biriyle hüküm giyenlerin izinsiz girmeleri, gezi ve ikametleri yasaktır.

c) Türk uyruklu olmıyanların, ikinci kara yasak bölgesine geçici olarak girmeleri mahalli valiliğin müsaadesine bağlıdır.

e) İkinci kara yasak bölgesi içinde Türk uyruklu gerçek ve tüzel kişilerin ikametleri, gezileri, ziraat, ticaret ve avcılık yapımları, meslek ve sanatlarını icra etmeleri serbesttir. Şu kadar ki, bu bölgelerden birinci yasak bölgelerini dürbünle gözetlemek, fotoğraf almak, harita ve kroki yapmak, savunma düzeni ile ilgili not almak ve harita tatbik etmek yasaktır. Bu gibi hareketlerde bulunanlar derhal menedilir. Haklarında kovuşturma yapmak üzere evrakiyle birlikte mahallî Cumhuriyet Savaşına teslim olunur.

d) İkinci kara yasak bölgesi içinde bulunan şehir ve kasabaların belediye sınırları içindeki tahditli ve yasaklı kısımlarında savunma tesislerine ait esaslar bulunmamak şartıyla lüzumlu harita, plân ve krokilerin yapılması, fotoğraf alınması, jeolojik ve arkeolojik incelemeye yarıyan tesbit işleri, tarihi ve bedii eserlerin fotoğraflanması gerçek ve tüzel kişilerin müracaatı üzerine ilgili bakanlık veya genel müdürlüğün teklifi, savunma bölgesinin yetkili komutanlığının malûmatı altında yapılır.

e) İkinci kara yasak bölgesi içinde bulunan şehir ve kasabaların belediye sınırları dışında, devlet daire ve müesseseleri tarafından; yol, demiryolu, su işleri, jeolojik ve arkeolojik hafriyat, P. T. T. ve hava seyrüsefer yardımcı tesisleri gibi iş ve hizmetlerin gerektirdiği istikşaf, etüd, aplikasyon, sondaj işlerini yapma ve bunlar için lüzumlu kroki, harita ve fotoğraf alma, savunma bölgesi komutanlığının bilgisi altında yapılır.

Bu yerlerde adli ve idari muamelelere ait

cek gayrimenkuller bu kanun hükümlerine göre istimlâk olunur.

b) Türk tâbiyetinde olmıyanlar ile Türk tâbiyetinde olup ceza kanununun ikinci kitabının birinci babının birinci ve ikinci fasıllarındaki suçlardan biriyle takip altında bulunanların ve bu suçlardan biri ile mahkûm olanların bu bölgeye girmeleri, seyahat ve ikamet etmeleri yasaktır.

c) Türk tâbiyetinde olmıyanların muvakkat olarak bu bölgeye girmeleri; askerî şahıslar için Millî Savunma Vekâletinin ve siviller için de mahallî valiliğin müsaadesine bağlıdır.

e) Bu bölgede Türk tâbiyetindeki şahısların ikametleri, seyahatleri, avcılık yapımları meslek ve sanatlarını icra etmeleri serbesttir. Şu kadar ki buralarda birinci yasak bölgeleri dürbünle gözetlemek ve müdafaa tertibatıyla ilgili fotoğraf almak, harita ve kroki yapmak not almak ve harita tatbik etmek yasaktır.

d) Şehir, kasaba ve köylerin bu yasak bölge dâhilinde kalan kısımlarında yapılacak yol, su ve emsali belediye hizmetlerine, demiryollarına, P. T. T. ve hava seyrüsefer yardımcı tesislerine, jeolojik ve arkeolojik teşebbüs ve hafriyatma, adli, idari muamelelere, tapu ve kadastro işlerine, göl, nehir ve sahiller üzerinde yapılacak tetkiklere ve tarihî bedii eserlere ait lüzumlu harita, plân, kroki, fotoğraf, istikşaf, etüd, aplikasyon, sondaj ve keşiflerle bunlara benzer sair işlerin yapılması; bu mıntakanın memnu ve tahditli kısımlarının müdafaa tesislerine ait esasları ihtiva etmemek şartıyla bölge savunma komutanlığının müsaadesine bağlıdır ve gerekirse nezaret altında yapılır.

e) İkinci kara yasak bölgesi içinde geçen umumi yollardaki hareket tarzı İçişleri ve Millî Savunma vekâletlerinin teklifi ile İcra Vekilleri Heyetince tesbit olunur.

f) Birinci kara yasak bölgesinin hududundan itibaren ikinci kara yasak bölgesinin iki kilometrelik kısmında müdafaa tesislerinin savunma değerini bozmıyacak surette her türlü yapı, hafriyat ve değişiklik yapılması, ağaç kesme ve yetiştirilmesi, sulama, mevcut bataklıkların kurutulması hususları savunma bölge komutanının takdir ve iznine bağlıdır. İhtilâf

Birleşime ait harita tablosu taranamamıştır. Cilt nüshasında mevcuttur. S.Sayısı:254

İçiş. K.

b) Türk tâbiyetinde olmıyanlar ile Türk tâbiyetinde olup Ceza Kanununun ikinci kitabının birinci babının birinci ve ikinci fasıllarındaki suçlardan biriyle takip altında bulunanların ve bu suçlardan biri ile mahkûm olanların bu bölgeye girmeleri, seyahat ve ikamet etmeleri yasaktır.

c) Türk tâbiyetinde olmıyanların muvakkat olarak bu bölgeye girmeleri; askerî şahıslar için Millî Savunma Vekâletinin ve siviller için de mahallî valiliğin müsaadesine bağlıdır.

ç) Bu bölgede Türk tâbiyetindeki şahısların ikametleri, seyahatleri, avcılık yapmaları, meslek ve sanatlarını icra etmeleri serbesttir. Şu kadar ki, buralarda birinci yasak bölgeleri dâhiline gözetlemek ve müdafaa tertibatıyla ilgili fotoğraf almak, harita ve kroki yapmak, not almak ve harita tatbik etmek yasaktır.

d) Şehir, kasaba ve köylerin bu yasak bölge dâhilinde kalan kısımlarında yapılacak yol, su ve emsali belediye hizmetlerine demiryollarına P. T. T. ve hava seyrüsefer yardımcı tesislerine jeolojik ve arkeolojik teşebbüs ve hafriyatına tapu ve kadastro işlerine, göl, nehir ve sahiller üzerinde yapılacak tetkiklere ve tarihî, bedii eserlere ait lüzumlu harita, plân, kroki, fotoğraf, istikşaf, etüd, aplikasyon, sondaj ve keşiflerle bunlara benzer sair işlerin yapılması, bu mmtakanın memnu ve tahditli kısımlarının müdafaa tesislerine ait esasları ihtiva etmemek şartıyla bölge savunma komutanlığının müsaadesine bağlıdır ve gerekirse nezaret altında yapılır.

Bu yerlerde adli ve idari muamelelere ait keşif, harita ve kroki yapılması icabeden işler savunma bölgesi komutanlığına haber verilir.

e) İkinci kara yasak bölgesi içinden geçen umumi yollardan hareket tarzı İçişleri ve Millî Savunma vekâletlerinin teklifi ile İcra Vekilleri Heyetince tesbit olunur.

f) Birinci kara yasak bölgesinin hududundan itibaren ikinci kara yasak bölgesinin iki kilometrelik kısmında müdafaa tesislerinin savunma değerini bozmayacak surette her türlü yapı, hafriyat ve değişiklik yapılması, ağaç kesme ve yetiştirilmesi, sulama, mevcut bataklıkların kurutulması hususları savunma bölge komutanının takdir ve iznine bağlıdır. İzin verilmemesi halinde keyfiyet Millî Savunma Vekâletince halledil-

keşif, harta ve kroki yapılmasını icap ettiren işlerden, daha evvel savunma bölgesi komutanlığına haber verilir.

Bu bölgelerde sahil, göl, nehir, ırmak, çay ve emsali sular bulunduğu takdirde ve icabında ilgili dairece lüzum gösterildiğinde gerekli tetkikler aynı şartlarla yapılabilir.

f) İkinci kara yasak bölgesi dâhilinde gayrimenkullerin tapu ve kadastro muameleleri ile ilgili topoğraf işleri için mahallî idare âmirlerinin teklifi ile savunma bölgesinin yetkili komutanlığına, savunma tesislerine ait esaslar bulunmamak şartıyla izin verilir.

g) İkinci kara yasak bölgesinin, birinci kara yasak bölgesi dış sınırlarından başlayan ilk iki kilometrelik kısmında savunma bölgesi tesislerinin savunma değerini bozmıyacak surette her türlü yapı, kazı ve değişiklik yapılması, ağaç kesme ve yetiştirilmesi, sulama, mevcut bataklıkları kurutma hususları savunma bölgesi komutanının takdir ve iznine bağlıdır.

İtiraz vukuunda keyfiyet Millî Savunma Bakanlığınca kesin surette hallolunur.

Kanunen verilen müsaadeye aykırı veya komutanlık tarafından kabul edilmiş plânın yapı ve değişikliğe girişilirse sahipleri ile bunları yapanlar hakkında kanuni kovuşturma yapılır. Komutanlığın talebi ile mahallinin en büyük mülkiye âmiri tarafından yapı işleri durdurulur. Komutanlıkça tâyin edilecek süre içinde verilen izne göre gerekli tadilat yapılmadığı takdirde bu işlerin izne aykırı kısmı mahallin en büyük mülkiye âmiri tarafından yıktırılır. Bu kayıtlar belediye sınırları içindeki bölgelere şâmil değildir. Ancak bu sınırlar içinde serbest bırakılması mahzurlu görülen kısımlar tahdit ve ilân edilir.

h) Savunma bölgelerinin yasak bölgelerindeki tarımsal savaş; idari ve askerî makamlar anlaşarak muayyen zaman ve yerlerde gerekli güvenlik tedbirleri alınmak şartıyla tahkimli bölgeler komutanlıklarının sorumluluğunda yapılır.

Birinci kara yasak bölgesine rashyan kısımlarda bu mücadele askerî birlikler tarafından tamamlanır.

i) İkinci kara yasak bölgede maden ara-

vukuunda bu kanuna göre mezkûr yerler de istimlak olunur.

g) Yasak bölgelerde zirai mücadele savunma komutanı ile anlaşarak ve gerekli emniyet tedbirleri alınarak yapılır. Birinci yasak bölgesindeki mücadele askerî birlikler tarafından icra olunur.

h) İkinci kara yasak bölgesinde maden arama ve işletmesi Millî Savunma Vekâletince Türk tâbiyetindeki hükmi ve hakiki şahıslara verilebilir. Şu kadar ki bu arama ve işletme icabı olarak yapılacak keşif, sondaj ve jeolojik tetkikler harita ve krokiler de savunma tesislerine ait esaslar bulundurulamaz ve bu işler savunma komutanının nezareti altında yapılır.

i) İkinci kara yasak bölgesindeki yasakların tatbiki mülki idare âmirlerine aittir.

İçiş. K.

Geçici Ad. K.

mediği takdirde mal sahibi bu yerin istimlâkini talep ederse istimlâkin yapılması mecburidir.

g) Yasak bölgelerde zirai mücadele savunma komutanı ile anlaşarak ve gerekli emniyet tedbirleri alınarak yapılır. Birinci yasak bölgesindeki mücadele askerî birlikler tarafından icra olunur.

h) İkinci kara yasak bölgesinde Maden Arama ve işletmesi izni Millî Savunma Vekâletinin muvafakatiyle Türk tâbiyetindeki hükmi ve hakiki şahıslara verilebilir. Şu kadar ki bu arama ve işletme icabı olarak yapılacak keşif, sondaj ve jeolojik tetkikler harita ve krokiler de savunma tesislerine ait esaslar bulundurulamaz ve bu işler savunma komutanının nezareti altında yapılır.

İ) Kara yasak bölgesindeki yasakların tatbiki mülki idare âmirlerine aittir.

Hü.

ma ve işletilmesi için, Millî Savunma Bakanlığınca Türk uyruklu gerçek ve tüzel kişilere izin verilebilir.

Yukarıda belirtilen maden arama ve işletilmesi icabı olarak yapılacak keşif, sondaj ve jeolojik tetkikler, harta ve krokiler de savunma tesislerine ait esaslar bulundurulmaz; bu işler savunma bölgesi komutanının gözetimi altında yapılır.

j) İkinci kara yasak bölgelerine ait yasaklamaların uygulanmasını mülki idare âmirleri sağlar.

İKİNCİ FASIL

Deniz yasak bölgesi

Birinci Kısım

Birinci deniz yasak bölgesi

MADDE 4. — Birinci deniz yasak bölgesi :

I - Kıyılardaki tahkimli mevki,, mevzi veya savunma bölgesinin bir direneğinin, bir silâh mevziinin veya bunlarla ilgili askerî bir tesisin kara ve denizde, denizdeki tesislerin de denizde (100 - 300) metre uzağından alınan noktaların birleştirilmesiyle meydana gelen sahaya (Birinci deniz yasak bölgesi) denir.

II - Birinci deniz, yasak bölgesinde hareket tarzı :

a) İkinci maddenin II nci fıkrasındaki hükümler, birinci deniz yasak bölgelerinde de uygulanır.

b) Birinci deniz yasak bölgesi içindeki körfez, koy, liman gibi yerlere, Türk ve yabancı uyruklu gemiler, fena hava ve deniz şartları veya teknik ârizaları yüzünden sığınabilirler. Ancak karaya kimseyi çıkarmamak, gözetlememek, harta ve kroki yapmamak, fotoğraf almamak şartıyla ve havanın denize açılma imkânını vermesine veya onarım işinin neticesine kadar kalabilirler.

Bu müddet en çok kırk sekiz saattir. Gereğinde bu süre Millî Savunma Bakanlığınca uzatılabilir.

c) Bu bölgeye sığınan gemilerin savunma tesislerine yaptığı hasar savunma bölgesi komu-

M. S. K.

İKİNCİ FASIL

Deniz Yasak Bölgesi

Birinci Kısım

Birinci deniz yasak bölgesi

MADDE 4. -- Deniz yasak bölgesi :

1. Kıyılardaki tahkimli mevki, mevzi veya savunma bölgesinin bir direneğinin, bir silâh mevziinin veya bunlarla ilgili askerî bir tesisin kara istikametinde 10-300 ve deniz istikametinde denizdeki tesislerin de denizde (100-300) metre uzağından alınan noktaların birleştirilmesiyle meydana gelen sahaya (birinci deniz yasak bölgesi) denir.

II - Birinci yasak bölgesinde hareket tarzı :

a) İkinci maddenin ikinci fıkrasındaki hükümler, birinci deniz yasak bölgelerinde de uygulanır.

b) Birinci deniz yasak bölgesi içindeki körfez, koy, liman gibi yerlere, Türk ve yabancı tâbiyetinde gemiler, fena hava ve deniz şartları veya teknik ârizaları yüzünden sığınabilirler. Ancak karaya kimseyi çıkarmamak, gözetlememek, harta ve kroki yapmamak, fotoğraf almamak şartıyla ve havanın denize açılma imkânını vermesine veya onarım işinin neticesine kadar kalabilirler.

Bu müddet en çok 48 saattir gereğinde bu süre Millî Savunma Vekâletince uzatılabilir.

c) Bu bölgeye sığınan gemilerin savunma tesislerine yaptığı hasar umumi hükümlere

İçis. K.

Geçici Ad. K.

İKİNCİ FASIL

Deniz yasak bölgesi

Birinci Kısım

Birinci deniz yasak bölgesi

MADDE 4. — Millî Savunma Komisyonunun 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millî Savunma Komisyonunun 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

tanlığınca takdir ettirilir. Tahakkuk ettirilecek zarar geminin ait olduğu devlet veya mal sahiplerine umumi hükümlere göre ödetilir.

İkinci Kısım

İkinci deniz yasak bölgesi

MADDE 5. — İkinci deniz yasak bölgesi :

I - İkinci deniz yasak bölgesi, ikinci kara yasak bölgesinin kıyıda nihayet bulunduğu noktalardan üç deniz mili mesafede kıyıya paralel olarak çizilen hat ile kıyı arasında kalan deniz parçasıdır. Bu bölgenin karadaki kısmı ve bu kısmın da daraltılıp genişletilmesi üçüncü maddenin 1 nci fıkrası hükümlerine tâbidir.

II - İkinci deniz yasak bölgesinde hareket tarzı :

a) İkinci deniz yasak bölgesinde de, ikinci kara yasak bölgesi tahdidatı uygulanır.

İkinci deniz yasak bölgesinde daimî tesisatı gerektirmiyen balıkçılık ve süngercilik Türk uyuklu halk için serbesttir.

b) İkinci deniz yasak bölgesinde Türk uyuklu halk tarafından yapılacak ağ ve dalyanlardan daimî mahiyet taşıyan balıkçılık tesislerine savunma bölgesi komutanlığınca izin verilir. İzin verilmediği hallerde, Millî Savunma Bakanlığınca itiraz olunabilir. Millî Savunma Bakanlığının kararı kesindir.

c) İkinci deniz yasak bölgesinde ilmi araştırmalar ve batıkları çıkarma işlerine M. S. Bakanlığınca izin verilir. İzni, gayesi dışında kullanan ve bu bölge tahditlerine riayet etmeyenler hakkında kanuni işlem yapılmakla beraber verilmiş izin, geri alınır.

d) Fena hava, deniz şartları, teknik arızalar yüzünden ikinci yasak bölgelerdeki körfez, liman veya koy gibi, yerlere sığınmak zorunda kalacak veya dalgalar tarafından bu yasak bölgeler kıyılarına atılacak ve yine aynı bölge içindeki şehir ve kasabaların, liman ve iskeleleriyle şehir ve kasaba dışı liman ve iskelelere yabancı uyuklu deniz taşıtlarının girip çıkmalarını valiler düzenler.

e) İkinci yasak bölgeden geçecek veya uğruyacak, turistler hakkında valilikçe; icabeden tedbirler ittihaz olunur.

f) Yabancı devlet harb gemileri ve özel

göre geminin ait olduğu Devlet veya mal sahibine ödetilir.

İkinci Kısım

İkinci deniz yasak bölgesi

MADDE 5. — İkinci deniz yasak bölgesi :

I - İkinci deniz yasak bölgesi, ikinci kara yasak bölgesinin kıyıda nihayet bulunduğu noktalardan üç deniz mili mesafede kıyıya paralel olarak çizilen hat ile kıyı arasında kalan deniz parçasıdır. Bu bölgenin karadaki hududu üçüncü maddenin birinci fıkrası hükümlerine tâbidir.

II - İkinci deniz yasak bölgesinde hareket tarzı :

a) İkinci deniz yasak bölgesinde de, ikinci kara yasak bölgesi tahdidatı caridir.

İkinci deniz yasak bölgesinde daimî tesisatı gerektirmiyen balıkçılık ve süngercilik Türk tâbiyetindeki halk için serbesttir.

b) İkinci deniz yasak bölgesinde Türk tâbiyetindeki halk tarafından yapılacak ağ ve dalyanlardan daimî mahiyet taşıyan balıkçılık tesislerine savunma bölgesi komutanlığınca izin verilir. İzin verilmediği hallerde, Millî Savunma Vekâletine itiraz olunabilir. Millî Savunma Vekâletinin kararı kesindir.

c) İkinci deniz yasak bölgesinde ilmi araştırmalar ve batıkları çıkarma işlerine Millî Savunma Vekâletince izin verilir. İzni, gayesi dışında kullanan ve bu bölge tahditlerine riayet etmeyenler hakkında kanuni muamele yapılmakla beraber verilmiş izin, geri alınır.

d) Fena hava, deniz şartları, teknik arızalar yüzünden ikinci yasak bölgelerdeki körfez, liman veya koy gibi, yerlere sığınmak zorunda kalacak veya dalgalar tarafından bu yasak bölgeler kıyılarına atılacak ve yine aynı bölge içindeki şehir ve kasabaların, liman ve iskeleleriyle şehir ve kasaba dışı liman ve iskelelere yabancı tabiiyetinde deniz taşıtlarının girip çıkmalarını valiler tâyin eder.

e) İkinci yasak bölgeden geçecek veya uğruyacak, turistler hakkında valilikçe; icabeden tedbirler ittihaz olunur.

f) Yabancı devlet harb gemileri ve husu-

İkinci Kısım**İkinci deniz yasak bölgesi**

MADDE 5. — İkinci deniz yasak bölgesi :

I - İkinci deniz yasak bölgesi, ikinci kara yasak bölgesinin kıyıda nihayet bulunduğu noktalardan üç deniz mili mesafede kıyıya paralel olarak çizilen hat ile kıyı arasında kalan deniz parçasıdır. Bu bölgenin karadaki hududu üçüncü maddenin birinci fıkrası hükümlerine tâbidir.

II - İkinci deniz yasak bölgesinde hareket tarzı :

a) İkinci deniz yasak bölgesinde de, ikinci kara yasak bölgesi tahdidatı caridir.

İkinci deniz yasak bölgesinde daimî tesisatı gerektirmiyen balıkçılık ve süngercilik Türk tâbiyetindeki halk için serbesttir.

b) İkinci deniz yasak bölgesinde Türk tâbiyetindeki halk tarafından yapılacak ağ ve dalyanlardan daimî mahiyet taşıyan balıkçılık tesislerine savunma bölgesi komutanlığınca izin verilir.

İzin verilmediği hallerde, Millî Savunma Vekâletine itiraz olunabilir. Millî Savunma Vekâletinin kararı kesindir.

c) İkinci deniz yasak bölgesinde ilmî araştırmalar ve batıkları çıkarma işlerine Millî Savunma Vekâletince izin verilir. İzni, gayesi dışında kullanan ve bu bölge tahditlerine riayet etmeyenler hakkında kanuni muamele yapılmakla beraber verilmiş izin, geri alınır?

d) Fena hava, deniz şartları, teknik ârızalar yüzünden, ikinci yasak bölgelerdeki körfez, liman veya koy gibi, yerlere sığınmak zorunda kalacak veya dalgalar tarafından bu yasak bölgeler kıyılarına atılacak ve yine aynı bölge içindeki şehir ve kasabaların, liman ve iskeleleriyle şehir ve kasaba dışı liman ve iskelelere yabancı tâbiyetinde deniz taşıtlarının girip çıkmalarını valiler tâyin eder.

e) İkinci yasak bölgeden geçecek veya buralara uğrıyacak, turistler hakkında valilikçe: icabeden tedbirler ittihaz olunur.

MADDE 5. — İçişleri Komisyonunun 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

yatlar, ikinci yasak bölge içindeki liman ve iskelelere deniz üstlerine giremezler. Yalnız harb gemileri ile özel yatların resmî maksatla yapacakları ziyaretler için gerekli izin, Millî Savunma Bakanlığınca verilir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Hava yasak bölgeleri

MADDE 6. — Hava yasak bölgesi:

I - M. S. B. ca teklif ve Bakanlar Kurulunca kabul olunan sahalardan ibarettir.

Hava güvenliği bakımından lüzumlu görüldüğü takdirde Millî Savunma Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile hava yasak bölgelerinin sınırları genişletilir veya bu bölgeler dışında yeni hava yasak bölgeleri tesis edilebilir.

II - Hava yasak bölgesinde hareket tarzı:

Türk uyruklu olan ve olmıyan, Devlet ve sivil hava gemileri hava yasak bölgesine, M. S. B. nin hususi müsaadesi olmadıkça uçamaz ve bu bölgelerdeki meydanlara iniş yapamaz.

MADDE 7. — Memleket içi hava seferleri ile milletlerarası taahhütlere uygun olarak yapılacak devamlı ve geçici hava seferlerinin yasak bölgelerle ilgili hava trafik şebekesi M. S. B. ca Bakanlar Kurulunun tasvibinden geçirilerek ilgililere tebliğ olunur.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Seferberliğe veya olağanüstü zamanlara ait hükümler

MADDE 8. — Seferberlik veya olağanüstü durum karşısında savunma bölgesi komutanlığı yasak bölgeler içinde bulunan ve muharebe maksadına uymıyan engelleri izale için mahallin mülki âmiri ile birlikte gerekli tedbirleri alır.

Bu yüzden doğan zararlarla işletilmesi veya ekilmesi yasaklanan yerlerin işbu yasaklama sebebi ile sahiplerine sebebiyet verdiği zarar ve ziyan Devletçe tazmin olunur.

si yatlar, ikinci yasak bölge içindeki liman ve iskelelere deniz üstlerine giremezler. Yalnız harb gemileri ile hususi yatların resmî maksatla yapacakları ziyaretler için gerekli izin, Millî Savunma Vekâletince verilir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Hava yasak bölgeleri

MADDE 6. — Hava yasak bölgesi :

1. Millî Savunma Vekâletince teklif ve İcra Vekilleri Heyetince kabul olunan sahalardan ibarettir.

Hava emniyeti bakımından lüzumlu görüldüğü takdirde Millî Savunma Vekâletinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyeti kararıyla hava yasak bölgelerinin sınırları genişletilir veya bölgeler dışında yeni hava yasak bölgeleri tesis edilebilir.

2. Hava yasak bölgesinde hareket tarzı :

Türk tabiiyetinde olan ve olmıyan, devlet ve sivil hava gemileri hava yasak bölgesine Millî Savunma Vekâletinin hususi müsaadesi olmadıkça uçamaz ve bu bölgelerdeki meydanlara iniş yapamaz, fotoğraf ve kroki alamaz.

MADDE 7. — Memleket içi hava seferleri ile milletlerarası taahhütlere uygun olarak yapılacak devamlı ve geçici hava seferlerinin yasak bölgelerle ilgili hava trafik şebekesi, Millî Savunma Vekâletince İcra Vekilleri Heyetinin tasvibinden geçirilerek ilgililere tebliğ olunur.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Seferberliğe veya olağanüstü zamanlara ait hükümler

MADDE 8. — Seferberlik veya fevkalâde hallerde savunma bölgesi komutanlığı yasak bölgeler içinde bulunan ve muharebe maksadına uymıyan engelleri izale için mahallin mülki âmiri ile birlikte gerekli tedbirleri alır.

Bu yüzden doğan zararlarla işletilmesi veya ekilmesi yasaklanan yerlerin bu yüzden sebebiyet verdiği zarar ve ziyan umumi hükümlere göre Devletçe tazmin olunur.

f) Yabancı devlet harb gemileri ve hususi yatlar, ikinci yasak bölge içindeki liman ve iskelelere deniz üslerine giremezler. Yalnız harb gemileri ile hususi yatların resmî maksatla yapacakları ziyaretler için gerekli izin, Millî Savunma Vekâletince verilir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Hava yasak bölgeleri

MADDE 6. — Millî Savunma Komisyonunun 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Millî Savunma Komisyonunun 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Millî Savunma Komisyonunun 7 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Millî Savunma Komisyonunun 7 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Seferberliğe veya fevkalâde zamanlara ait hükümler

MADDE 8. — Seferberlik veya fevkalâde hallerde savunma bölgesi komutanlığı yasak bölgeleri içinde bulunan ve muharebe maksadına uymıyan engelleri izale için mahallin mülki âmiri ile birlikte gerekli tedbirleri alır.

Bu yüzden doğan zararlarla işletilmesi veya ekilmesi yasaklanan yerlerden dolayı alâkalıların mâruz kalacağı zarar ve ziyan Devletçe tazmin olunur.

MADDE 8. — Millî Savunma Komisyonunun 8 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM**Askerî geçici güvenlik bölgeleri**

MADDE 9. — Sürekli yasak bölgelerden gayri münhasıran askerî güvenliği sağlamak amacıyla ve geçici olarak yasaklanan bölgelere (Askerî geçici güvenlik bölgeleri) denir.

Yabancı şahısların bu bölgelerde münferit veya toplu bir halde ikamet veya seyahatleri veya her iki hal Bakanlar Kurulu kararı ile menedilebileceği gibi, bâzı kayıt ve şartlara da tâbi tutulabilir.

Ancak yabancı kişilerin askerî geçici güvenlik bölgelerinde, askerî veya teknik zaruretler dolayısıyla seyahat veya ikametlerine Genelkurmay Başkanlığınca müsaade olunabilir.

Bu bölgeler en çok bir yıllık süre için tesis edilir, yasaklığın devamını icabettiren hallerde bu süre aynı esaslar dahilinde uzatılır. Fabrika ve sair sanayi tesisler sahiplerinin bu bölgelerden ayrılmaları halinde uğrayacakları zarar ve ziyanlar mahallî belediyelerce tâyin ve tesbit olunur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Silâhlı kuvvetlere ait cepane, patlayıcı madde ve akaryakıt depolarının çevresindeki arazinin kullanım tarzı

MADDE 10. — Silâhlı kuvvetlere ait her türlü patlayıcı ve yanıcı madde ve akaryakıt konmasına tahsis olunacak daimî depo, cepanelik ve bu gibi maddeleri dolduran, boşaltan, yapan imalâthanelerin, atış poligonlarının korunmaları için bunların buldukları yerden (400) metreye kadar olan bölge emniyet bölgeleridir. Burada, korumalarına ayrılmış olan birliklerden başka kimse giremez. Bu bölge telörgü ve duvar veya hendeklerle çevrilir.

Bu bölge birinci kara yasak bölgesi hükümlerine tâbidir.

İKİNCİ BÖLÜM**Askerî geçici emniyet bölgeleri**

MADDE 9. — Sürekli yasak bölgelerden gayri munhasıran askerî emniyeti sağlamak amacıyla ve geçici olarak yasaklanan bölgelere (askerî emniyet bölgeleri) denir.

Yabancı şahısların bu bölgelerde münferit veya toplu bir halde ikamet veya seyahatleri veya her iki hal İcra Vekilleri Heyeti kararı ile menedilebileceği gibi, bâzı kayıt ve şartlara da tâbi tutulabilir.

Ancak yabancı tâbiyetindeki kişilerin askerî geçici emniyet bölgelerinde, askerî veya teknik zaruretler dolayısıyla seyahat veya ikametlerine Millî Savunma Vekâletince müsaade olunabilir.

Bu bölgeler en çok bir yıllık süre için tesis edilir.

Yasaklığın devamını icabettiren hallerde bu süre aynı esaslar dâhilinde uzatılır. Fabrika ve sair sanayi tesisleri sahiplerinin bu bölgelerden ayrılmaları halinde uğrayacakları zarar ve ziyanlar umumi hükümlere göre ödetilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Silâhlı kuvvetlere ait cepane, patlayıcı madde ve akar yakıt depolarının çevresindeki arazinin kullanım tarzı

MADDE 10. — Hükümetin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Askerî geçici emniyet bölgeleri

MADDE 9. — Sürekli yasak bölgelerden gayrı munhasıran askerî emniyeti sağlamak amacıyla ve geçici olarak yasaklanan bölgelere (Askerî geçici emniyet bölgeleri) denir.

Ecnebi tabiiyetindeki şahısların bu bölgelerde ikamet veya seyahatleri veya her iki hal İcra Vekilleri Heyeti kararı ile menedilebileceği gibi, bâzı kayıt ve şartlara da tâbi tutulabilir.

Ancak ecnebi tabiiyetindeki kişilerin askerî geçici emniyet bölgelerinde, askerî veya teknik zaruretler dolayısıyla seyahat veya ikametlerine Millî Savunma Vekâletince müsaade olunabilir.

Bu bölgeler en çok bir yıllık süre için tesis edilir.

Yasaklığın devamını icabettiren hallerde bu süre aynı esaslar dahilinde uzatılır. Fabrika vesair sanayi tesisler sahiplerinin bu bölgelerden ayrılmaları halinde uğrayacakları zarar ve ziyanlar umumi hükümlere göre ödetilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Silâhlı kuvvetlere ait cephaneye, patlayıcı madde ve akar yakıt depolarının çevresindeki arazinin kullanış tarzı

MADDE 10. — Hükümetin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — İçişleri Komisyonunun 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Hükümetin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**Askerî güvenlik bölgeleri***Tersane ve deniz üsleri bölgeleri için hükümler*

MADDE 11. — Harb tersanelerinin korunmaları için bunların çevrelerini tahdit eden duvar, hendek veya telörgülü sahanın içi askerî güvenlik bölgeleridir.

Buralara görevlilerle onarıma gelmiş bulunan gemi ve araç personelinden başka kimse giremez. Bu personelden gayri kimselerin bu bölgeye girebilmeleri Tersane Genel Müdürünün müsaade ve gözetimi altında yapılır.

MADDE 12. — Gölçük Harb Tersanesinin ve liman tesislerini ihtiva eden ve ($A = 40^{\circ} 44' +, 29^{\circ} 47' 30'' +$) olan mevkiden geçen arz ve tul dairesinin içinde kalan deniz bölgesi tersanesinin güvenlik bölgesi olup bu saha içine yabancı uyruklu deniz vasıtaları giremez.

Çeşitli sebeplerle bu bölgeye geçici olarak girmesi veya demirlemesi gereken yabancı uyruklu gemilere Tersane Genel Müdürlüğünce izin verilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM**Ecnebilerin mülk edinemiyeceği sahalarda**

MADDE 13. — İstanbul, Çanakkale, İzmir, Kocaeli illeri hudutları dâhilindeki ilişik hartalarda siyah çizgilerle taranmış bölgeler içinde yabancı uyruklu gerçek ve tüzel kişiler gayrimenkul mülkiyetini iktisap edemezler.

Bu bölgelerde yabancı uyruklu gerçek ve tüzel kişilerin, 3 ncu maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde yazılı sebepler ile intikal etmiş ve edecek gayrimenkulleri hakkında da aynı bent hükmü tatbik edilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**Askerî emniyet bölgeleri***Tersane ve deniz üsleri bölgeleri için hükümler*

MADDE 11. — Harb tersanelerinin ve ehemmiyetli askerî tesislerin korunmaları için bunların çevrelerini tahdit eden duvar, hendek veya tel örgülü sahanın içi askerî emniyet bölgeleridir.

Buralara vazifelilerle tamire gelmiş bulunan gemi ve araç personelinden başka kimse giremez, bu personelden gayri kimselerin bu bölgeye girebilmeleri Tersane Genel Müdürünün müsaade ve nezareti altında yapılır.

MADDE 12. — Gölçük Harb Tersanesini ve liman tesislerini ihtiva eden ve ($A=40^{\circ}, 44, +, 29^{\circ} 4' 30'' +$) olan mevkiden geçen arz ve tul dairesinin içinde kalan deniz bölgesi tersanesinin emniyet bölgesi olup bu saha içine yabancı tâbiyetli deniz vasıtaları giremez.

Çeşitli sebeplerle bu bölgeye geçici olarak girmesi veya demirlemesi gereken yabancı tâbiyetinde gemilere Tersane genel müdürlüğünce izin verilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM**Ecnebilerin mülk edinemiyeceği sahalarda**

MADDE 13. — İstanbul, Çanakkale, İzmir, Kocaeli illeri hudutları dâhilindeki ilişik hartalarda siyah çizgilerle, taranmış bölgeler içinde yabancı tâbiyetinde hükmi ve hakiki şahıslar gayrimenkul mülkiyetini iktisap edemezler.

Bu bölgelerde yabancı tâbiyetinde hükmi ve hakiki şahısların üçüncü maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde yazılı sebepler ile intikal etmiş ve edecek gayrimenkulleri hakkında da aynı bent hükmü tatbik edilir.

İçiş. K.

Geçici Ad. K.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Askerî emniyet bölgeleri

Tersane ve deniz üsleri bölgeleri için hükümler

MADDE 11. — Harb tersanelerinin ve ehemmiyetli askerî tesislerin korunmaları için bunların çevrelerini tahdit eden duvar, hendek veya tel örgülü sahanın içi askerî emniyet bölgeleridir.

Buralara vazifelilerle tamire gelmiş bulunan gemi ve vasıta personelinden başka kimse giremez, bu personelden gayrı kimselerin bu bölgeye girebilmeleri Tersane Genel Müdürünün müsaadesine bağlıdır.

MADDE 12. — Millî Savunma Komisyonunun 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — İçişleri Komisyonunun 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Millî Savunma Komisyonunun 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Enebilerin mülk edinemeceği sahalalar

MADDE 13. — Millî Savunma Komisyonunun 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Millî Savunma Komisyonunun 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

ALTINCI BÖLÜM

Ceza hükümleri

MADDE 14. — Bu kanunda girilmesi, oturulması, uçuş ve iniş yapılması menedilen bölge ve sahalara girenler, oturanlar, uçanlar, iniş yapanlar, fiil kanunen başka bir suç teşkil etmediği takdirde, bir aydan altı aya kadar hapis ve (50) liradan (300) liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

MADDE 15. — Bu kanunda girme, ikamet, gezi ve araştırma izne bağlı olan bölge ve sahalarda bu izni almadan oturan, gezen, giren, bu mahallerde araştırma yapanlar, fiil kanunen başka bir suç teşkil etmediği takdirde, bir aydan dört aya kadar hapis ve (50) liradan (200) liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

MADDE 16. — Bu kanuna göre verilen izne aykırı hareket edenler, izni verilmiş gayesinde kullananlar bir aydan altı aya kadar hapis ve (50) liradan (300) liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

MADDE 17. — Bölge tahditlerine riayet etmemek suretiyle :

a) Bu kanunda yapılacağı kaydolunan yönetmenlik hükümlerine aykırı süngercilik ve balık avcılığı yapanlar;

b) Savunma bölgesi komutanlığından izin almadan balık avlama tesisi meydana getirenler;

c) Tesbit edilen ve trafiği çizilen rotayı takip etmeyenler; bir aydan altı aya kadar hafif haps ve (25) liradan (100) liraya kadar hafif para cezasıyla cezalandırılırlar.

MADDE 18. — İkinci kara yasak bölgesinde yapılmasına müsaade edilen faaliyetleri ifa ederken yetkili merciler tarafından menedilen fiilleri yapanlar, fiil kanunen başka bir suç teşkil etmediği takdirde, iki aydan bir seneye kadar hapis ve (100) liradan (500) liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

MADDE 19. — Askerî geçici güvenlik bölgelerinde Bakanlar Kurulunca ittihaz edilen karara aykırı hareket edenler bir aydan üç aya kadar hapis ve (25) liradan (200) liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

M. S. K.

ALTINCI BÖLÜM

Ceza hükümleri

MADDE 14. — Hükümetin 14 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Hükümetin 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Hükümetin 16 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Hükümetin 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Hükümetin 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Askerî geçici güvenlik bölgelerinde İera Vekilleri Heyetince ittihaz edilen karara aykırı hareket edenler bir aydan üç aya kadar hapis ve (25) liradan (200) liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

İçiş. K.

ALTINCI BÖLÜM

Ceza hükümleri

MADDE 14. — Hükümetin 14 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Hükümetin 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Bu kanuna göre verilen izne aykırı hareket edenler izni verilmiş gayesi dışında kullananlar fiil, kanunen başka bir suç teşkil etmediği takdirde bir aydan altı aya kadar hapis ve (50) liradan (300) liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

MADDE 17. — Hükümetin 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Hükümetin 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Askeri geçici emniyet bölgelerinde İcra Vekilleri Heyetince ittihaz edilen karara aykırı hareket edenler bir aydan üç aya kadar hapis ve (25) liradan (200) liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Geçici Ad. K.

MADDE 14. — Hükümetin 14 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Hükümetin 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — İçişleri Komisyonunun 16 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Hükümetin 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Hükümetin 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — İçişleri Komisyonunun 19 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

M. S. K.

MADDE 20. — Savunma bölgesi komutanlığınca seferberlik ve olağanüstü zamanlarda yasak bölgeler içinde gayrimenkul sahiplerine savunma bölgesinin emniyeti ile ilgili olarak verilen emirlere riayet etmeyenler bir aydan altı aya kadar hapis ve (100) liradan (500) liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

MADDE 21. — Bu kanunda yazılı olup da yukarıda sayılı hususlar dışında kalan yasak ve tahditlere riayet etmeyenler bir haftadan bir aya kadar hafif hapis ve (25) liradan (100) liraya kadar hafif para cezası ile cezalandırılırlar.

MADDE 22. — Bu kanunun 14, 15, 16 ve 20 nci maddelerinde yazılı suçların mükerrerleri hakkında ayrıca bir seneye kadar sürgün cezası hükmolunur.

MADDE 23. — Bu kanunda yazılı cezalar-dan sürgün hükmedilmesi gerekli suçlar hariç diğer cezalar sulh mahkemesince hükmolunur.

GEÇİCİ MADDE — Üçüncü maddenin II nci fıkrası (a) bendi hükmü her hangi bir surette gayrimenkul edinmiş Türk uyruklu ol-mayanlar hakkında da tatbik edilir.

MADDE 24. — 1110 sayılı (Askerî Memnu Mıntakalar Kanunu) ile (1658), (1764), (4944) sayılı kanunlarla yapılmış olan değişiklikler yü-rürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 25. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 26. — Bu kanunu Bakanlar Ku-rulu yürütür.

Başbakan <i>A. Menderes</i>	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı <i>S. Ağaoğlu</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı <i>R. Nasuhioğlu</i>
Millî Savunma Bakanı <i>H. Köymen</i>	İçişleri Bakanı
Dışişleri Bakanı <i>F. Köprülü</i>	Maliye Bakanı <i>H. Polatkan</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>T. İleri</i>	Bayındırlık Bakanı <i>K. Zeytinoglu</i>
Eko. ve Ticaret Bakanı <i>Muhlis Ete</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>Dr. E. H. Üstündağ</i>

MADDE 20. — Savunma bölgesi komutanlığınca seferberlik ve fevkalâde zamanlarda yasak bölgeler içinde gayrimenkul sahiplerine savunma bölgesinin emniyeti ile ilgili olarak verilen emirlere riayet etmeyenler bir aydan altı aya kadar hapis ve (100) liradan (500) liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

MADDE 21. — Hükümetin 21 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Hükümetin 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 23. — Hükümetin 23 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3. — 3 ncü maddenin II nci fıkrası (a) bendi hükmü her hangi bir surette gayrimenkul edinmiş Türk tâbiyetinde olmayanlar hakkında da tatbik edilir.

MADDE 24. — Hükümetin 24 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 25. — Hükümetin 25 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 26. — Bu kanunu İcra Vekillerei Heyeti yürütür.

İçiş. K.

MADDE 20. — Millî Savunma Komisyonunun 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Hükümetin 21 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Bu kanunda yazılı cezalar sulh mahkemesince hükmolunur.

MADDE 23. — Hükümetin 24 ncü maddesi 23 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 24. — Hükümetin 25 nci maddesi 24 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 25. — Millî Savunma Komisyonunun 26 ncı maddesi 25 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Geçici Ad. K.

MADDE 20. — Millî Savunma Komisyonunun 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Hükümetin 21 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Hükümetin 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 23. — Hükümetin 23 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Millî Savunma Komisyonunun geçici maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 24. — Hükümetin 24 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 25. — Hükümetin 25 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 26. — Millî Savunma Komisyonunun 26 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

G. ve Tekel Bakanı
Sitka Yırcalı

Tarım Bakanı
N. Ökmen

Ulaştırma Bakanı
S. Kurtbek

Çalışma Bakanı ve
İşletmeler Bakanı V.
N. Össan

